

www.fac.com.tr

HİLE'nin Farkında mısınız?

- Adli Muhasebe Uygulamaları
- Hile Denetimi
- Belgede ve İmzada Sahtecilik
- Sorgulama ve
Yalanı Yakalama Teknikleri

Kahvaltı & Eğitim

Tarih : 2 Şubat 2023 Perşembe

Saat : 09.30

Yer : Bereketler Toplantı Salonu

* Katılımcılara "KATILIM BELGESİ" takdim edilecektir.

Açış Konuşması
Mehmet SARIGÖL
Oda Başkanı

Panelist
Dr. Baki TORAMAN

**e-Logo ve FAC Firmaları sponsorluğunda
Ücretsiz olarak gerçekleşecek
Kahvaltılı Eğitim etkinliğine
Tüm Üyelerimiz, Stajyerlerimiz ve
Büro Personellerimiz davetlidir.**

Denetim Teorisi

Denetim, bilgi ile önceden saptanmış kıstaslar arasındaki uygunluk derecesini belirlemek amacıyla yapılan bir kanıt toplama ve değerlendirme ve de rapora bağlama sürecidir.

Mali Tablo
Denetimi

- Denetim Standartları

Vergi Denetimi

- Vergi Kanunları

İç Denetim

- Otorite Tarafından Konulan Kurallar

Kanıt Toplama ve Değerlendirme

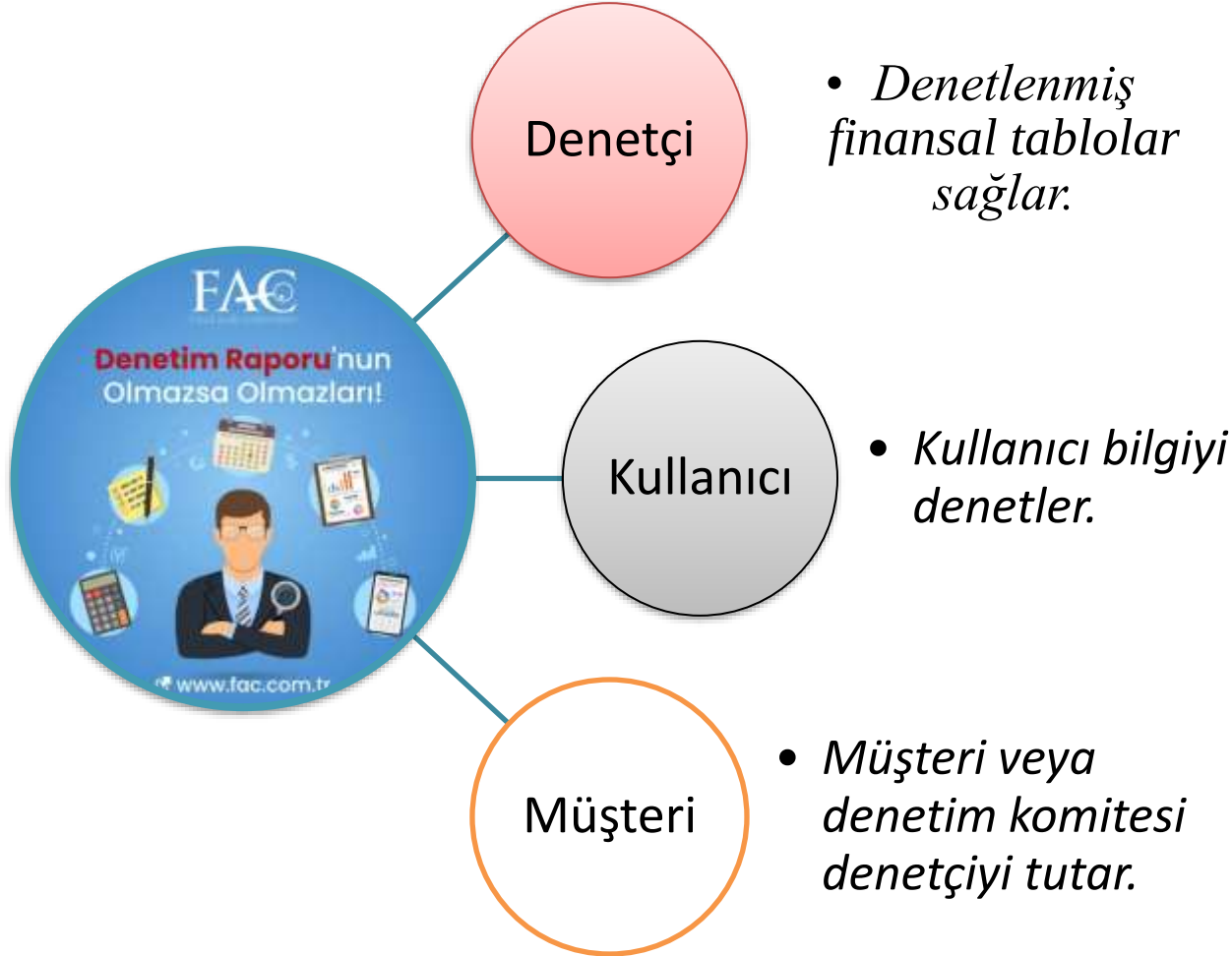
Kanıt, denetlenen bilginin önceden saptanmış kıstaslara olan uygunluk derecesini belirleyebilmek için kullanılan her türlü unsurdur.

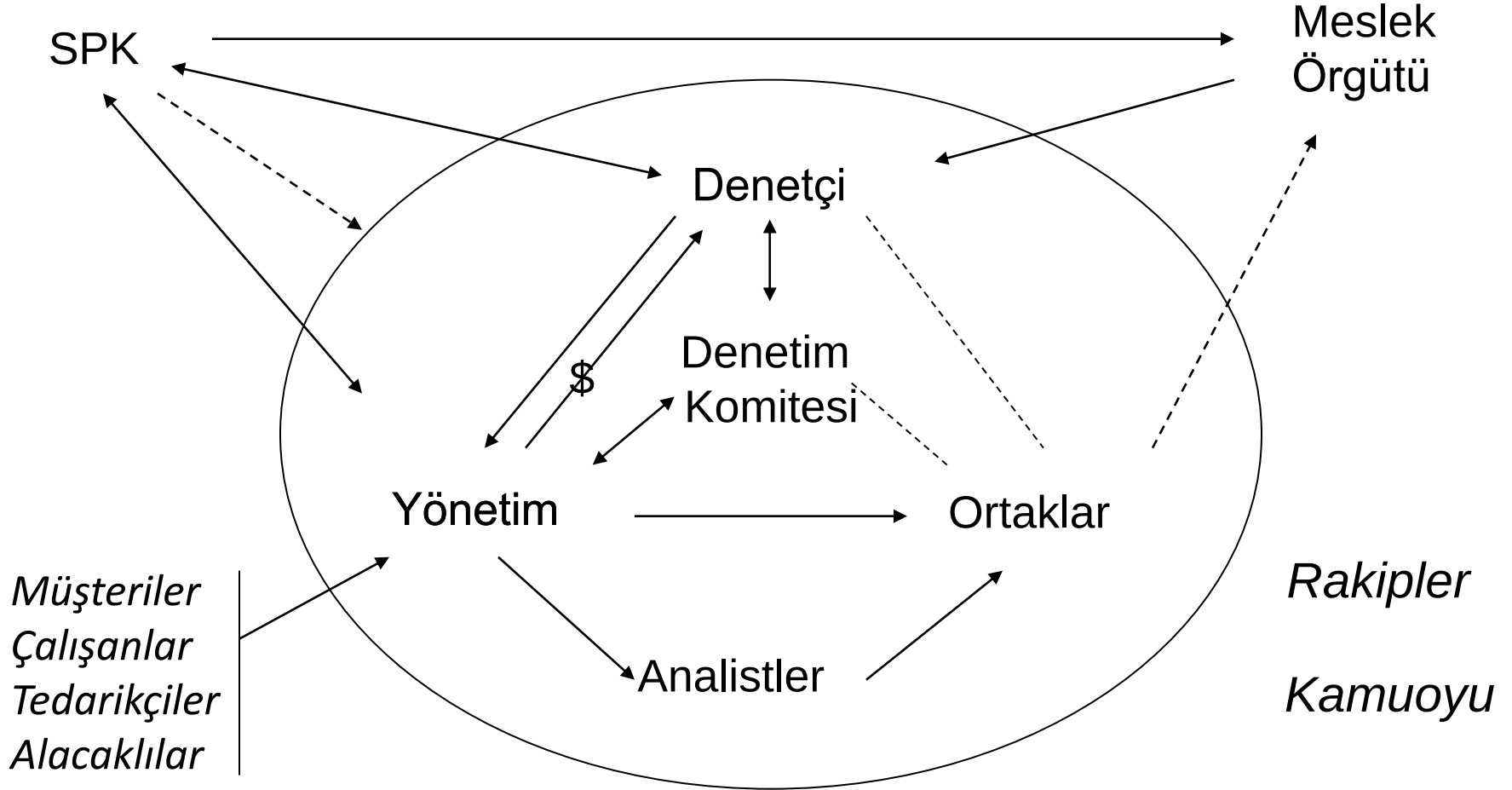
Bilgi Riskinin Oluşma Nedenleri

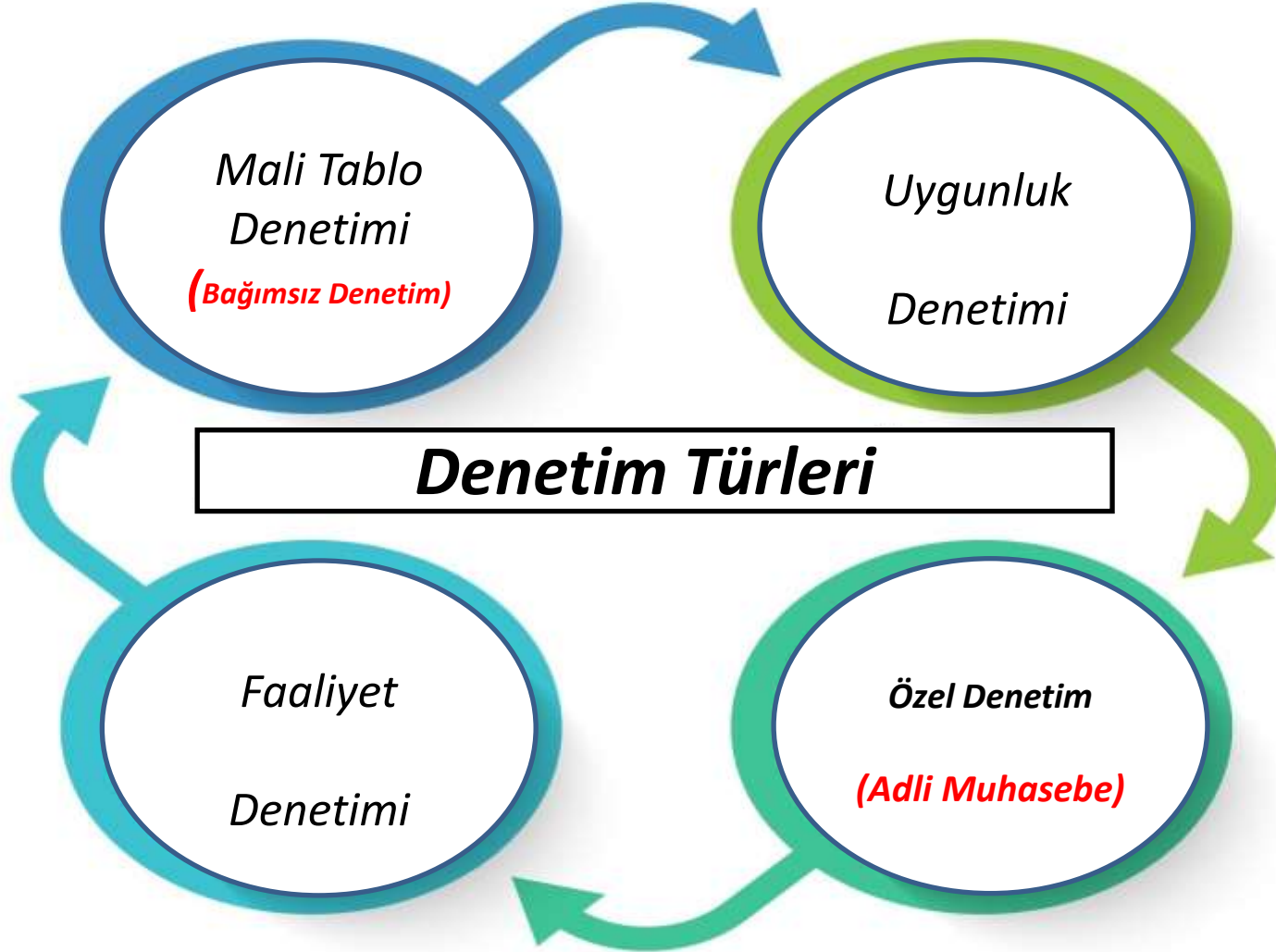

Bilgi Riskini Azaltma Yolları

Kurumsal Yönetim Modeli

Denetim Odağı

Denetim odağı, bireyin davranışlarının ortaya çıkış nedenleri konusunda sorumluluğu kime verdiğiyle ilgili bir kavramdır ve kişinin yaşadıklarını yönlendirme gücü ile ilgili değerlendirmeleri ifade eder.

*Denetim odağı, **içsel** ve **dışsal** denetim odağı olarak ele alınır ancak insanlar genellikle bu iki ucun arasında bir yerlerde yer alırlar ve hangi uca daha yakınlarsa ona göre nitelendirilirler.*

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Adli Muhasebe

www.fac.com.tr

*İhtiyaçların meslekleri doğurduğu geliştirdiği kaçınılmaz kriterdir. Dünyanın inanılmaz hızlı değişimi ekip ve komplike çalışmaların fazlalığı en önemli sorunumuz güven gibi çeşitli nedenlerle ilgililerin işletmelerden beklentileri doğrultusunda katiplik olarak başlayan muhasebe mesleği **DENETİM** mesleği haline dönüşmeye başlamıştır.*

Adli muhasebe, batılı ülkelerde uzun bir tarihi geçmişe sahip olmasına rağmen ülkemizde oldukça yeni bir muhasebe dalıdır.

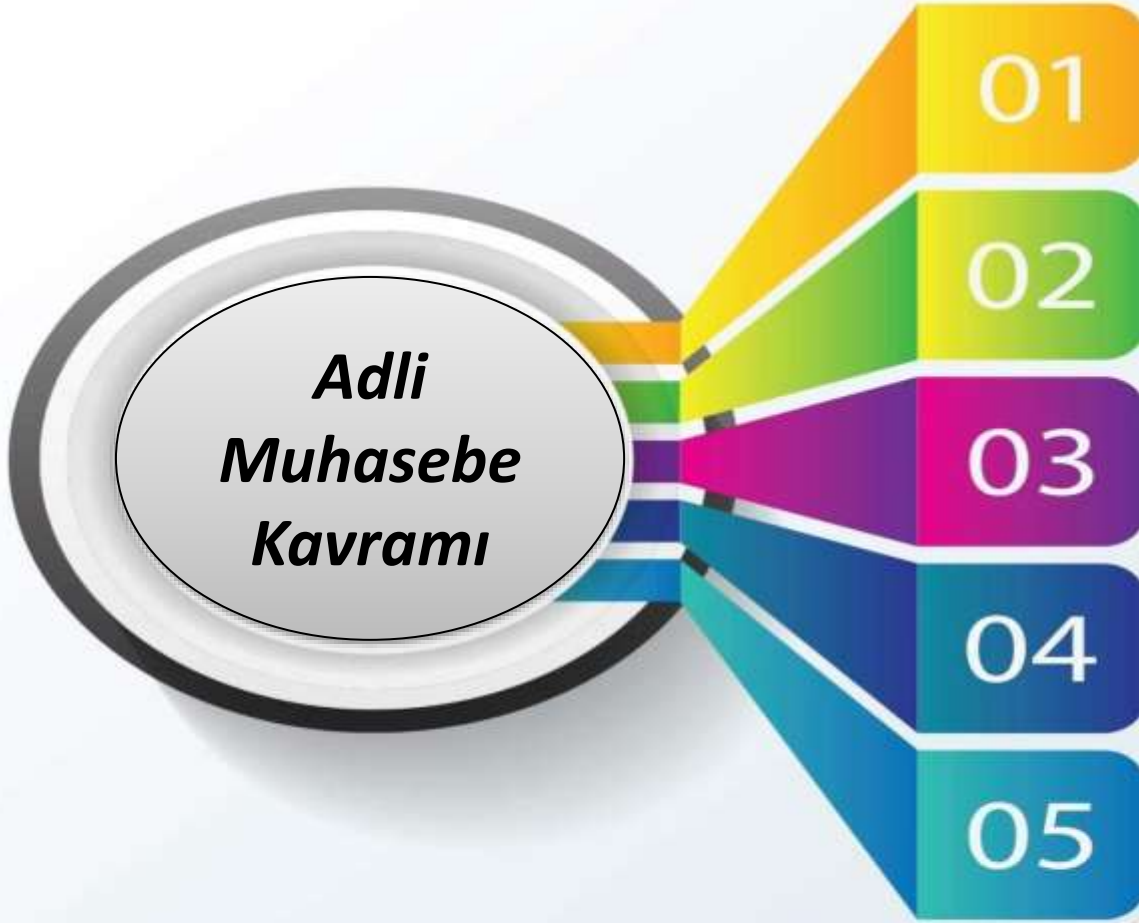
Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

**Business
Academy**

Fraud Audit Corporation-FAC.mp4

Adli kelimesi Türkçe' de adaletle ilgili olan, adaletle ilişkili olay, nesne, olgu, husus veya kavram anlamlarına gelmektedir.

Mahkemelerdeki yargılamaya, hukuksal çatışmalara, kamuya intikal eden tartışmalara yönelik olarak kullanılabilen adli kelimesi en genel anlamında hukuk bilimine ait her konu için kullanılabilir.

Adli muhasebe, muhasebe bilgi ve becerileriyle yasal sorunların tespit edilerek, çözülmesini sağlayan uygulamalardır.

Üst seviye muhasebe bilgi ve tekniklerinden yararlanılarak, ekonomik suçların tespit ve takip edilmesi bu bilim dalının görevleri arasındadır

Adli bilim adamlarını sadece hukukçular ile sınırlamayıp, adli tıp uzmanlarını, grafoloji (imza ve yazı bilimi) uzmanları, adli muhasebeciler gibi kişileri de kapsayacak şekilde adli kelimesini en geniş anlamında düşünmek gerekmektedir.

Uzmanlık
bilgisi
içermesi

Uzmanlık
bilgisinin yasal
sorunlara ve
uyuşmazlıklara
uygulanması

Hukukçulara
destek amacıyla
uzmanlık
düşüncesinin
yorumlanması

Muhasebe
uzmanlığının
hukuki bilgilerle
desteklenmesidir

Mahkemelere
yönelik olması

Adli Muhasebenin Amaçları

Uluslararası mali suçlara, suçlu profillerine ve etkinliklerine ilişkin bilimsel bazda geçerli bilgiler elde etmek.

Uluslararası mali suç anlayışına katkıda bulunmak, adli muhasebeyi bilimsel olarak geliştirmek ve zenginleştirmek.

Çeşitli ülkelerin ekonomik, mali, hukuki sistemlerindeki boşlukları ve uluslararası ticaret, sermaye ve para piyasalarını kullanılarak gerçekleştirilen hile, yolsuzluk ve suiistimal yollarını tespit etmek.

Adli muhasebenin hipotez, yöntem ve tekniklerinin uluslararası boyutta uygulanmasını, yorumlanmasını sağlamak.

Adli Muhasebe Mesleğinin Alt Yapı Koşulları

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Adli Muhasebenin Ana Unsurları Nelerdir?

Muhasebenin yasal hedefler ve amaçları için etkin bir biçimde kullanılmasıdır..

Adli muhasebecilik mesleğinin konusunu adli mercilere intikal eden veya henüz intikal etmemiş bulunan muhasebesel boyutu önemli ölçüde olan dava destekleri (hukuki destek), uzman tanıklık (bilirkişi tanıklığı) ve suistimal, hile, yolsuzluk araştırmacılığı oluşturmaktadır.

www.fac.com.tr

Muhasebe, denetim, finans, sayısal yöntemler,

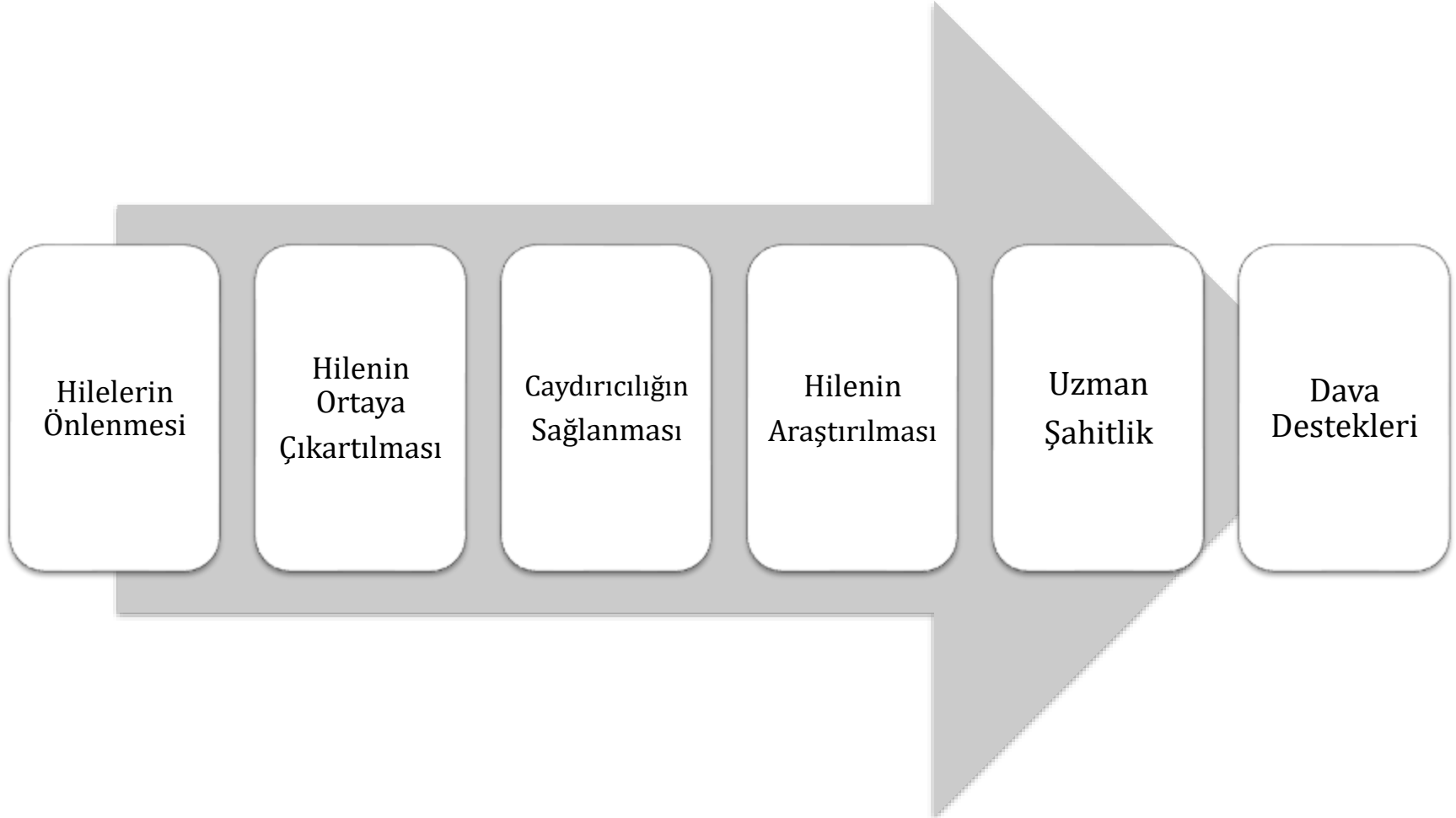
hukuk, davranış bilimleri, araştırma ve sorgulama gibi hünelerinin, kanıt toplama, analiz etme ve değerlendirmede kullanılması ve bulguların belgelenerek raporlanmasıdır.

Muhasebe, denetim, finans, sayısal yöntemler,

hukuk, davranış bilimleri,
araştırma ve
sorgulama gibi hünerlerin,
kanıt toplama, analiz etme
ve değerlendirmede
kullanılması ve
bulguların **belgelenerek** raporlanmasıdır.

Adli Muhasebe Mesleğinin Konusu

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Dava Destek Danışmanlığı

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Uzman Şahitlik

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Uzman Tanıklık Nedir?

Varsayımlar yapmamak
Konudan konuya geçmemek
Tutarlılık

Net ve kesin ifadeler

Açıklayıcı, Öğretici
Tarafsız ve Objektif

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Adli Muhasebeciye
Kimler İhtiyaç Duyar

01

Kamu ve Özel Kurum
veya kuruluşları

02

Kolluk Kuvvetleri
(Polis, Jandarma)

03

Bankalar ve
Özel Finans Kuruluşları

04

Mahkemeler

05

Avukatlar

www.fac.com.tr

Dava destekleri (hukuki destekler) kapsamında adli muhasebecilik, adli mercilere intikal etmiş veya henüz intikal etmemiş hususlarda hizmet vermektedir.

Dava ve

Hukuki Destek Hizmetleri

Ceza Davaları

Vergi Hukuku Davaları

İcra İflas Hukuk Davaları

Ticaret Hukuku Davaları

İş Hukuku Davalar

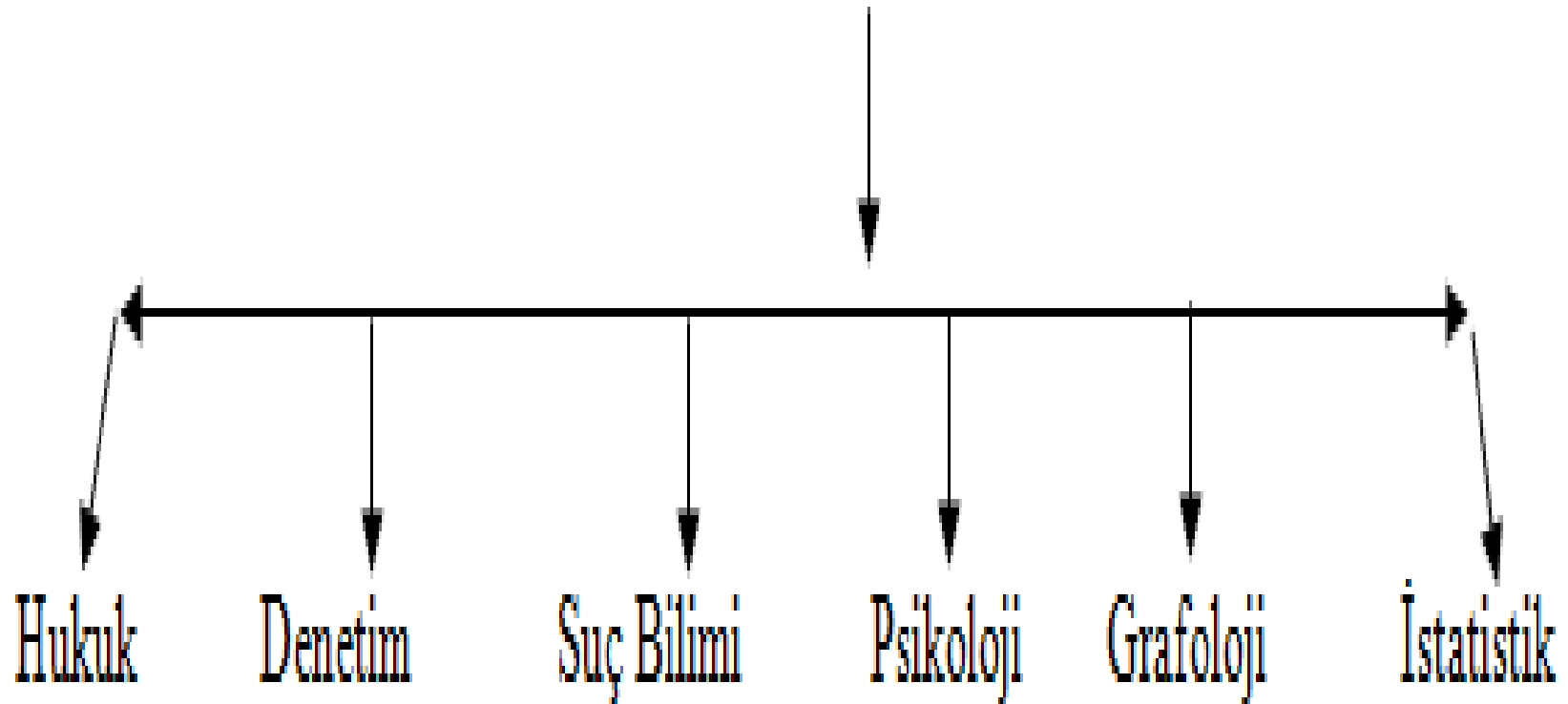

Kara Para Aklanması Davaları

Sermaye Piyasası Kanunundaki Kapsamındaki Davalar

ADLI MUHASEBE İLE İLGİLİ BİLİMLER VE BİLİM DALLARI

İyi bir hile araştırmacısı,

*Kısmen polis,
Kısmen muhasebeci,
Kısmen psikolog,
Kısmen de avukat olmalıdırlar.*

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

Adli Muhasebecinin Sahip Olması Gereken Beceri ve Nitelikler

- ❖ *Profesyonel*
- ❖ *Bağımsız ve Objektif*
- ❖ *Meraklı*
- ❖ *Yaratıcı*
- ❖ *Hüner*
- ❖ *Israrcı*
- ❖ *Şüpheli*
- ❖ *Sezgi*
- ❖ *Sır Saklama*
- ❖ *Çalışma Metodolojisi*
- ❖ *Mesleki Disiplin*

www.fac.com.tr

Adli Muhasebeci

FARK

Geleneksel Muhasebeci

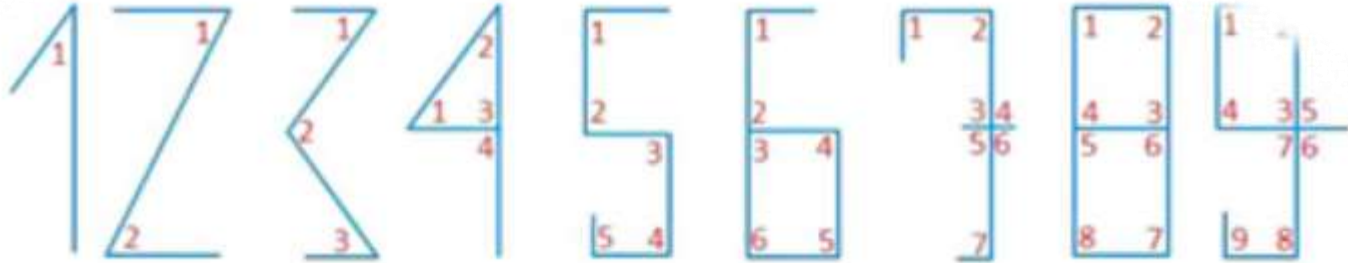
Adli muhasebeci ise işletme faaliyetlerinde hukuki sorun doğurabilecek hile, yolsuzluk ve suiistimalleri araştırır.

Yani adli muhasebecinin şüpheli bir bakış açısıyla araştırması klasik muhasebe uygulamalarının dışında çok daha geniş bir alanı kapsar.

Geleneksel muhasebeci mükellef ile devlet arasında bir nevi köprü oluşturarak gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin mali tablolarını hazırlayarak, yasal defterlerini tutarak beyanname ve bildirgelerini hazırlar ve ilgili birimlere iletir.

Rakamların arka yüzü / ön yüzü

0123456789

Adli Muhasebecilik Mesleğinin Gelişim Süreci

*Adli muhasebecilik mesleğinin kaynağının ilk çağlara kadar gittiğini iddia edenler olsa da esas olarak modern devlet uygulamaları içerisinde, modern ulaşım ve iletişim olanakları neticesinde meydana çıkmış bir meslektir. **19 yüzyılda** avukatlık ve muhasebe mesleği arasındaki çizgiler çok net değildi.*

*Muhasebecilerde çalışmalarının çoğunluğunu hukukla ilgili işlerle geçirmekteydiler. Pek çok avukat da benzer şekilde muhasebe hizmetleri vermekteydi. **1817'**de bir dava sırasında ilk kez muhasebecilerin uzman tanıklığından faydalanılmıştır.*

Eski Mısır'da firavunların varlıklarının koruyucuları olarak, onların “Gözü ve Kulağı” olan adli muhasebecilerin atalarına rastlanıyor.

Eski Mısırdaki şimdiki muhasebecilerin ataları, firavunların muhasebe kayıtlarını tutuyorlardı.

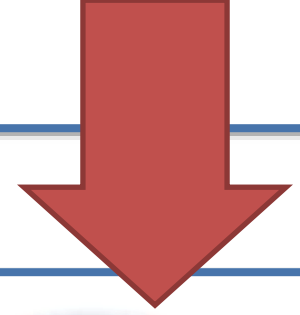
Hububat, altın ve diğer varlıklar kayıt altına alınıyordu. Firavunun çalışanların dan bazıları bu varlıkların cazibesine kapılarak, hırsızlık yapmaya başlamışlardı.

Bunun çaresi olarak birbirlerinden bağımsız iki ayrı muhasebeci aynı kayıtları tutmaya başladı. Belli dönemlerde bunların kayıtlarındaki tutarlar karşılaştırılıyor.

*Böylece işletmelerde **iç kontrol sisteminin ilk temelleri** atılmış oldu. Tutarlar birbiri ile benzer ise sorun yoktu.*

*Ancakönemli tutar farklılıklarının bulunmasının sonucu, her iki muhasebecinin de **ÖLDÜRÜLMESİ** idi.*

1554, 1559 ve 1570 tarihlerinde üç ayrı olaylarda, normal şahitliğin ötesine geçerek, ticari tartışmaları çözmek amacıyla, nitelikli **“Uzman Şahitlik”** yapılmıştır.

1817 de, Kanada’da mahkeme kararlarında adli muhasebe izlerine rastlanıyor. “Bir iflas davasında, ilgili hesapların incelenmesinde bir kişiye mahkemede şahitlik yapması görevi veriliyor. Gerekçe olarak da böyle bir incelemenin mahkeme tarafından yapılamayacağı gösteriliyor”. “Kanada Diplomalı Adli Araştırmacılar Birliği”, kökenini bu davaya kadar götürmekte.

1824'lerde İskoçya Glasgow Şehrinde, James McClelland adında genç bir muhasebeci, mahkemeler in kullanması için, "İhtilaflı işlemlerde tabloların, raporların ve notların hazırlanması" adında **bir sirküler** yayımlıyor.

Adli muhasebe ile ilgili ilk makalelerde "**Uzman Şahitliğe**" ağırlık verildiği görülüyor. İlk yazılan makalelerde iki bölümlere dikkati çekmekte Kanıt, Mahkeme Kararları. Özellikle mahkemelerle ilgili makaleler 1883 yılında başlıyor

1884 de hile ile ilgili makaleler görülüyor .

1889 da araştırmaya yönelik makaleler yazılıyor.

1898 de ilk uzman şahitlik makalesi çıkıyor. "**Kanıt nasıl elde edilir ve sunulur**".

Çocukken her akşam yatmadan önce ve aklıma geldiği her an Tanrı'ya bana bir bisiklet vermesi için dua ederdim. Bir gün Tanrı'nın çalışma tarzının bu olmadığını anladım. Ertesi gün gittim kendime yeni bir bisiklet çaldım ve her akşam yatmadan önce Tanrı'ya günahlarımı affetmesi için dua ettim.

Manipölasyonların, borsa oyunlarının ortaya çıkarılmasında yatırımcıların korunması amacıyla adli muhasebecilerden hizmet alınmıştır. Ancak adli muhasebecilerin dünya çapında tanındığı temel dava ünlü suç kralı Al Capone davasıdır.

Al Capone adli muhasebeci tarafından yakalanmıştır.

1920 lerde IRS ve FBI birlikte çalışarak vergi kaçakçılığından dolayı Al Caponeu yakalamışlardır.

215.080.48 USD vergi ödemediğinden dolayı 11 yıl hapis cezası almıştır.

1940'lı yıllarla birlikte muhasebecilerin araştırma çalışmalarına yönelmeleri ile FBI muhasebeci istihdam etmeye başlamıştır. Bu dönemde 600 adet muhasebeci, "Özel Ajan Muhasebeci" olarak görev yapmıştır. 1940 – 1941 döneminde özel ajan muhasebeciler 538 Milyon USD lik finansal işlemi gözlemiş ve incelemişlerdir. 1960 larda, FBI ın 6000 ajanının 700 tanesi adli muhasebe kapsamında çalışmaya başlamıştır.

Adli muhasebe deyiminin ilk olarak 1946 yılında Maurice E. Peloubet isimli bir muhasebeci tarafından kullanıldığı bu konuda bir makale yazdığı bilinmektedir.

1980'lerin ortalarına doğru kaybolan varlıkların izini sürme, tekrar yerine koyma, suç soruşturmalarında işbirliği yapmak, farklı içerikli medeni hukuk davalarında dava destek danışmanlığı yapmak gibi alanlarda sunulan ek muhasebe ve soruşturma hizmetleri, adli muhasebenin kapsama alanına girmiştir.

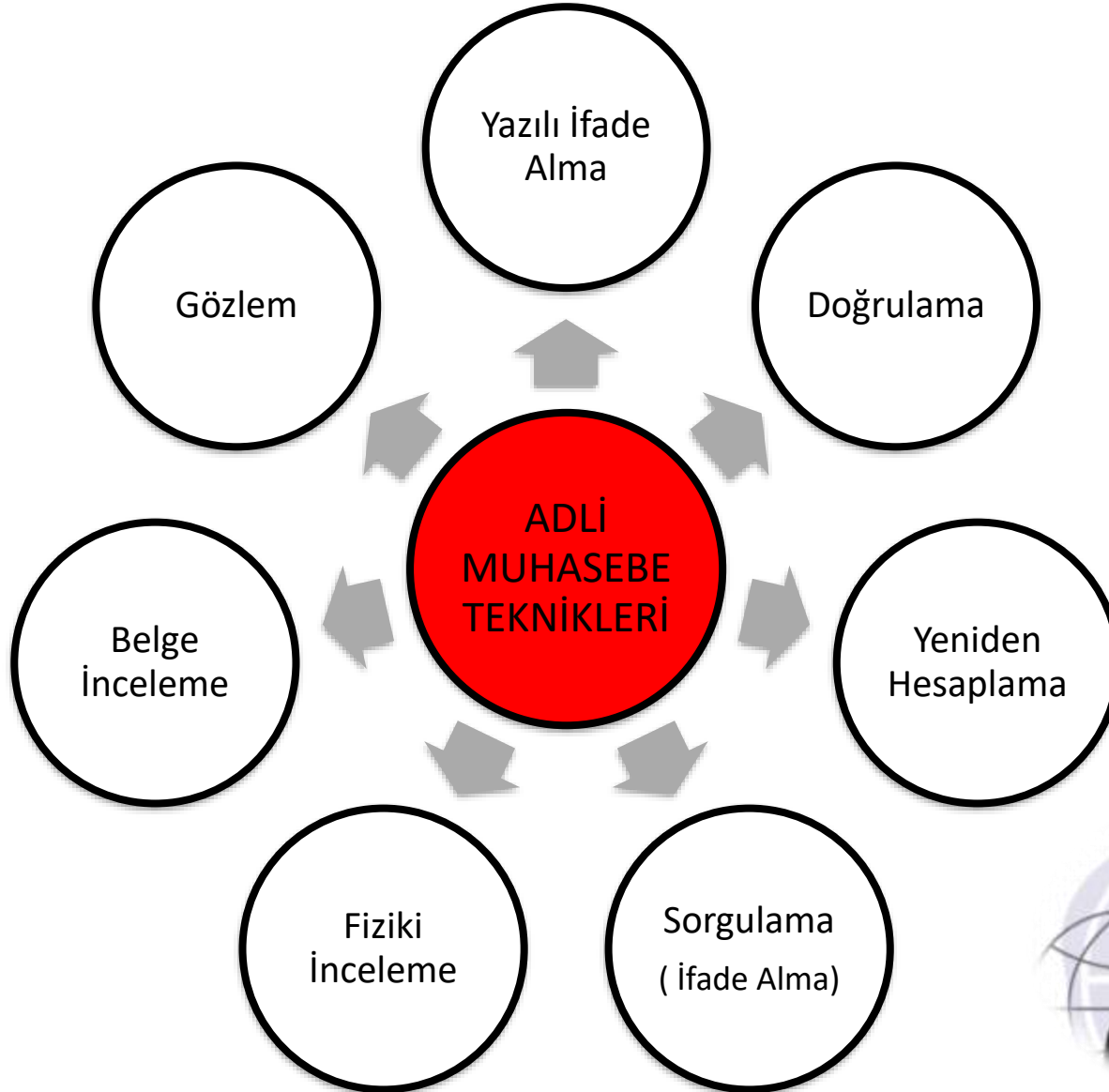

Türkiye’de Adli Muhasebe Algılamaları

Türkiye adli muhasebe ihtiyacını değişik şekillerde karşılamaya çalışmaktadır. Davalar sırasında bilirkişilerden yazılı görüş istenmektedir.

Mali polis uygulamaları aracılığı ile de suça karşı uzmanlaşma sağlanmaya çalışılmaktadır. Adı konmamış olsa bile avukatlar dava hazırlıkları sırasında muhasebecilerden adli muhasebeci gibi hizmet almaktadırlar.

Adli muhasebe bilinen bir kavram olmadığı için ara çözümlerle sorunlar aşılmaya çalışılmaktadır.

Adli Muhasebenin Etik Kuralları

Tarafsızlık

Dürüstlük

Eşitlik

Gizlilik ve
Sır Saklama

Menfaat
Çatışmasına
Girmemek

Nezaket ve
Saygı

Yetkinlik ve
Özen

HİLE'nin farkında mısınız?

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

**Business
Academy**

PENGUEN.mp4

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

HİLE DENETİMİ KAVRAMI

www.fac.com.tr

HİLE NEDİR ?

*Kasıtlı olarak yapılan, gerçeklere, adalete, dürüstlüğe ve eşitliğe karşı aldatma, yalan söyleme ve **dolandırma** faaliyetidir.*

*Hile ile hata arasındaki en önemli fark hatada **kasıt** unsuru yoktur.*

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

HİLE ve HATA Ayrımı

www.fac.com.tr

Hile Kavramının Unsurları

- Hileyi gerçekleştiren kişi veya kişiler **(Fail)**
- Failin hile yapma isteği yani kasıt **(Manevi Unsur)**
- Hilenin gerçekleşmesi ile failin elde ettiği ekonomik fayda veya işletmeni uğradığı ekonomik zarar **(Maddi Unsur)**
- İşletmenin diğer kimselerinin hile yapıldığı sırada bunu fark edememesi
- Hileyi gizlemek amacıyla girişilen yol ve yöntemler **(Deliller)**

DİĞER KAVRAMLAR?

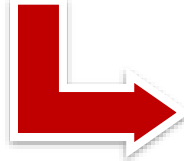
Suiistimal

- Görev yetki vb.ni kötüye kullanma

Yolsuzluk

- Bir görevi, bir yetkiyi kötüye kullanma

Usulsüzlük

- Yönetimsizlik ve yolsuzluk

- *Aldatma, gizleme veya güven ihlali şeklinde nitelendirilebilecek yasadışı herhangi bir eylemdir.*
- *Bu hareketler şiddet veya güç kullanımına bağlı değildir.*
- *Hile bireyler veya örgütler tarafından gerçekleştirilir.*

*Kasıtlı veya kasıtsız bir hareket olup olmadığına bağlı olarak
“**Hata**” dan ayrılabilen geniş kapsamlı yasal bir kavramdır*

Hile Teorisi

- a) Hile Terazisi Teorisi***
- b) Buzdağının Görünen Yüzü Teorisi***
- c) Patates Cipsi Teorisi***
- d) Çürük Elma Teorisi***
- e) Kolay Lokma Teorisi***

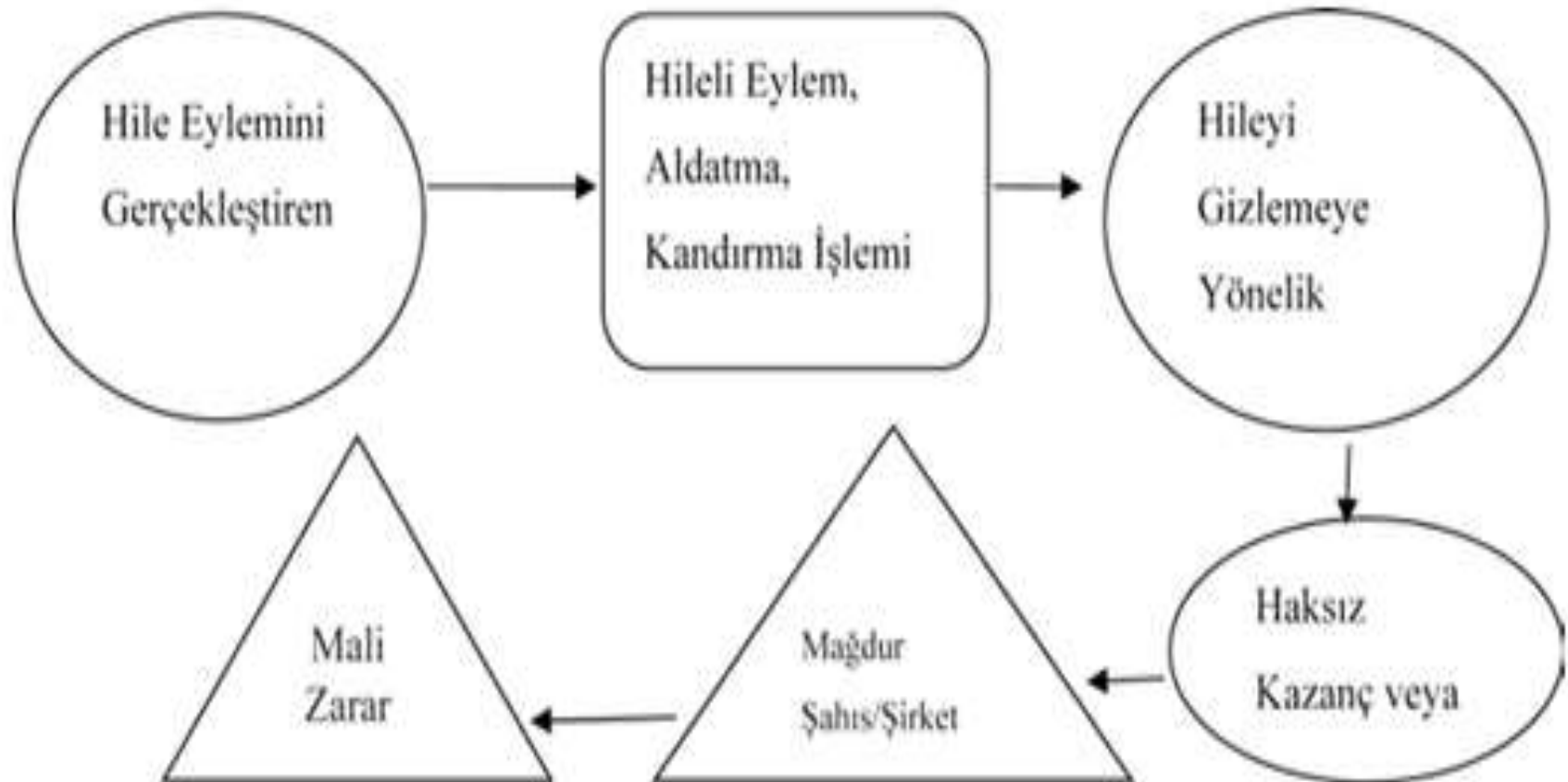

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

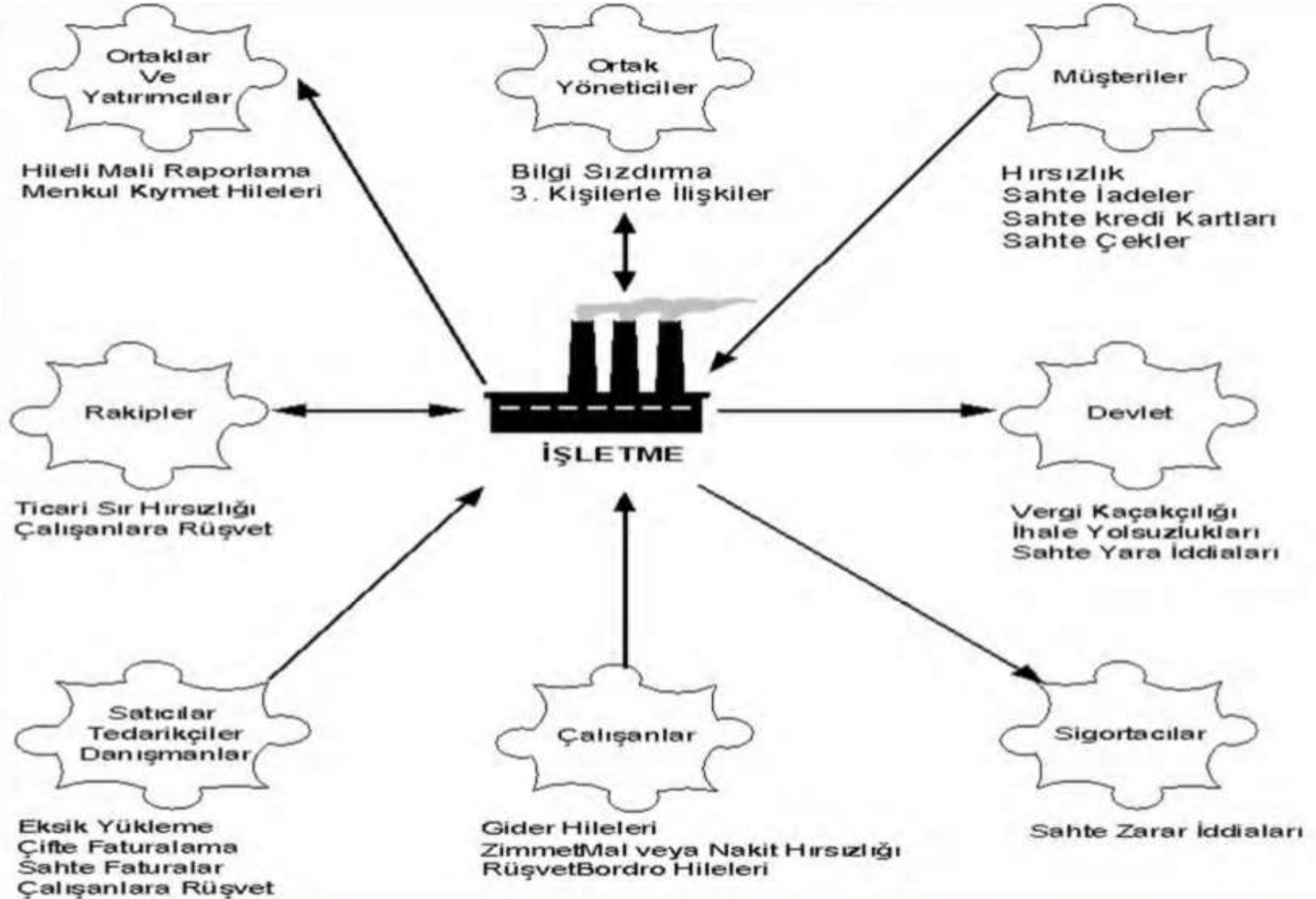

www.fac.com.tr

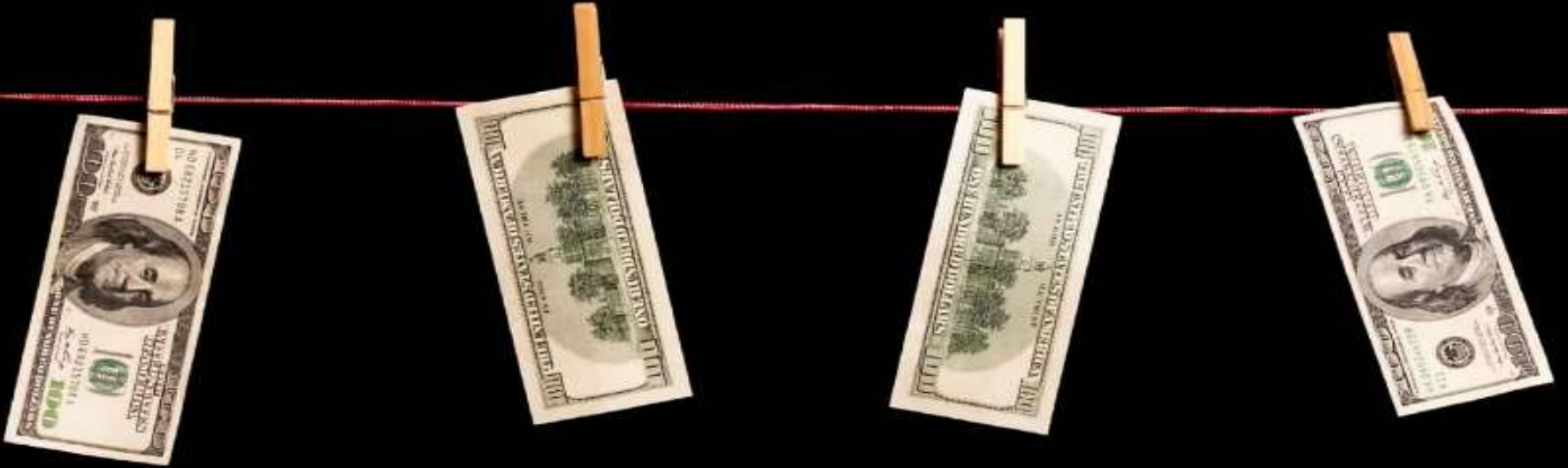
Hile Oluşum Süreci

Kaynak: Şekil Gülten ve Toraman (2020); "Uluslararası Adli Muhasebe" kitabından alınmıştır.

Fırsatlar Hileyi Getiriyor!

✓ Baskı ✓ Fırsat Haklı ✓ Gösterme

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Haklı Gösterme

Fırsat

Baskı

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Kimler suistimal suçu işleyebilir?

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Hile Yapan Kişinin Profili ve Hilenin Maddi Boyutları

www.fac.com.tr

Günümüz dünyasında hile yapan kişiyi, tek tipe indirmek zordur.

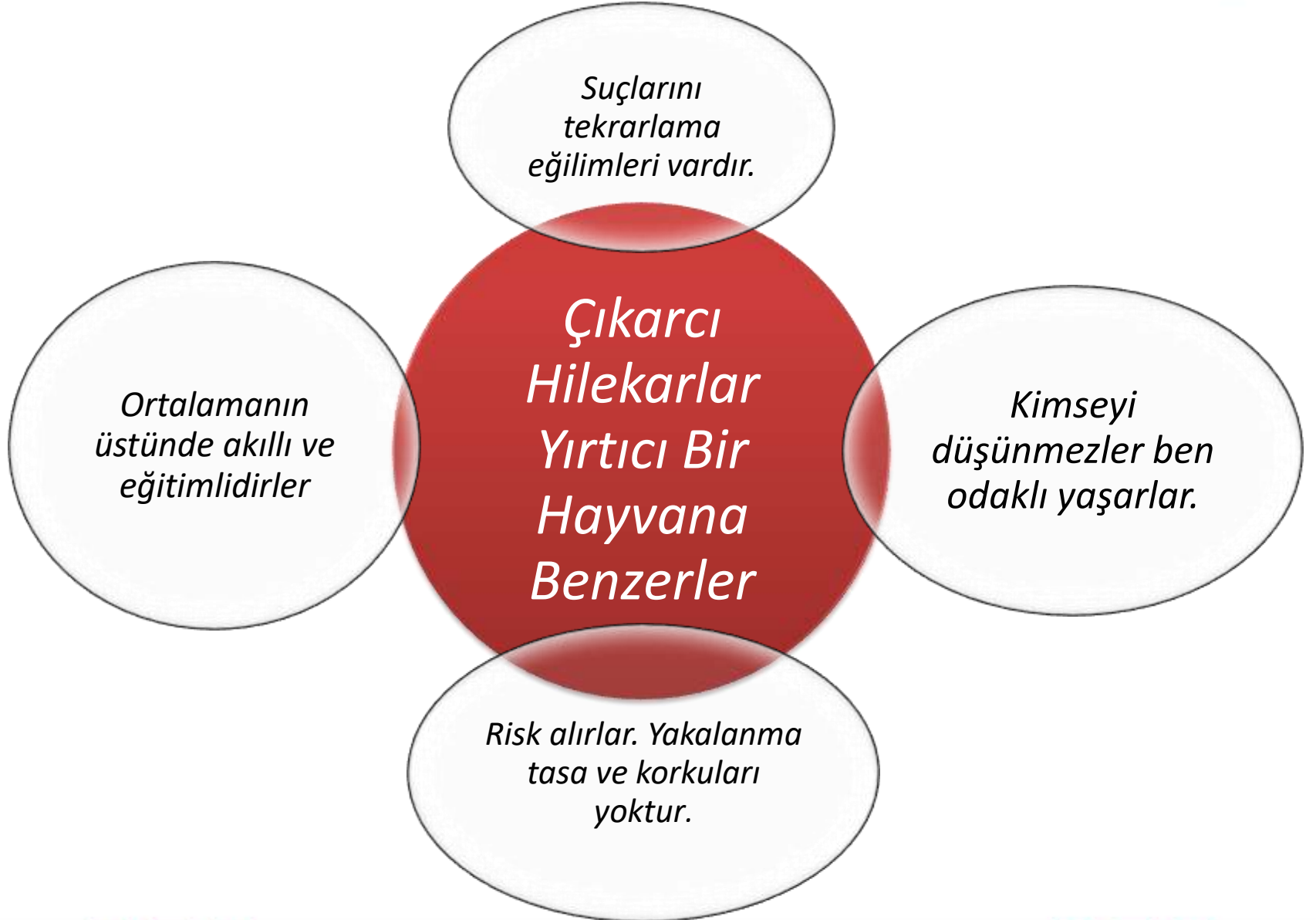

Kişinin dürüst gibi gözüken dış görünüşüne karşın kişisel ve iç dünyasındaki yaşamını bilemezsiniz.

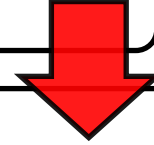
Çaresiz insanlar, her şeyi yapabilecek ruh halinde olabilirler.

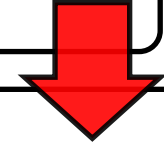

Duruma bağlı hilekarlar

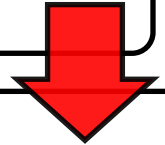
Olağan görünümlü kişilerdirler

Beklenmedik bir nedenle hata yaparlar

*Hile yaparken bir başkasına zarar
verme niyetleri yoktur*

*Baskı ve fırsatın bir araya gelmesi
gerekir*

*Genelde
geçmiş
temizdir.*

İŞLETME

Konuşkan ve sevimli

Kendine çok değer biçen

Hastalık derecesinde yalancı

Eylemleri nedeniyle sorumluluk kabul etmezler

PSİKOPATLARI

Manipülasyon ve bozgunlukta aşırı hünerli

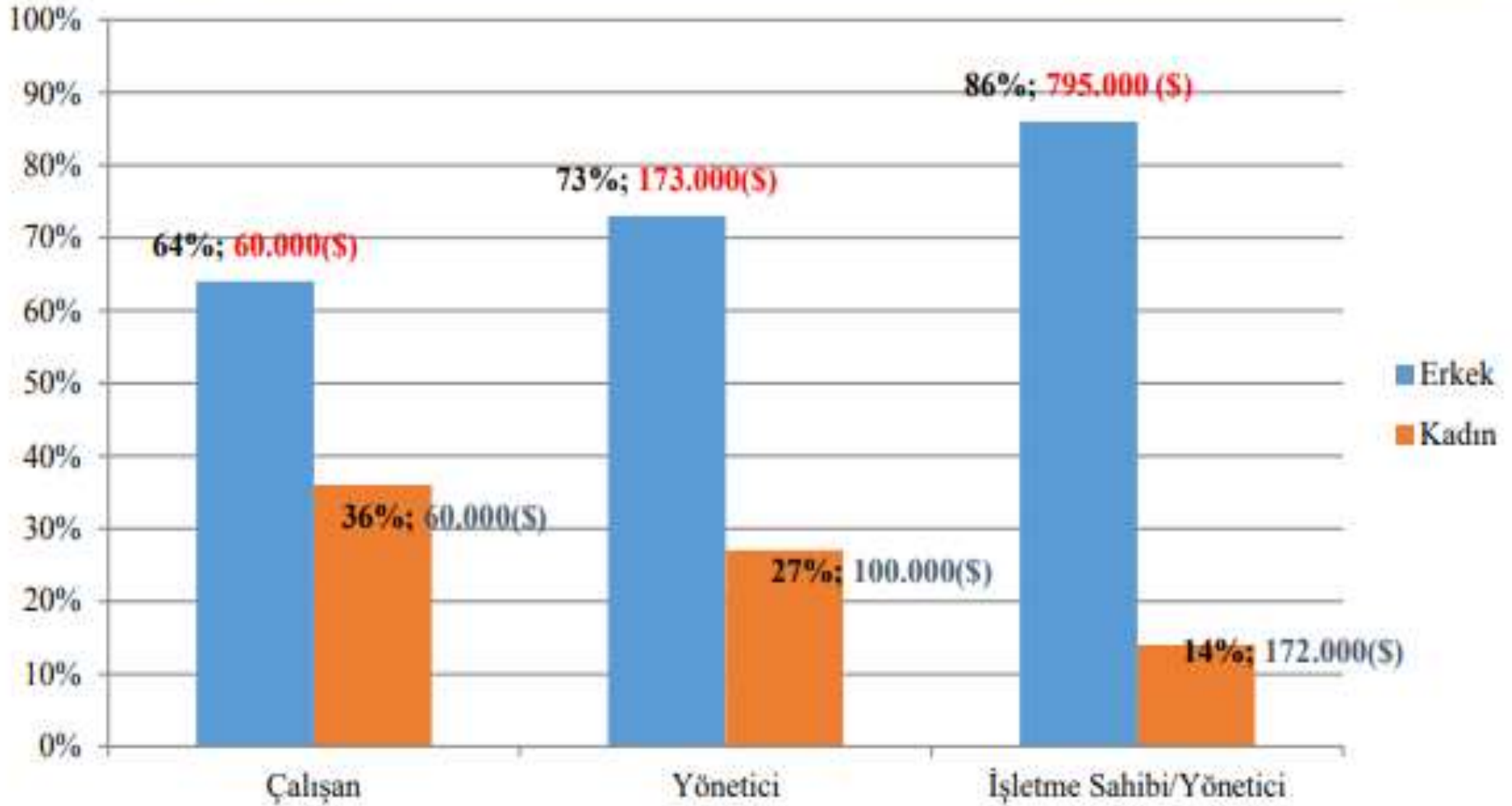
Vicdan azabı çekmeyen

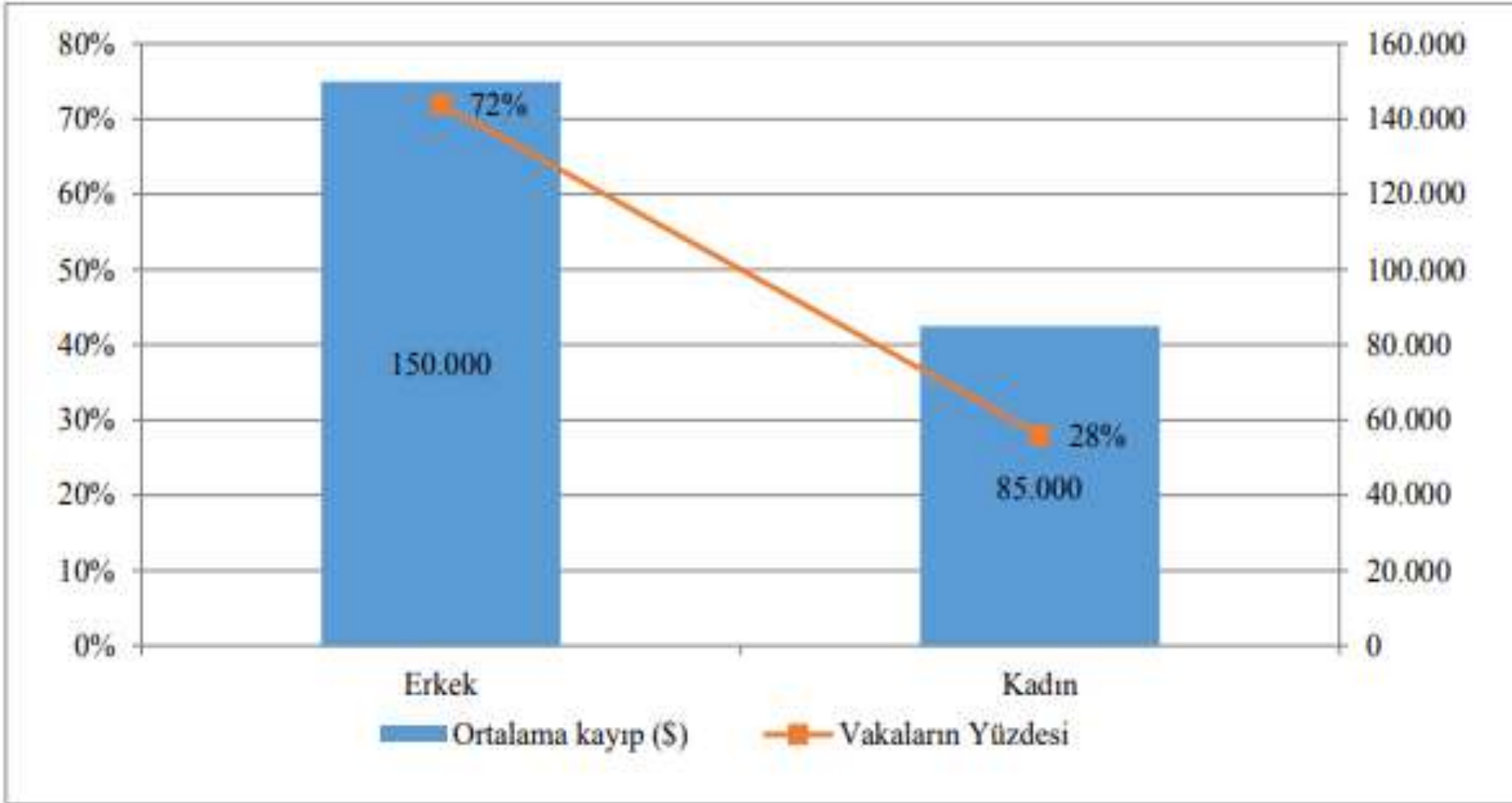
Duygusuz

Katı ve başkalarının duygularına önem vermeyen

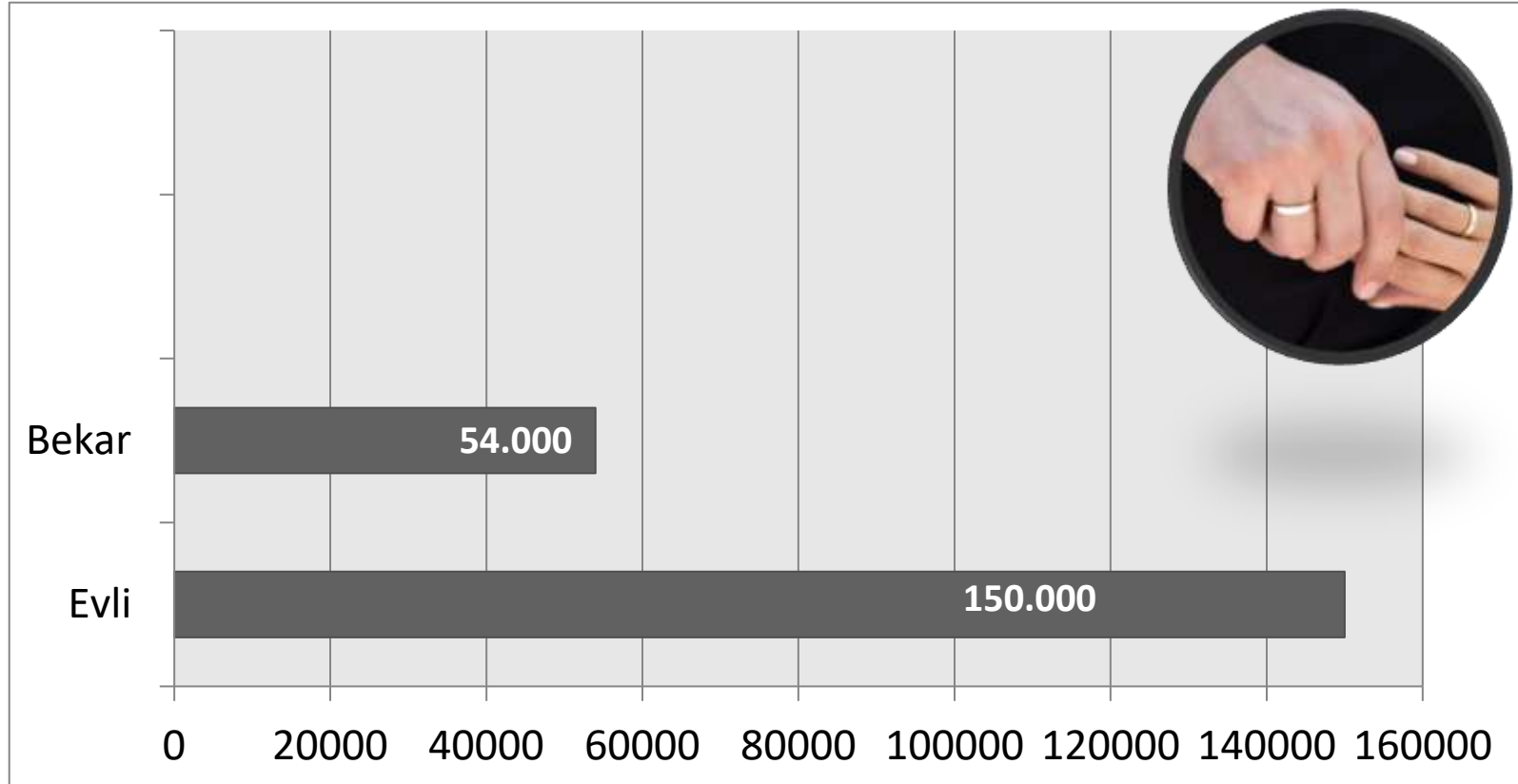

Çalışan/işçi düzeyinde, suiistimalcilerin sadece %64'ü erkek iken; bu sayı yöneticiler için %73 ve işletme sahibi/yönetici için %86'a yükselmiştir.

Çalışan/işçi düzeyinde, kadın ve erkek ortalama kaybı eşittir.

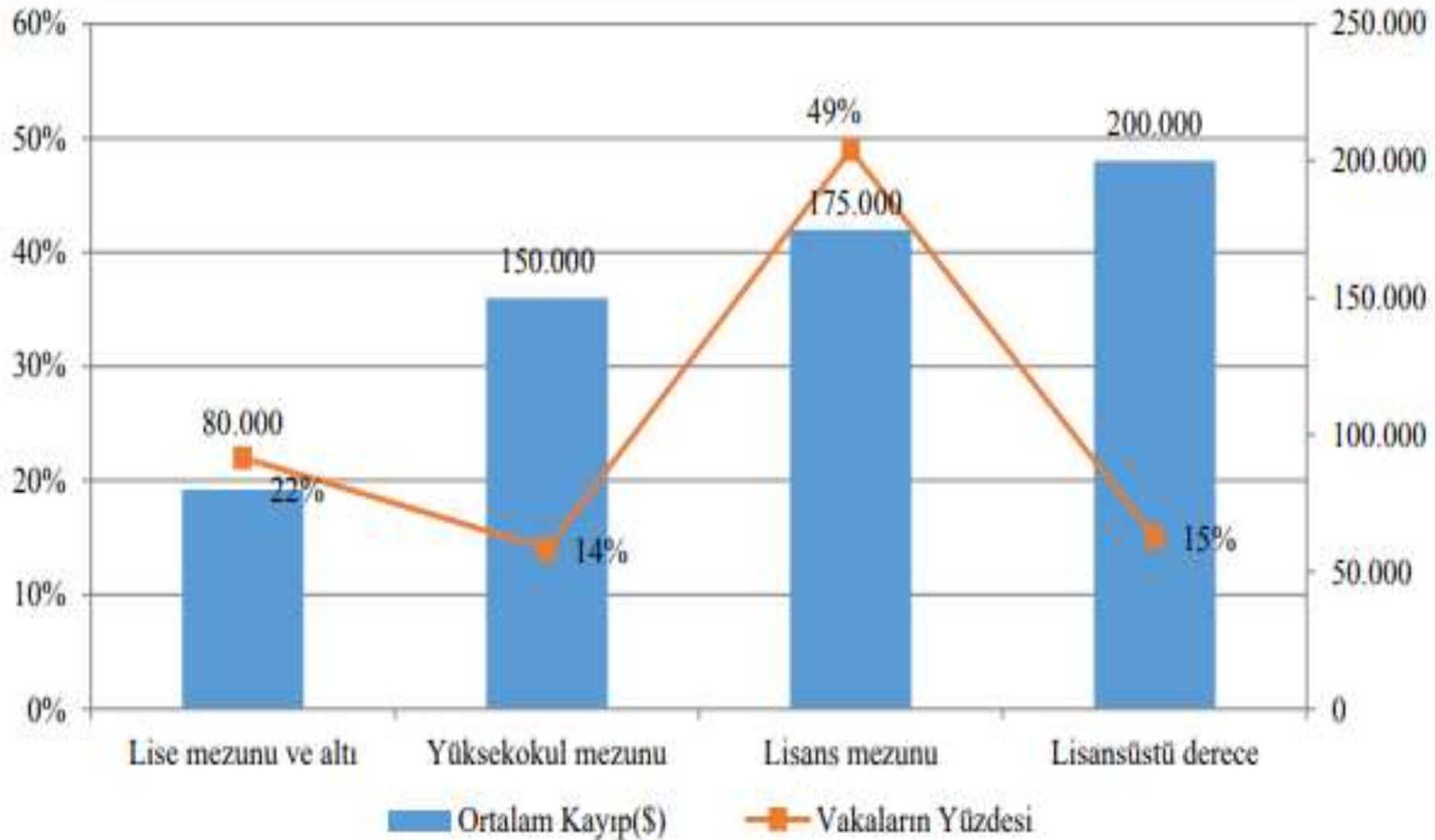
Medeni Durum

Suistimalcilerin %64'ü üniversite ve üzeri eğitilmiş

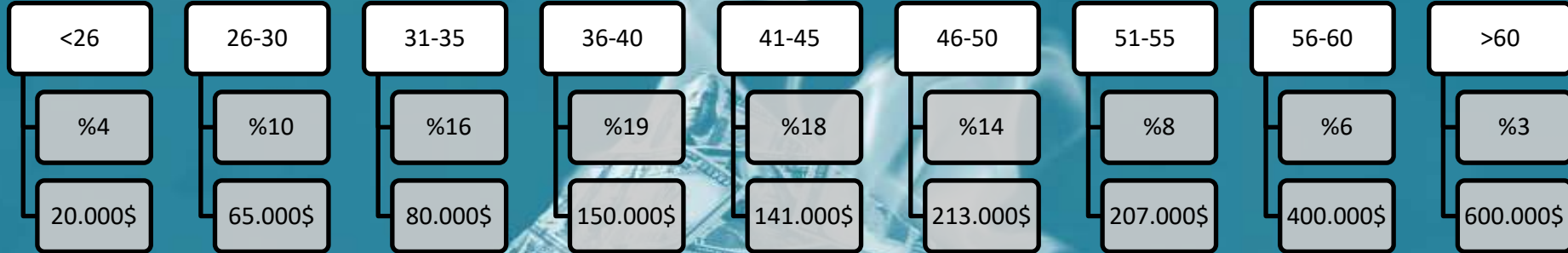
Password : *****

Görev süresi 10 yıldan fazla olan çalışan orta-düşük görev süresi 5 yıl veya daha az olan çalışanlara göre firmaya 3 kat daha fazla mali anlamda zarar vermiştir...

Çalışma Süresi Dolandırıcılık Riskini Nasıl Etkiliyor?

Dolandırıcılık Vakalarında Faillerin Yaş Dağılımı

Suiistimalcinin zeka düzeyi

Zeka düzeyi yüksek veya bu iddiaları var

Bu tür kişilerde hile yapma isteği fazla görülüyor

Özellikle işletmenin iç kontrol yapılarına veya güvenlik sistemlerine meydan okuyarak, bunlara delme uğraşı veriyorlar

Egoist bir yapı taşıma.

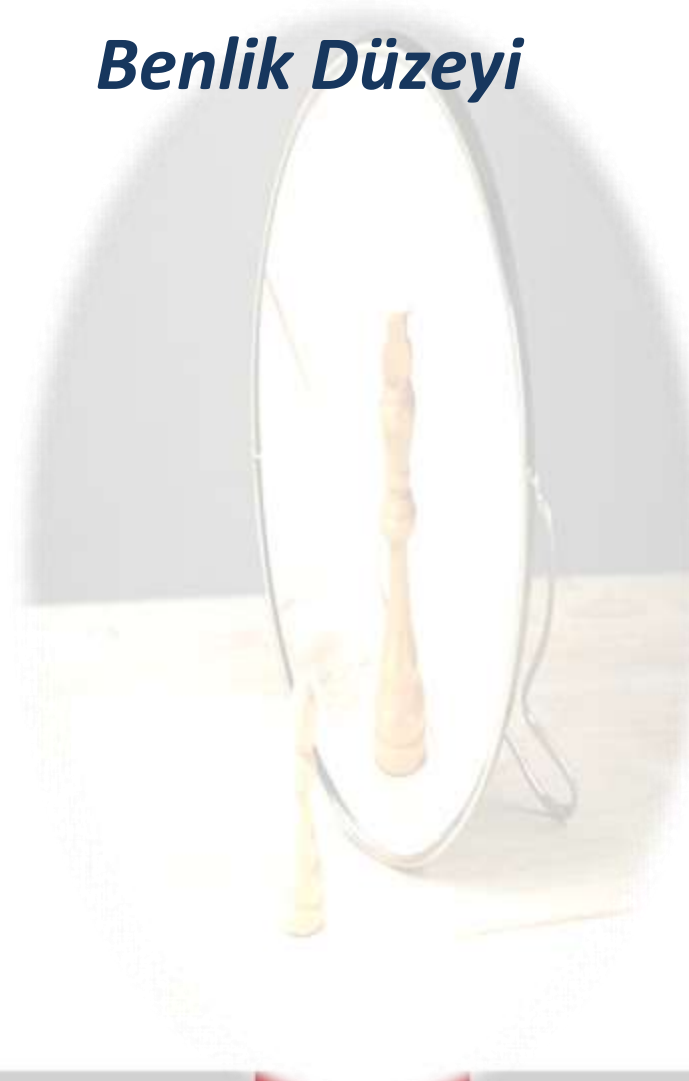

Hile yapanların, diğerlerine göre daha fazla egoist bir yapıdadırlar.

*Bulundukları yeri beğenmezler
Kendilerini daha önemli biri olarak görürler
Üstlerini küçümseme veya aşağılarlar.*

Benlik Düzeyi

İlgi Düzeyleri

İlgili bir kişilik taşıma

*İşletmeye veya işine
aşırı meraklı olma*

*Yeni bir şey yaratmak
için aşırı isteklilik*

Risk Alma Düzeyleri

*Başarısızlıktan
Korkmama*

*Yakalanabileceğ
ini düşünmeme*

*Şansını
denemek
arzusu*

*Risk alan bir yapı
Araştırmalar, hile
yapanların diğerlerine
göre daha fazla risk
alabildiklerini
göstermektedir.*

*Hile yapma
eğilimi daha
fazladır*

*Kurallara
uymayan
bir kişilik*

*İşletmelerde
konulmuş olan
kurallara uymama*

*Sonuca daha
kestirmeden gitme
isteği*

*Kendini her
konuda haklı
gösterme çabaları*

Kurallara Uyma Düzeyleri

Çalışma Koşulları

*İşe en önce gelip
en geç gideler*

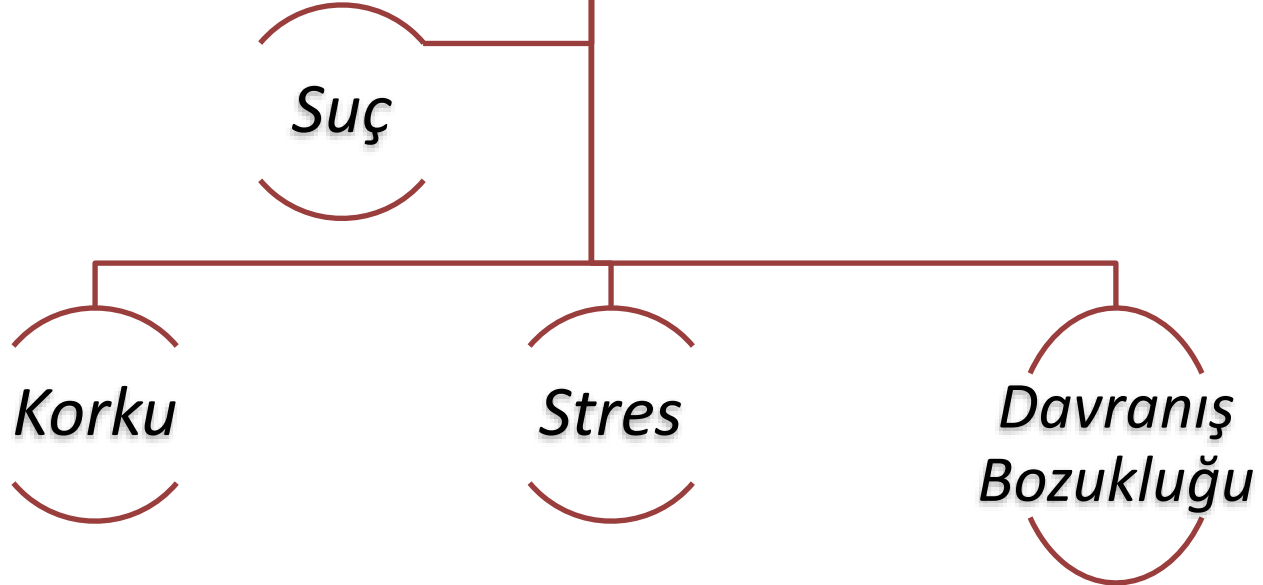
*İşi bitmediğini
bahane edip geç
saate kadar
çalışırlar*

*Yıllarca izin
yapmadan
çalışırlar*

Kişilik Durumları

Kimler Hile Yapar

*Bazı insanlar
her zaman
dürüştür*

*Bazı insanlar
hiçbir zaman
dürüst değildir*

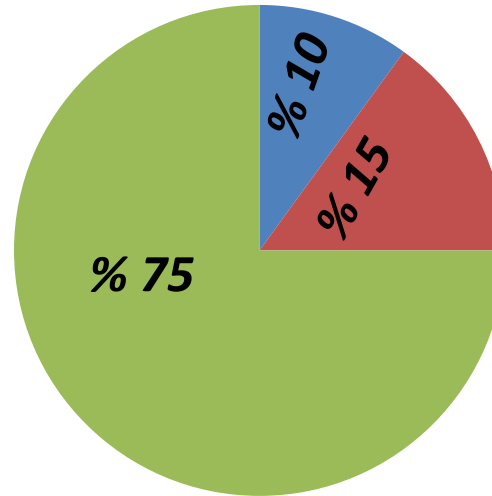
*Bazı insanlar
çoğu zaman
dürüştür*

*Bazı insanlar
bazen
dürüştür*

Kimler Hile Yapar

- Her durumda hile yapanlar
- Hiçbir Durumda Hile Yapmayanlar
- Fırsat Buldukça Hile Yapanlar
-

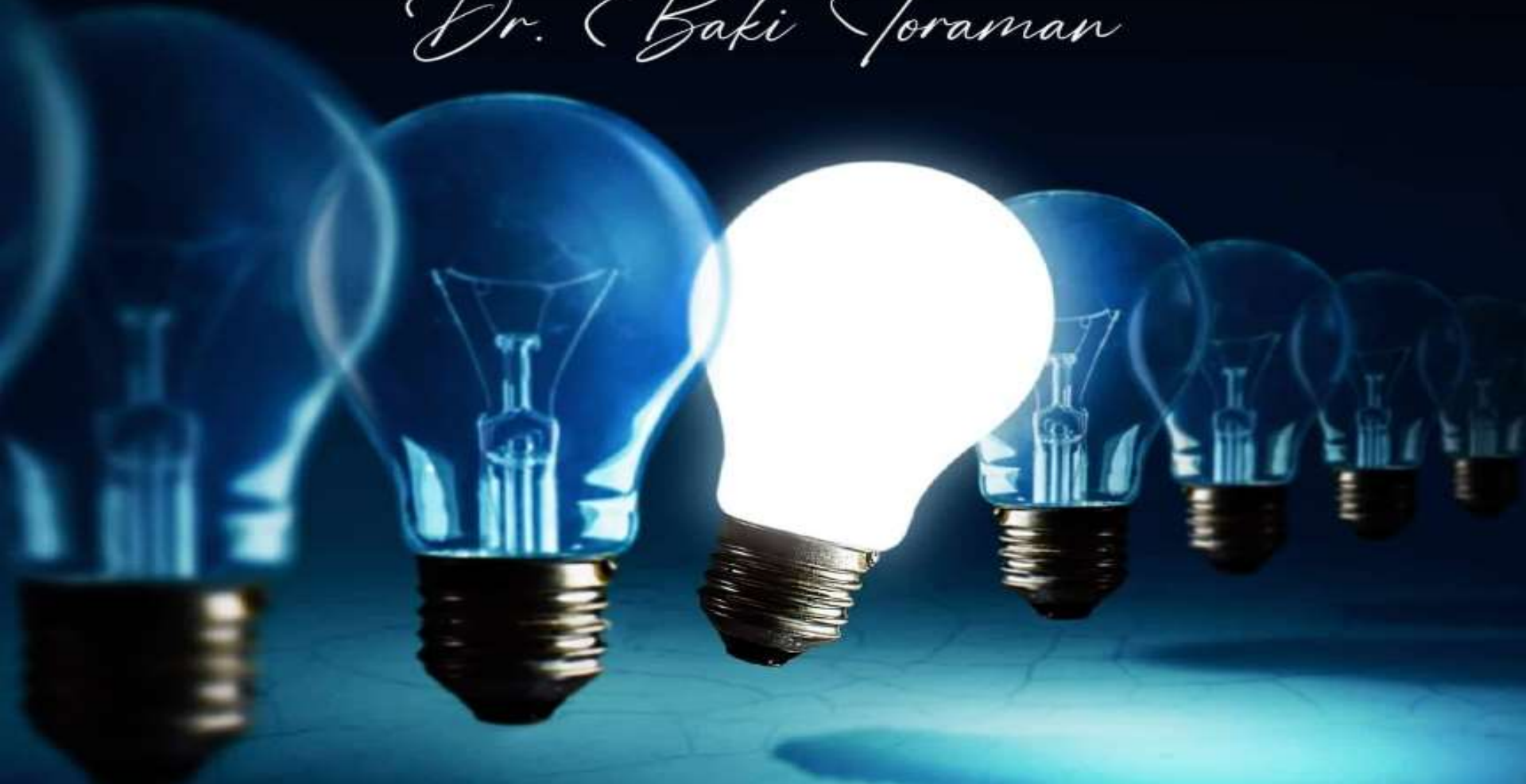
Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

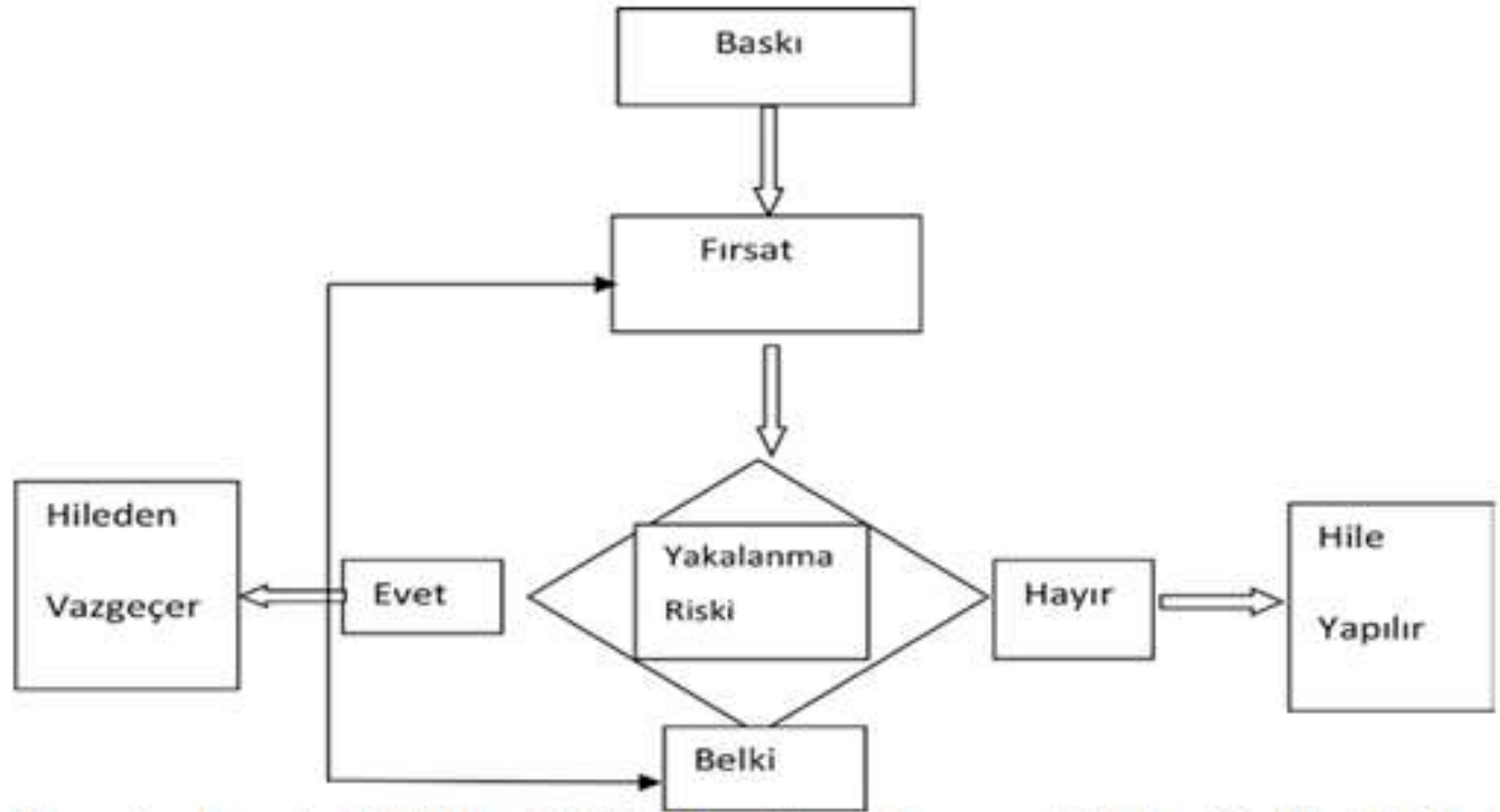
Business
Academy

Hilekar Gibi **Düşünmeli...**

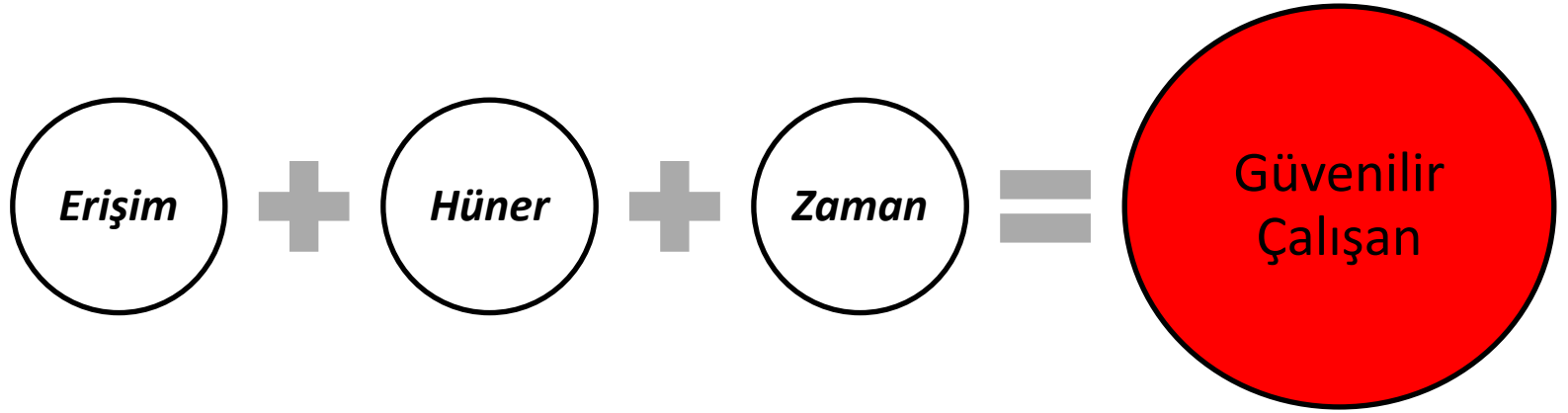
Dr. Baki Toraman

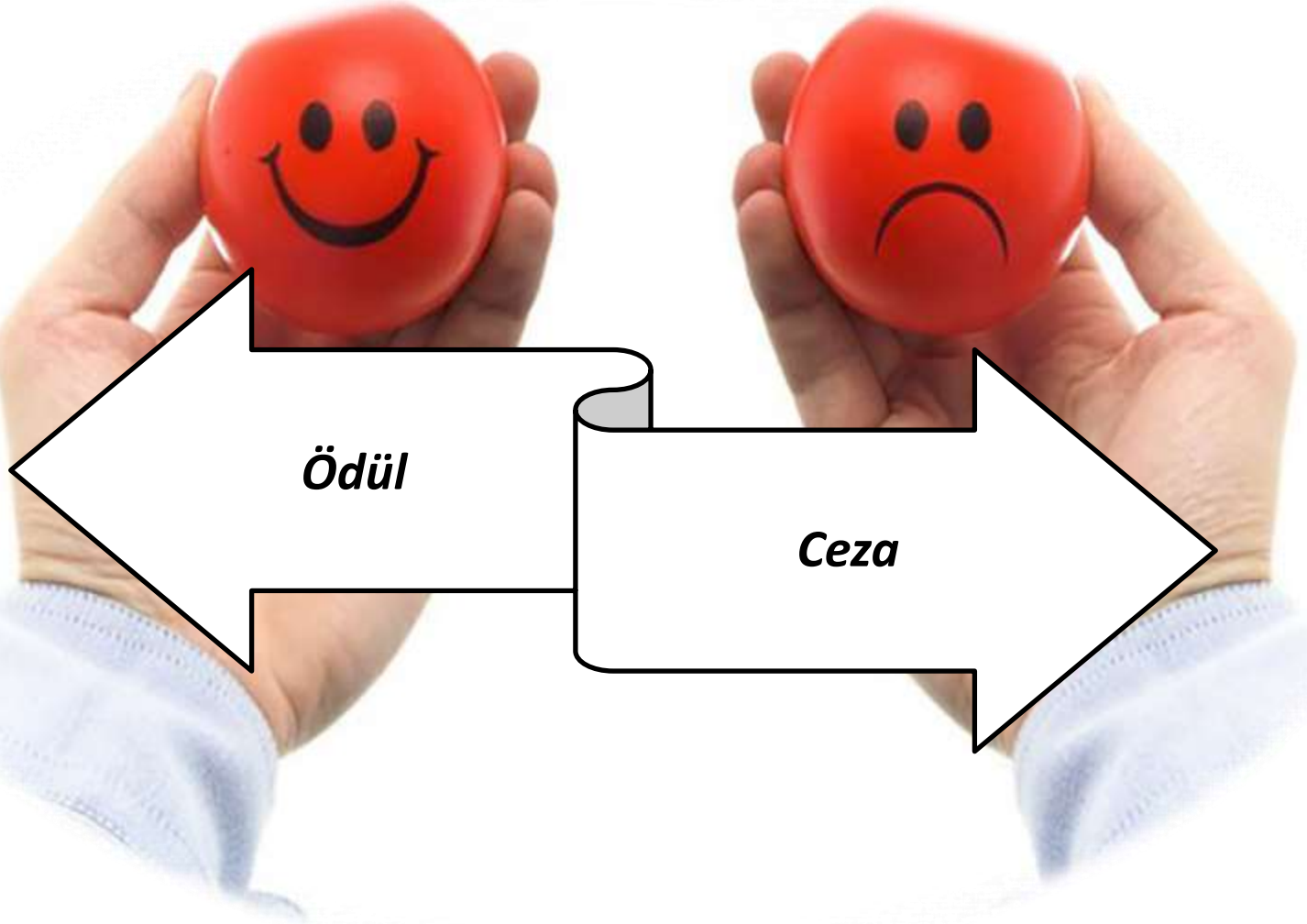
Hilekarın Düşünce Yapısı

*Bir işletmede hile yapan kişi **KİMDİR?***

Hile Yapmanın Sonuçları

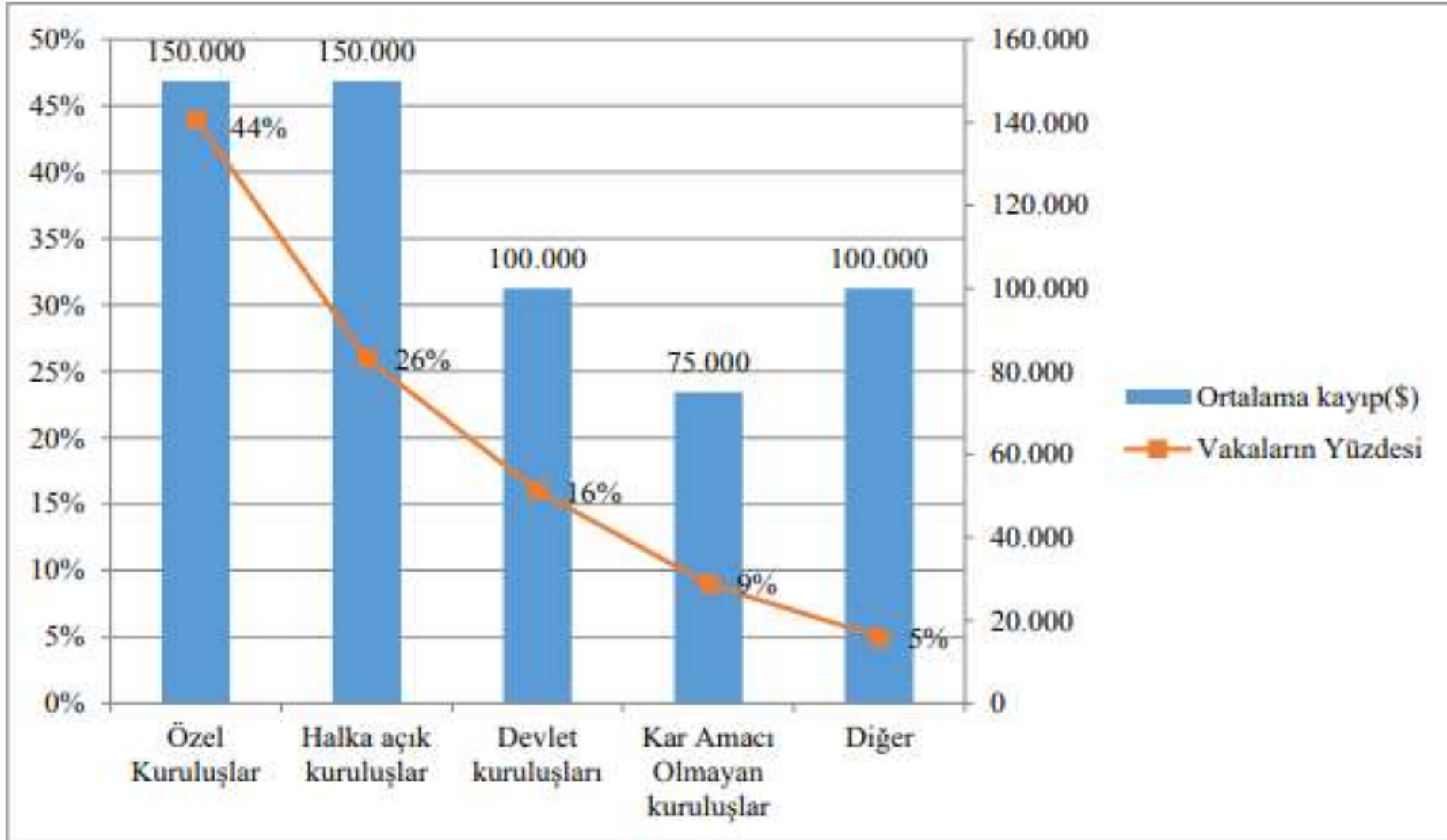

ARAŞTIRMALARA GÖRE, HER 10 ÇALIŞANDAN 1'İ HER ŞARTTA HİLE YAPIYOR. DİĞER 2'Sİ, FIRSATI OLSA BİLE HİLE YAPMIYOR. GERİYE KALAN 7 ÇALIŞAN İSE, FIRSATINI BULURSA HİLE YAPIYOR.

ÖNLEMİNİZİ ALIN!

MAĞDUR KURULUŞLAR

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

İşletmelerde Suistimal

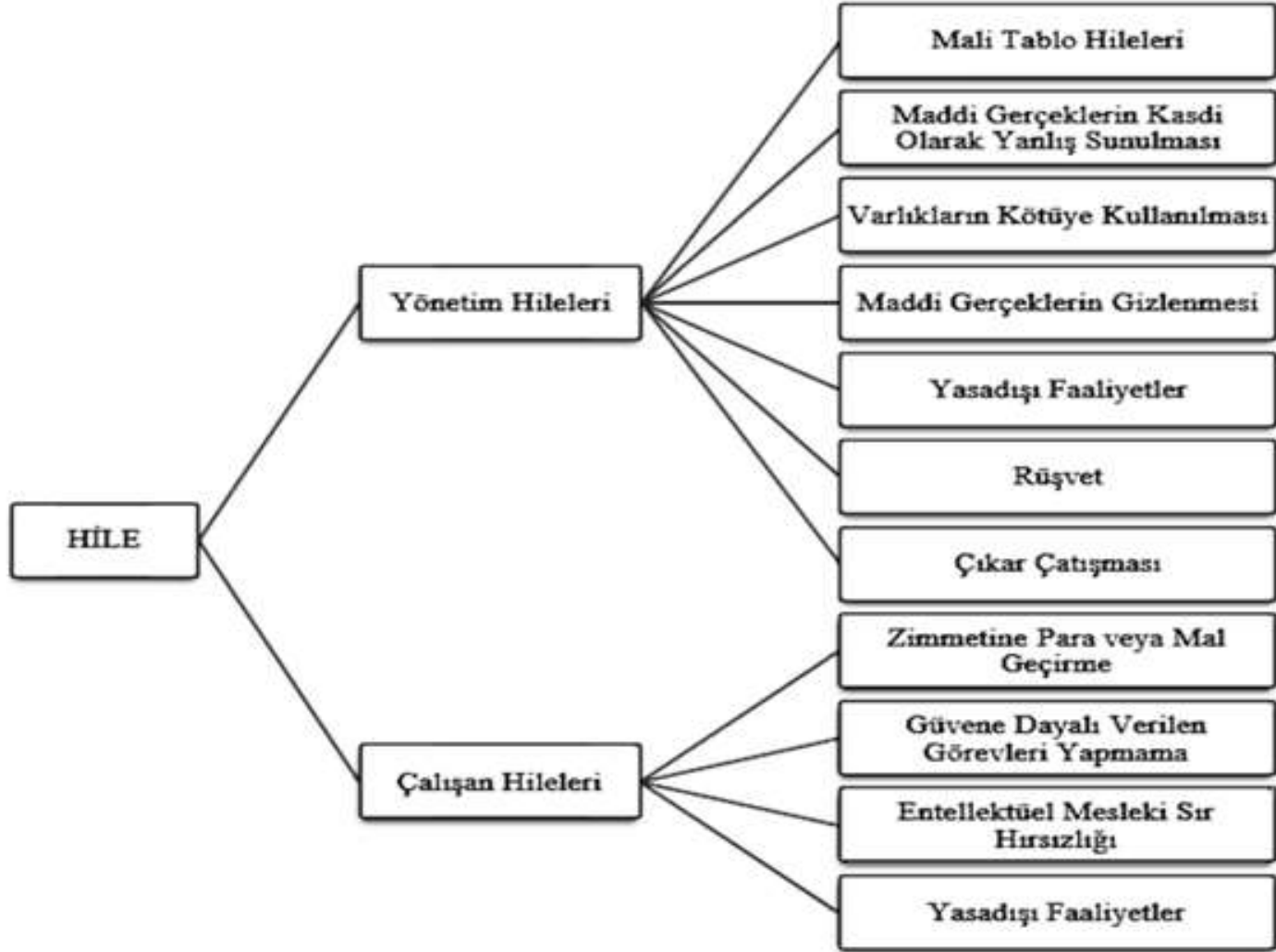

www.fac.com.tr

Varlıkların Kötüye Kullanılması

001101100010110011 11010001011101 101011001101 000101110101110
011 010 0011011 ! 01101011 10001101010 010111100011110
110 10111 1101000 1011 ERROR 001111010001001010101
11100 11000111 101 111000011100011110 1101001111
10111 111010101110001 101010110100101010111000111 1010110100

Hile Türleri

Hile Türleri

Çalışan Hileleri

Yönetim Hileleri

Yatırımcı Hileleri

Satıcı Hileleri

Müşteri Hileleri

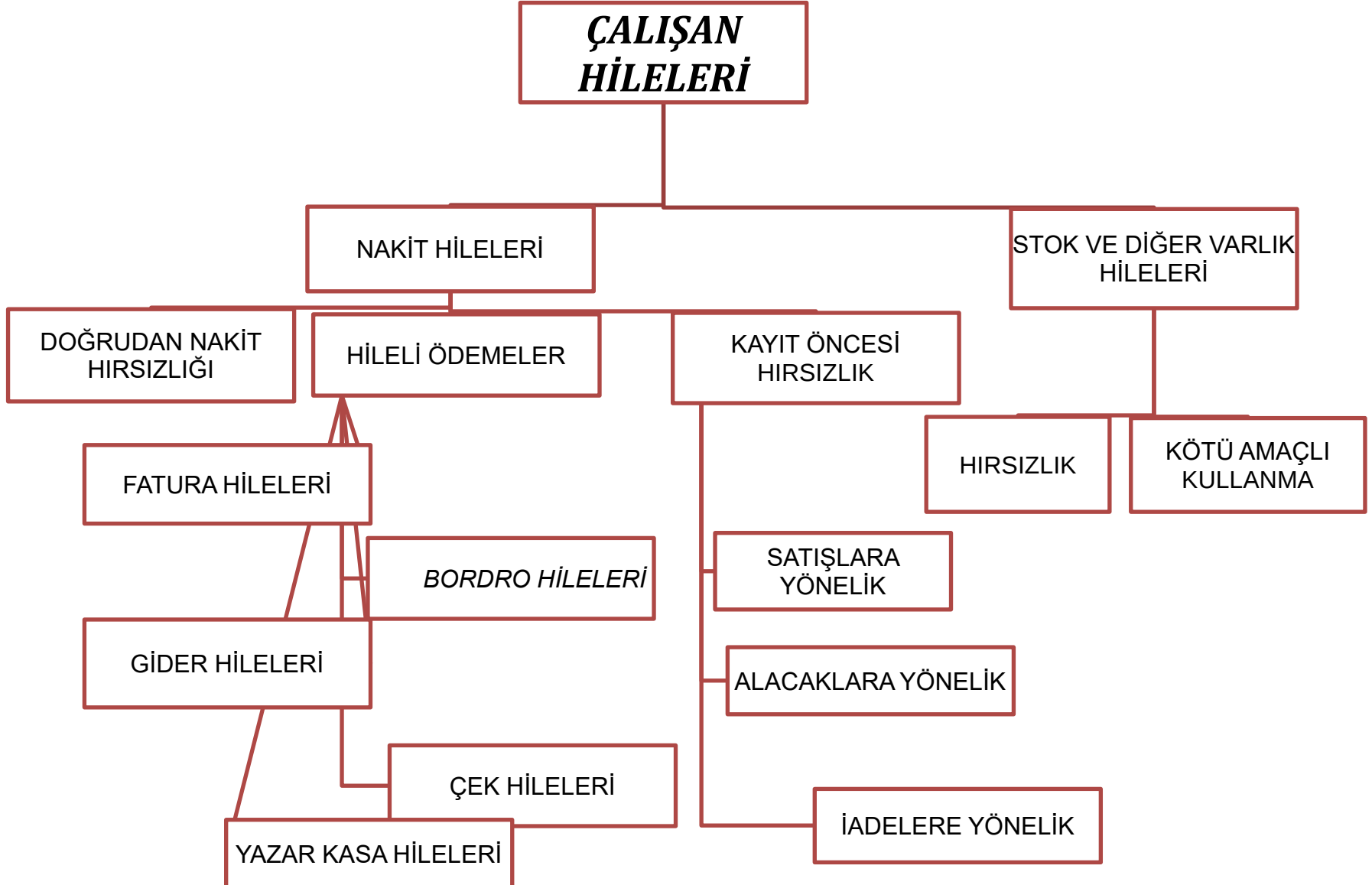

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

HİLE YÖNTEMLERİ

www.fac.com.tr

**ÇALIŞAN
HİLELERİ**

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Yazar Kasa Hileleri

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Bordro Hileleri

- ✓ Hayali çalışanlar yaratmak,
- ✓ Gerçek olmayan çalışma saatleri ve ücret bildiriminde bulunmak,
- ✓ Komisyonlarla ilgili hile yapmak,
- ✓ Sağlık sigortası ile ilgili hile yapmak.

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Muhasebede Karşılaşılan Hile Türleri

01

Kasti Hatalar

02

Kayıt Dışı İşlemler

03

Zamanından Önce
ve Sonra Kayıt

04

Belge Sahtekarlığı

05

Bilanço
Maskelenmesi

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

HİLE'nin Zararları

125 Ülke
2.504 Vaka

3,6 Milyar
Dolar

Vaka Başına 1,5
Milyar Dolar

Küresel Ölçekte
4,5 Trilyon Dolar

www.fac.com.tr

HİLE TÜRÜ	KURBAN	HİLEYİ YAPAN	AÇIKLAMA
<i>Çalışan Hileleri</i>	<i>İşveren</i>	<i>Çalışanlar</i>	<i>Çalışan hırsızlık yapar.</i>
<i>Yönetim Hileleri</i>	<i>Mali Tablo İlgilileri</i>	<i>Tepe Yöneticileri</i>	<i>Mali tablolar olduğundan farklı gösterilir.</i>
<i>Yatırım Hileleri</i>	<i>Yatırımcılar</i>	<i>Bireyler</i>	<i>Yatırıma para yatırılır</i>
<i>Satıcı Hileleri</i>	<i>Alım Yapan İşletmeler</i>	<i>Satıcılar</i>	<i>Fiyatlar şişirilir sevk olmadan para alınır.</i>
<i>Müşteri Hileleri</i>	<i>Satış Yapan İşletmeler</i>	<i>Müşteriler</i>	<i>Satıcı aldatılır.</i>

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Yatırım Hileleri

*CHARLES PONZİ ve
20.000.000 USD*

*Faizleri Ödedi
ama
Hiç Yatırım
Yapmadı.*

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Satıcı Hileleri

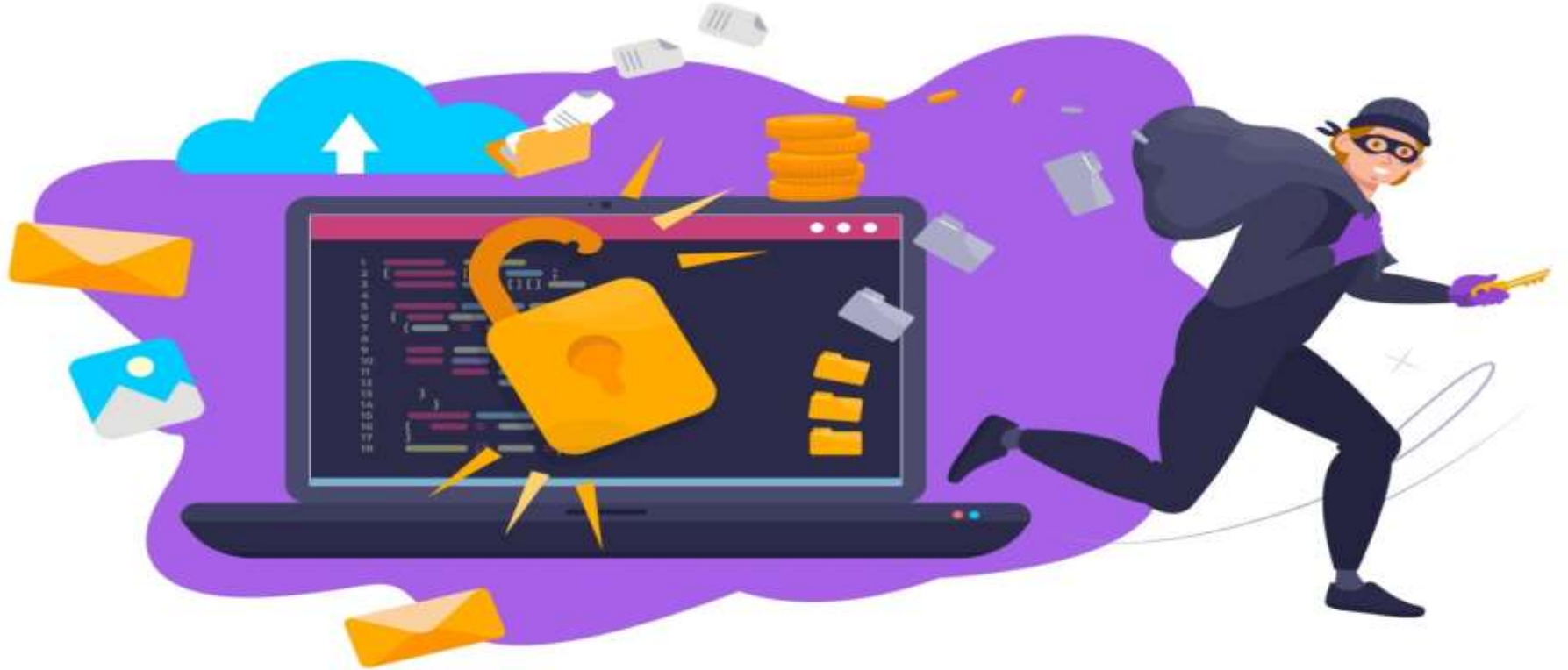

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Müşteri Hileleri

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Suistimalciler Suçlarını Gizlemek için Hangi Yolları Denerler?

% 40

**Sahte fiziksel
belgeler
oluşturmak**

% 36

**Mevcut fiziksel
belgeleri
değiştirmek**

% 27

**Değiştirilmiş
elektronik
belgeler**

% 26

**Sahte
elektronik
belgeler**

Birden Fazla Failin Gizli Anlaşması

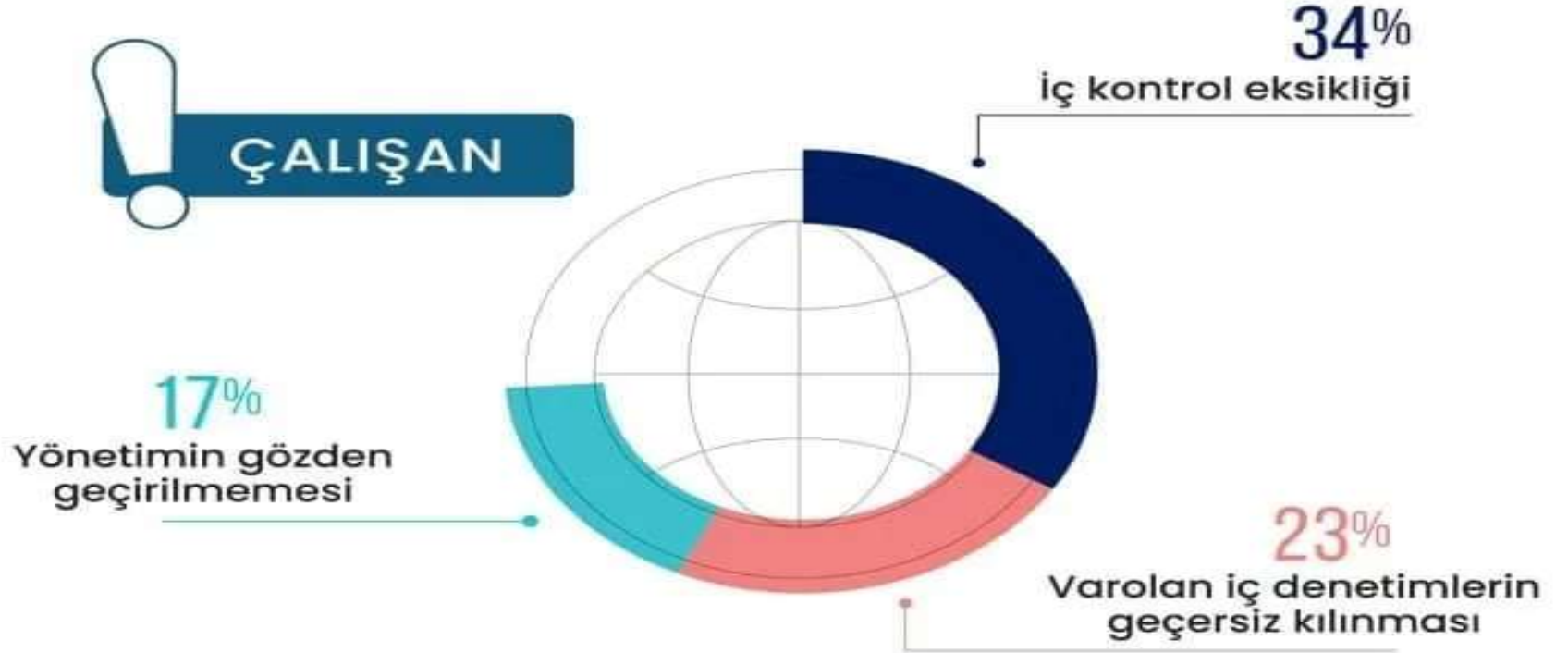
Sahtekarlıkların çoğunluğu (**% 58**) gizli anlaşma yapan iki veya daha fazla fail tarafından işlenmiştir.

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Mesleki Dolandırıcılıkta Şirket İçi Konuma Göre Kontrol Zayıflığı

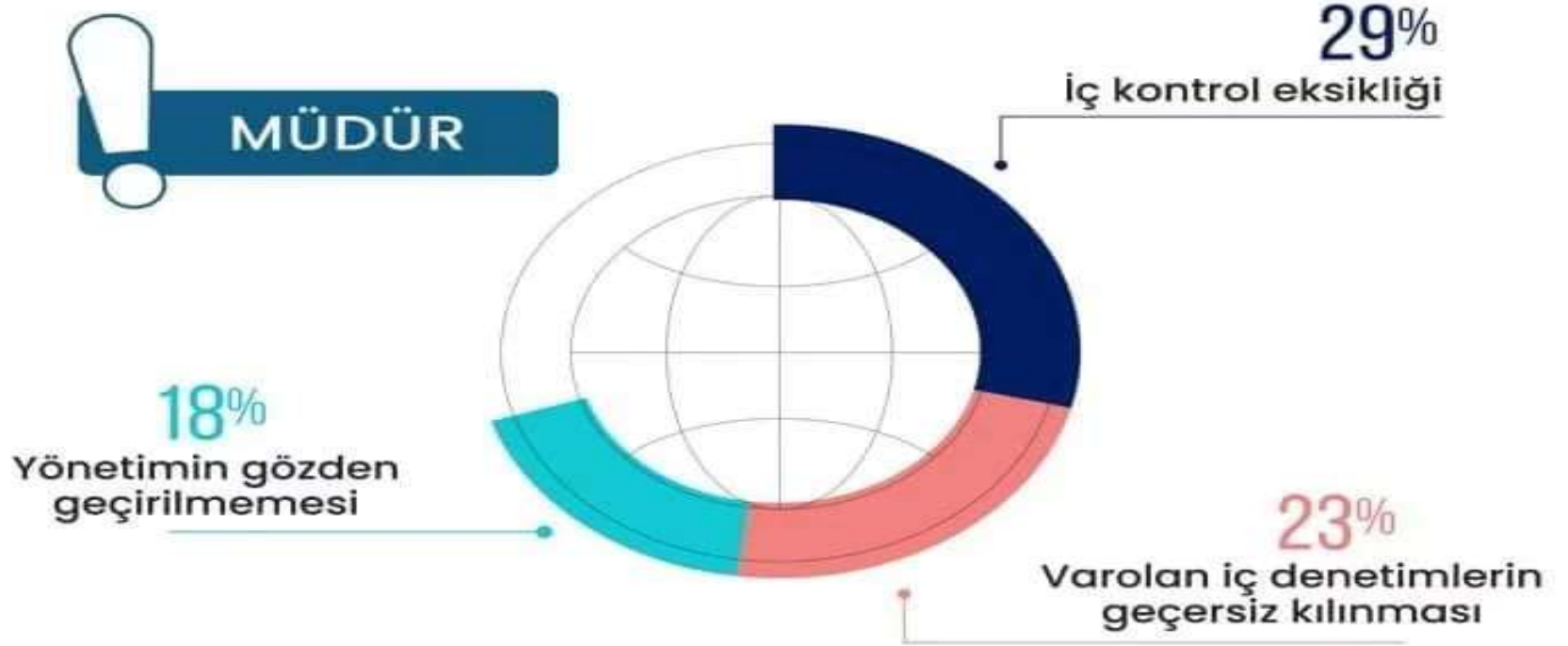

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Mesleki Dolandırıcılıkta Şirket İçi Konuma Göre Kontrol Zayıflığı

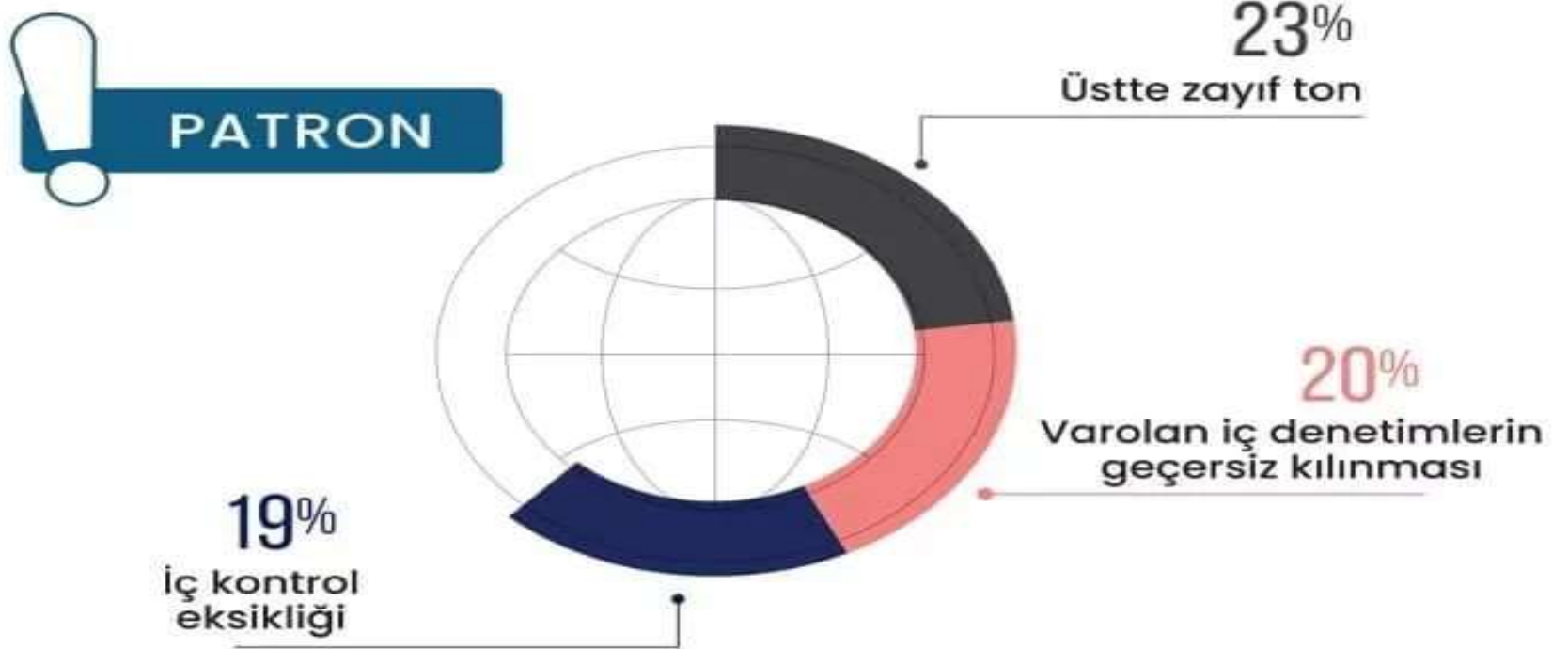

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

Mesleki Dolandırıcılıkta Şirket İçi Konuma Göre Kontrol Zayıflığı

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirketlerin 4'te 3'ü finansal hile ve usulsüzlüklere maruz kalıyor

www.fac.com.tr

Şirket İçi Hileye Kapıyı Açan Eksiklikler...

İç denetim
eksikliği

% 29

İç denetim
raporlarını
görmezden
gelmek

% 21

Profesyonel
dış denetim
desteği
almamak

% 32

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirketlerin En Çok Şüphelendiği Hileler

%18

Yönetim
Bazlı
Usulsüzlük

%26

Organize
Suçlar

%31

Yalan
Beyan
Vermek

%37

Çalışan
Bazlı
Usulsüzlük

%45

Yazılım
Bazlı
Usulsüzlük

%49

Kimlik
Hırsızlığı

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

MALİ BİLANÇO ÜZERİNDE YAPILAN HİLELER...

EN
YÜKSEK
KAYBA NEDEN
OLAN MESLEKİ
HİLE

125.000 \$

Varlık
Tahsisi

200.000 \$

Yolsuzluk

975.000 \$

Mali
Bilanço
Hilesi

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

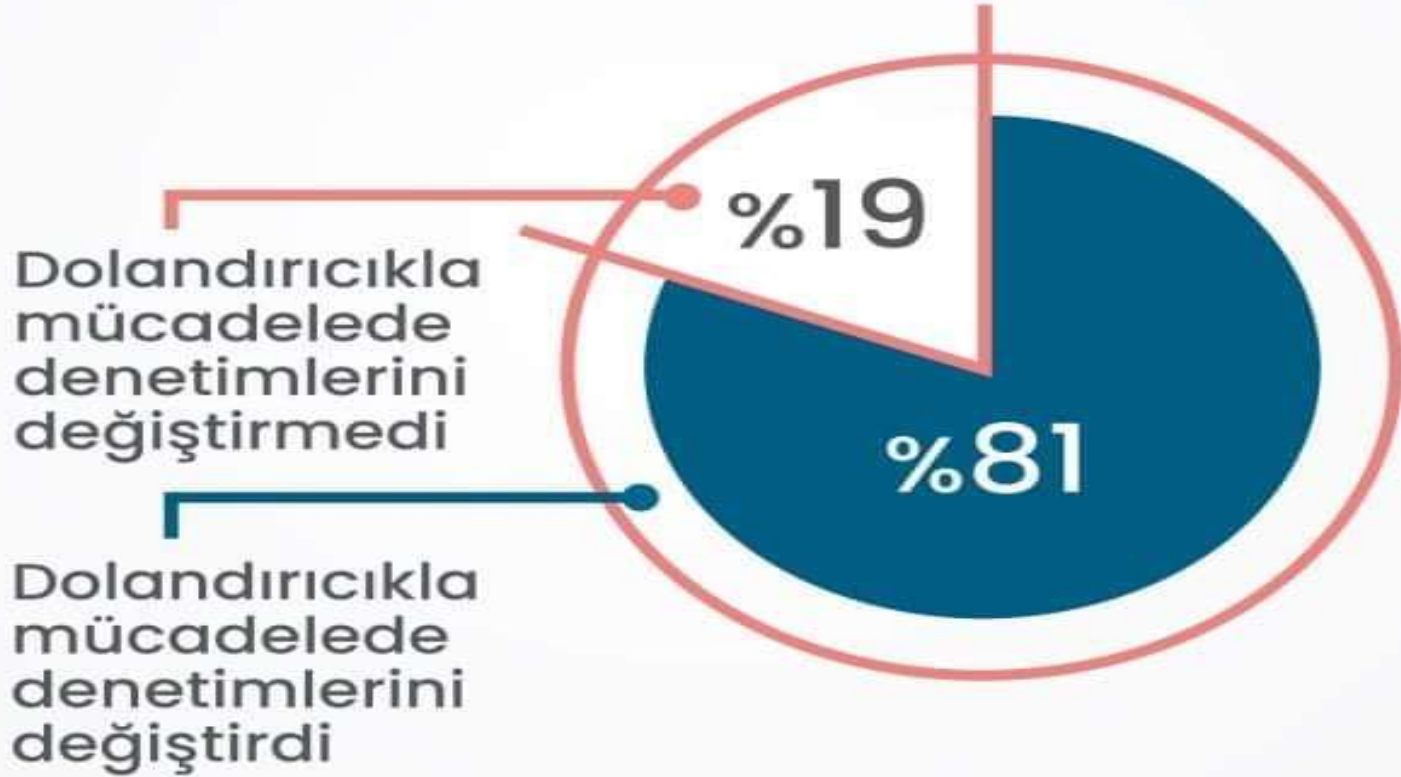

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

MAĞDUR ŞİRKETLER DOLANDIRILDIKTAN SONRA DOLANDIRICILIK KONTROLLERİNİ DEĞİŞTİRDİ Mİ?

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

HANGİ TÜR KURULUŞLARIN
HİLE İLE MÜCADELEDE
DENETİMLERİNİ
DEĞİŞTİRME
OLASILIĞI EN YÜKSEKTİR?

Kar amacı gütmeyen

Halka açık şirketler

Özel şirketler

Kamu kuruluşları

www.fac.com.tr

Analiz edilen 18 sahtekarlıkla mücadele kontrolünün 17'sinin uygulama oranları son 10 yılda artmıştır.

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

SAHTEKARLIKLA MÜCADELE DENETİMLERİNDE YAPILAN EN YAYGIN DEĞİŞİKLİKLER

Yönetime
genel bakış

Proaktif
veri izleme

Sürpriz
denetimler

İç denetim
departmanı

Dolandırıcılıkla
mücadele eğitimi

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

Hile ile Karşılaşan Şirketlerin Sektörel Dağılımı

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Kara Para Aklamanın Yolları

- Fonların ülke dışına çıkarılması
- Hayali ticaret
- İnternet bankacılığı
- Parçalama yöntemi
- Kağıt üstünde kurulan hayali şirketler
- Şirinler yöntemi
- Kumarhane ve gazinolar

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirinler Yöntemi!

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

Business
Academy

HİLE TESPİTİNDE FAİLİN **KONUMU!**

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

ŞİRKET İÇİ HİLELERE KARŞI YAPILAN İHBARLARIN KAYNAĞI

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

İHBAR HATTI ŞART!

Hilenin engellenebilmesi için,
İHBAR HATTI'nin oluşturulması şart!

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

İHBAR HATTI'nın HİLE TESPİTİNDE SÜREÇ ETKİNLİĞİ

İhbar hattı ile 12 ay

İhbar hattı olmadan 18 ay

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

Yaygın Karşılaşılan Hile Tiplerinde Ortalama **Tespit Süreleri**

24 Ay

Maaş
ödemelerinde
yapılan hile

24 Ay

Mali
bilanço
hilesi

22 Ay

Şirket içi
denetim
hilesi

24 Ay

Masraf
beyanattı
hilesi

20 Ay

Nakit
hırsızlık

13 Ay

Sicil
ödemelerinde
hile

www.fac.com.tr

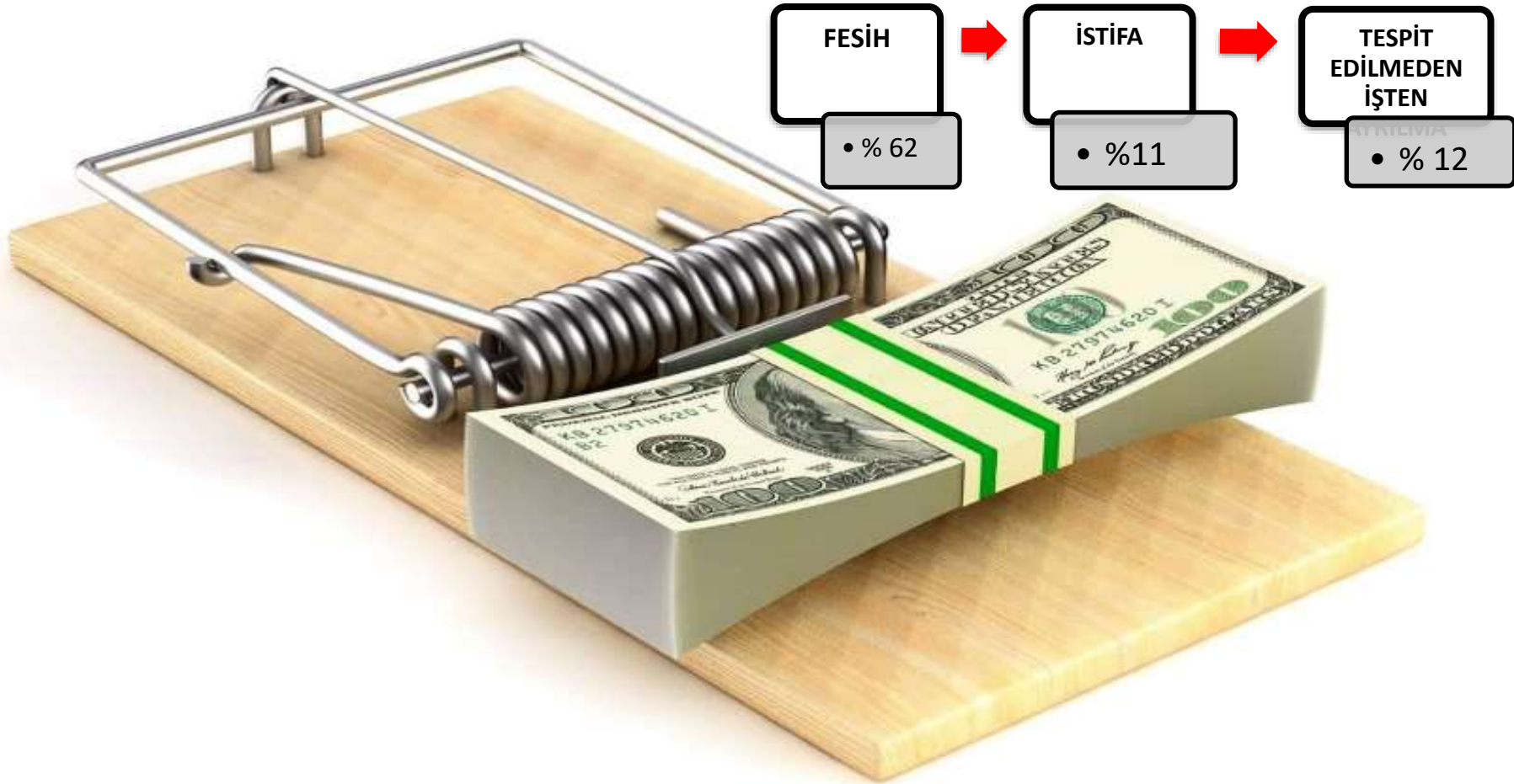
BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirket Operasyonlarınız En Son Ne Zaman **Finansal Hilelere** Karşı Denetiminden Geçti?

www.fac.com.tr

Faillere Karşı İç Önlemler

**Sevgilim,
fön makinesini
uzatır mısın?**

Güven ama kontrol et...!

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

**Business
Academy**

.....
Sülün Osman konferans verirken

Meşhur dolandırıcı Sülün Osman cezaevinde «alın teri ile yaşamak» konulu bir konferans verdi

— Yazısı 5 inci sahifemizde —

	Bağımsız Denetim	Adli Muhasebe
Hedef	Bir bütün olarak mali tablolar üzerinde bir görüşün oluşturulması	Oluşan veya şüphelenilen hilenin büyüklüğünü ve/veya olasılığını belirleme
Amaç	Mali tablolardan yararlanan üçüncü tarafların gereksinimlerinin karşılanması	Olma olasılığı olan veya olmuş hile konusunda yeterli bir hüküm verme
Katkı	Raporlanmış mali bilgilere kredi kazandırma	Gerçekleri ortaya koyarak, şüpheleri ve suçlamaları çözümleme
Kanıt Kaynakları	Mali tablo iddialarına destek sağlayan muhasebe işlemlerinin soruşturulması, gözlenmesi, incelenmesi ve yeniden uygulanması	Finansal ve finansal olmayan verilerin gözden geçirilmesi, kamu kayıtlarının araştırılması, gerçeği bulmaya odaklı mülakatlar, üçüncü taraf soruşturmaları
Kanıtın Yeterliliği	Mantıklı Güvence	Şüpheleri veya suçlamaları destekleyecek veya çürütecek gerçeklere ulaşma

*Bağımsız Denetimde rakamların
ön yüzüne bakılır.*

*Bağımsız Denetimde denetçi
sadece sunulan belgelere görüş
bildirir.*

*Hile Denetimde rakamların arka
yüzüne bakılır.*

*Hile Denetiminde denetçi
belgelerdeki rakamlara fiilen
olması gerekenleri araştırıp
raporlandırır.*

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Türkiye'deki Yolsuzluk Tablosu

Türkiye nüfusunun yolsuzluk profili (18 yaş üstü nüfus yüzdeleri)

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Yolsuzluğun Toplumdaki Sosyal Nedenleri

www.fac.com.tr

*Tüm hileler etik olmayan bir davranıştır.
Ancak tüm etik olmayan davranışlar, hileli eylem değildir.*

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

İşletmelerin Yıllık
Net Karının
Ortalama **%8-10**'u
Hile Yoluyla
Çalınıyor!

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

İşletmelerde Hilelerin Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesi

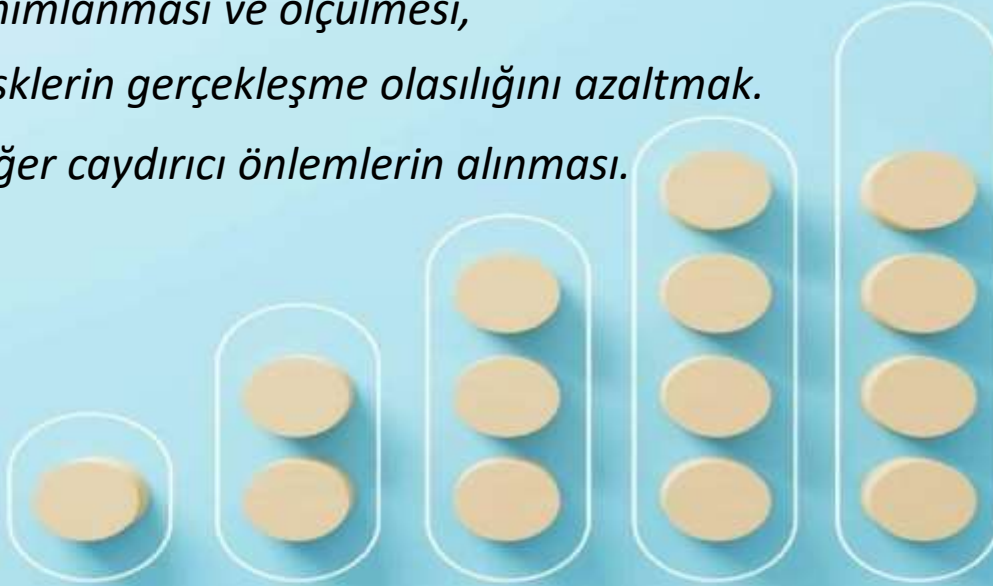
www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Hile Politikalarının Oluşturulması

*Hile riskinin tanımlanması ve ölçülmesi,
Tanımlanmış risklerin gerçekleşme olasılığını azaltmak.
İç kontrol ve diğer caydırıcı önlemlerin alınması.*

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Hilenin Önlenmesinde Organizasyon Kültürü ve Etik Değerler

- ❖ Dürüstlük, şeffaflık ve yardımcı olma kültürünün yaratılması çalışmaları,
- ❖ Hile olasılığını azaltmaya yönelik çalışmalar. ...
- ❖ Çalışanlara Eğitim Verilmesi
- ❖ Olumlu Bir Çalışma Ortamının Yaratılması
- ❖ Çalışanlara Destek Programları
- ❖ İşletme Kültürünün Yaratılması
- ❖ İşletme Etik Kurallarının Oluşturulması
- ❖ Güçlü İç Kontrol Sistemi
- ❖ İhbar Hatları
- ❖ Müşteri ve Satıcıları Bilgilendir
- ❖ Çalışanları Gözle
- ❖ Cezalandırılma Korkusu Yarat
- ❖ İşletme Hile Politikası Oluştur

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirketinizde Atabileceğiniz 4 İç Denetim Adımı

www.fac.com.tr

BAKİ TORAMAN
MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Şirketler Hilelere Karşı Hangi Önlemleri Almalı?

Çalışanların
usulsüzlüklerini
bildirebilmeleri
için...

**İhbar
Hattı**

Şirket içindeki
usulsüzlükleri
hızlıca tespit
etmek için...

**İç
Denetim**

Etkin
raporlama ve
açıkların tespiti
için...

**Bağımsız
Denetim**

www.fac.com.tr

Hile Denetim Teknikleri

- ✓ Benford Yasası
- ✓ Veri Madenciliği
- ✓ Yapay Sinir Ağı
- ✓ Kırmızı Bayraklar

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Hile Denetimi Hizmetleri

Vaka
Öncesi
Hile
Denetimleri

Vaka
Sonrası
Hile
Denetimleri

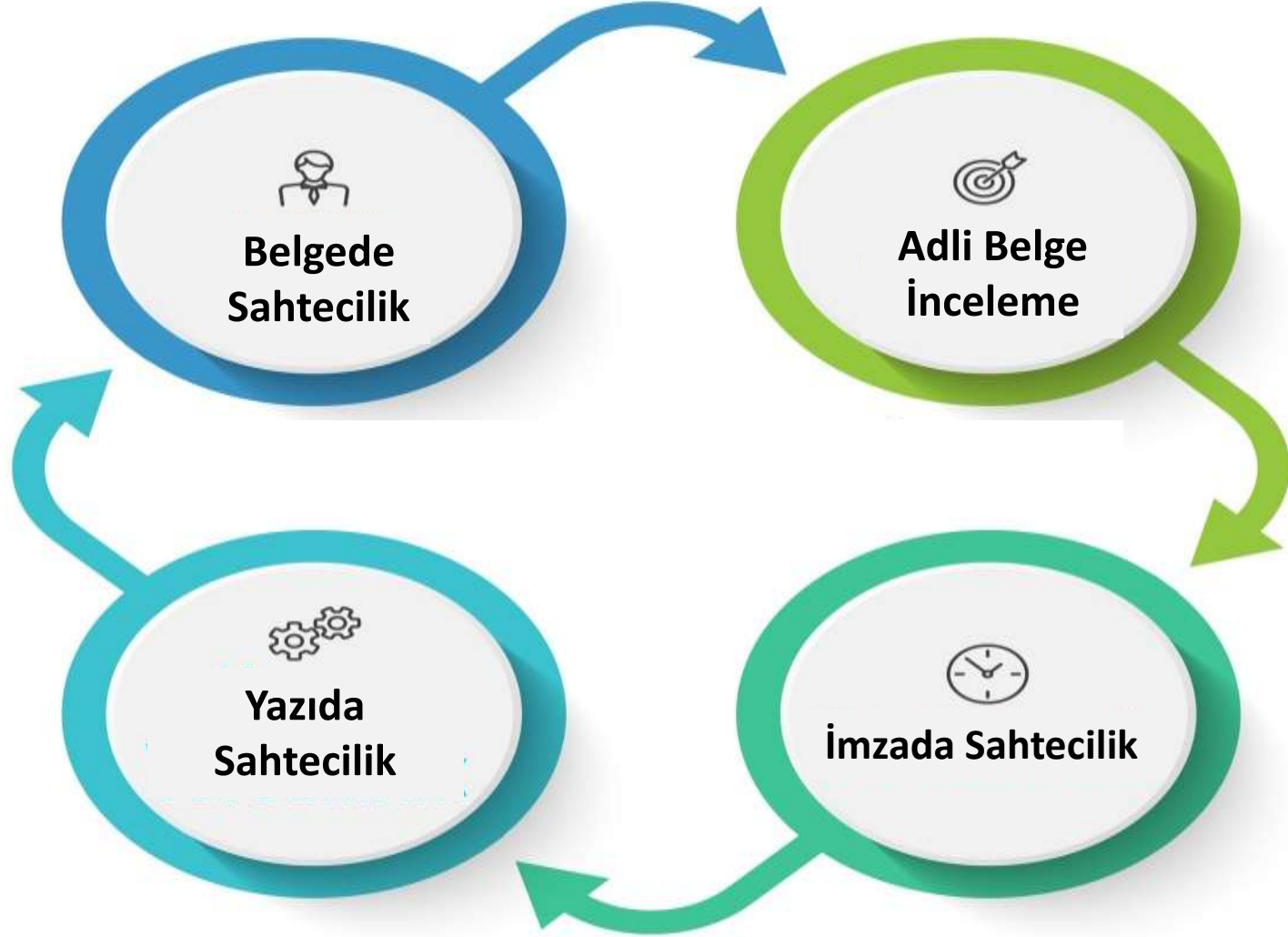
Şirketinizi ve kazancınızı **Fraud Audit Corporation-FAC** danışmanlığında koruma altına alabilirsiniz...

www.fac.com.tr

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

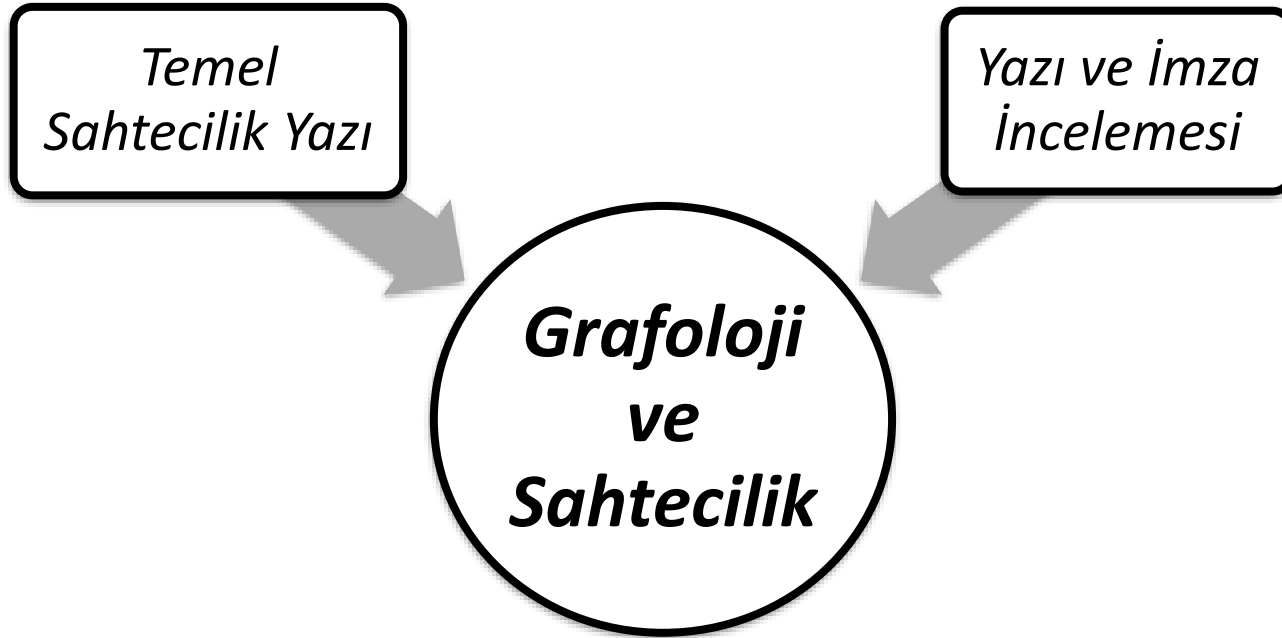
www.fac.com.tr

Grafooloji ve Sahtecilik

Sözlü olarak iletişim kurabilen insan, kendinden öncekilerinin biriktirdiği bilgileri kazanır, bunlara kendi bilgilerini de katarak sonraki nesillere aktarır.

Avcılık ve toplayıcılık evrelerindeki ilkel insan, mevsim değişikliklerini, av ve yiyeceklerin bol olduğu yerleri bir şekilde işaretlemek zorundaydı. Sürekli hareket hâlinde olan insan, bu değişimleri küçük tahta parçaları vb. üzerine işaretlemeye başlayarak yazı konusundaki ilk adımı atmış oldu.

Yazı İncelemesi

“İletişim” Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması olarak tanımlanmaktadır.

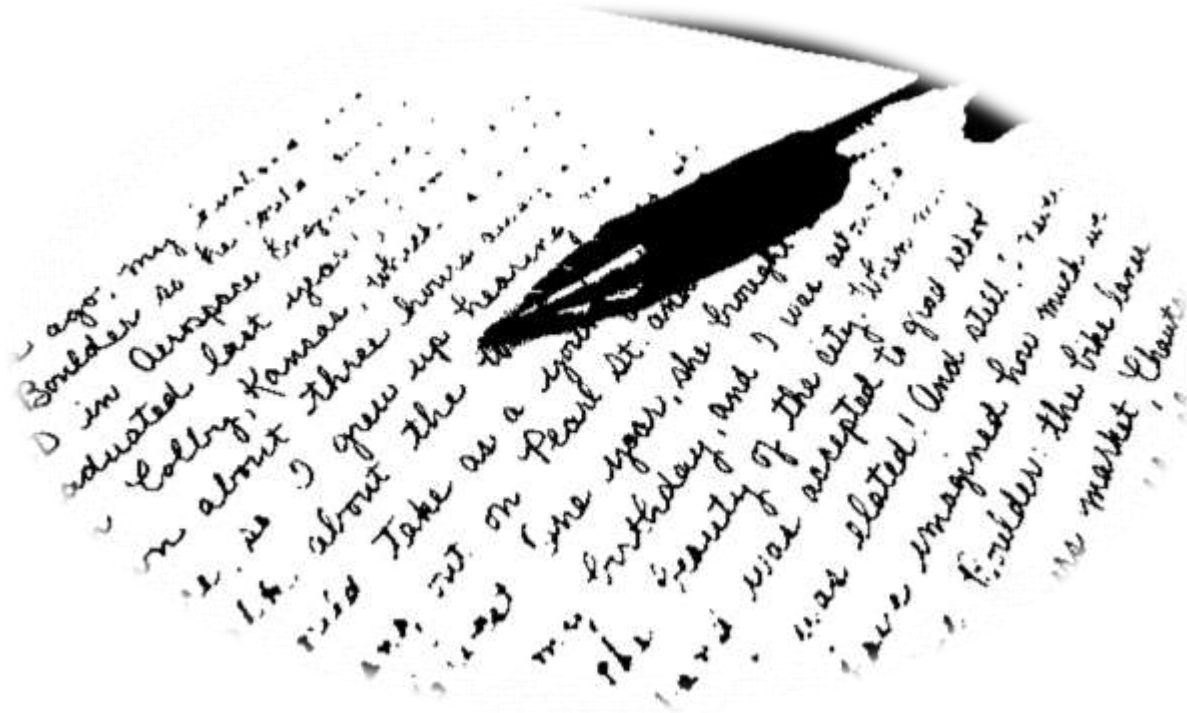
Bu tanımda bahsi geçen **“her türlü yol”**, iletişimin başlıca iki unsuru olan kaynak ve alıcının **mesaj/ileti** alışverişini gerçekleştirmek üzere seçtikleri yollardır ki, bunlar sözlü, yazılı, işaretlerle, şekillerle veya simgelerle gerçekleştirilen iletişim yolundan biri olabilir.

İletişimin bir unsuru olan yazılı iletişimidir.

“El yazısı” yalnızca el yazısı değildir.

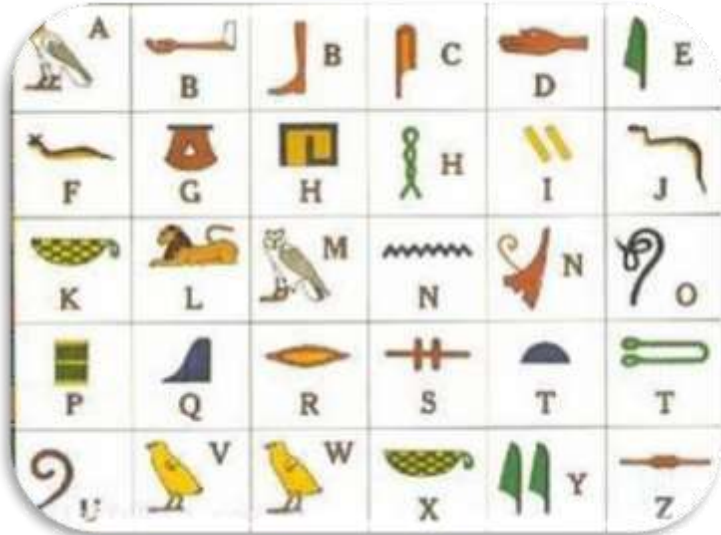
Yazı yazma olgusu aslında bir beyin fonksiyonudur. Beyinden gelen sinyallerin elle, ayakla ya da ağız yardımıyla kalem veya benzeri vasıtalarla kâğıt üzerine aktarma işlemidir.

Yazının kısaca tarihsel gelişimine baktığımızda;

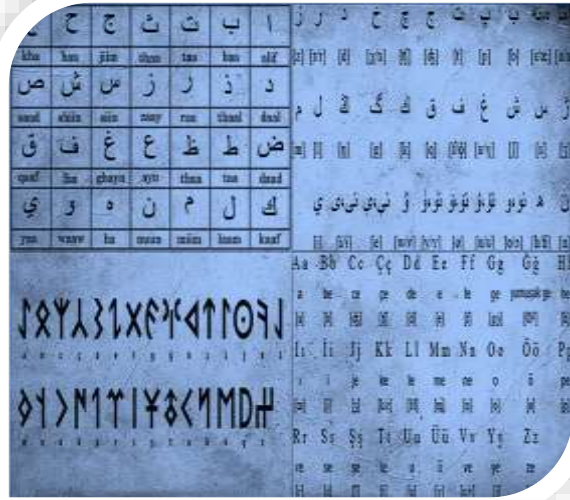
- *Resim yazısı (piktografi) ile başlayan yazı,*
- *Hece yazısı (fonografi) sürecinden geçtikten sonra*
- *Harf yazısı (akrofani) hâlini alarak günümüzde kullandığımız değişik milletlere özgü çeşitli alfabelere dönüştürülmüştür.*

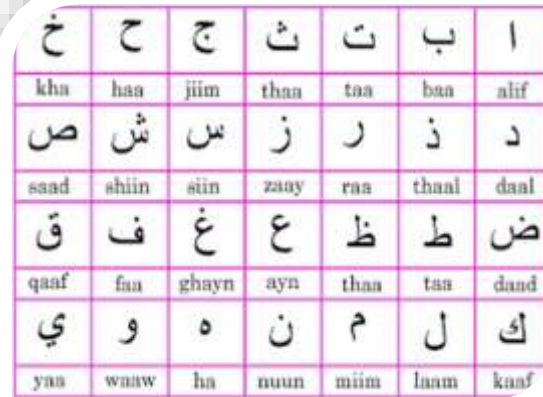
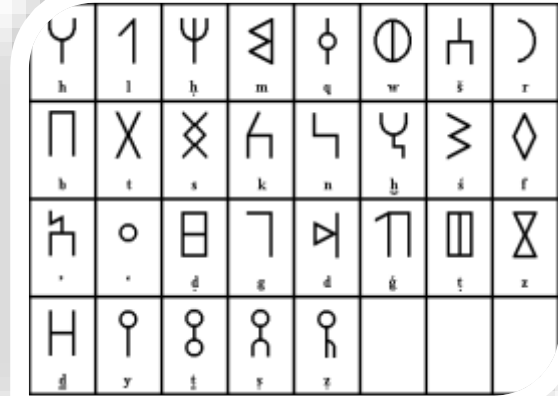

*ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
pqrstuvwxyz*

Türklerin kullandığı alfabeler

*Göktürk alfabesi
Uygur alfabesi,
Arap alfabesi,
Kiril alfabesi,
Latin alfabesidir.*

- Latin Alfabeti,*
- Slav Alfabeti,*
- Grek (Yunan) Alfabeti,*
- Çin-Japon Alfabeti,*
- Arap Alfabeti,*
- Hint Alfabetidir.*

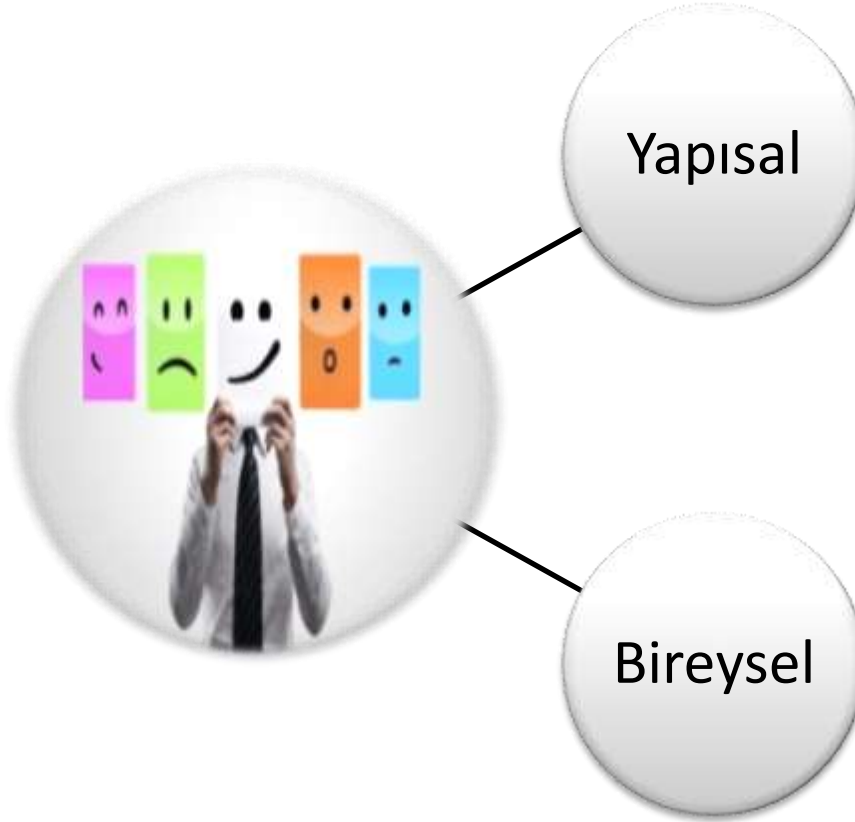
Alfabeler yazım şekillerine ve bazı özelliklerine göre farklı gruplandırılabilirler.

Büyük Harf Yazısı Küçük Harf Yazısı

Bağlantılı Yazı (El Yazısı)

Rakamlar

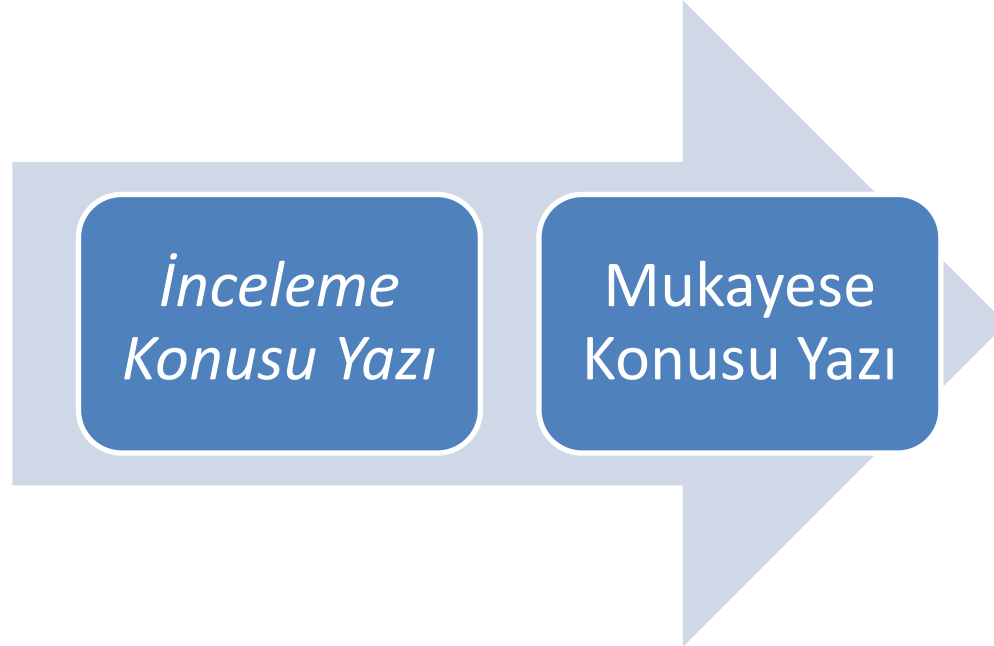
El yazıları

özellikler olarak iki kısımda incelenmektedir.

Yazanı Belli Olmayan Yazının Aidiyet Tespiti

Her işin bir matematiği/denklemi olduğu düşünülürse, el yazısı incelemesinin matematiğinin dayandığı temel denklem ise şu şekildedir.

Yavaş yavaş sonun geldi
kendine dikkat et.

Yavaş yavaş sonun geldi
kendine dikkat et.

Yazının Tasnifi

Yazı incelemelerinde bir yazının birden fazla yazı örneğiyle karşılaştırmasında adli belge inceleme uzmanlarının takip etmiş olduğu yöntemlerin başında yazıların gruplandırılması gelir.

El Yazısında Temel Tanı Unsurları

Tersim tarzı (Tersim şekli, biçim)

İşleklik derecesi

İstif (Sıkışıklık)

Eğim

Doğrultu

Hız

Alışkanlıklar

Baskı Derecesi (Fulaj)

Diğer (Düzenlilik, devamlılık vs.)

Je compte aller à Paris d'
quelques jours. Je m'efforcerai
de rendre visite à votre
et je serais très heureux
pourvoir faire votre connaissance
personnelle après mon
de retour avec mes
affaires autres. L'expression
de mes sentiments les plus
distingués

El yazısının tipi

- Kürsiv,
- Matbaa,
- Karışık

Comme tout ce
doivent respirer la joie de
joie presque totale, atmosphère
détente -

Y'aime, tout ça qui est du
travail. De mes vacances je me
suis renseigné au sujet de la
confédération générale du travail,
je ne suis pas sûr qu'un meurtre d'une
jeunesse, comme cela a toujours été

Sevgili kardeşim.
Seni çok seviyorum.
Öpüyorum.

Karaktersizlik Özellikler

- *Yazıya eklenen hususlar,*
- *Unutulan harf, noktalama ve hatta hece,*
- *Değiştirilen unsurlar,*
- *Süslü (ornamente) yazım stili,*
- *Rubrik varlığı,*
- *Yöresel özellikler (yerel dil kullanımı)*

Dar Alan

TARİFELİ KALKIŞ SAATİNDEN 30
Değerli arkadaşlar OLAN YOLCU
SÖZ vermiş olmanın İZMİR'DEN ÇIKIŞ
sağın topluluğu İADE VE
tehlere çağın için 42günden.

E-BİLET DEĞİŞİKLİK VE İPTAL KURALLARI
Ödeme yapıldıktan sonra seyahat kesinleşir

Geniş Alan

Değerli arkadaşım, söz vermiş olmama rağmen,
toplantıya katılamayacağım için üzgünüm.

Keçe Uçlu Kalem

*Hastane içerisindeyim
Birazdan döneceğim.*

İnce Uçlu Kalem

*Hastane içerisindeyim,
Birazdan döneceğim.*

**İlk bakışta benzerlik görülebilen birçok yazı,
tanısal unsurlar açısından bütünüyle değerlendirildiği takdirde yazarlar
ayrıt edilebilmektedir.**

"Koşma"

Bilsem sarhoş mudur uyku'dan kalkmış
Toramın zülfünü perolara o'dkının
Beyaz ellerine al kına yakmış
Dedim öpse'im, dedi: yok yok
Dedim selvi nedir dedi: boyumdur
Dedim bu güzellik nedir dedi: soyum
Dedim bu ci'veler dedi: buyumdur
Dedim koca salim dedi: yarı yarı
Dedim ölüme yok mu dedi: aynında
Dedim öz sebatim dedi: boynumda

Gerek adli soruşturmaya konu olmuş belge üzerindeki yazılar (tehdit/şantaj mektubu, tahrifat yapılmış senet/çek üzerindeki yazı veya inkâr edilen imzalar) gerekse direk suçla ilişkisi olmayan yazı ve imzalarda aidiyet tespiti (yani kim tarafından yazıldığı) adli bilimlerde el yazısı ve imza analizi ile mümkün olmaktadır.

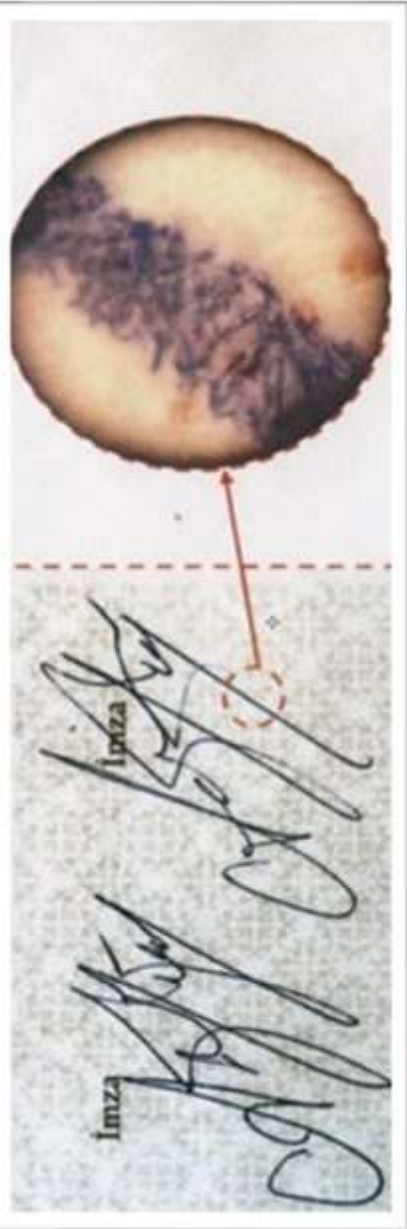
The image shows a sample of handwritten text in cursive, with several red annotations and circles highlighting specific features for forensic analysis. The text is written on a light background. The annotations include:

- A red circle around the word "Iowa" in the sentence "I think it reflects what I'm sensing on the ground".
- A red circle around the word "change" in the sentence "people are hungry for change".
- A red circle around the word "mine" in the sentence "Thanks for all you've done. Mine".
- A red circle around the word "wouldn't" in the sentence "I wouldn't".
- A red line under the word "mine" in the sentence "Thanks for all you've done. Mine".
- A red line under the word "wouldn't" in the sentence "I wouldn't".
- A red line under the word "mine" in the sentence "I wouldn't".

Red annotations and circles highlight specific features for forensic analysis:

- causing no emotional
- short d-stem = independent thinking
- figure 8 g = frater & fluid mini
- points & humps = fast analytical

İmza Sahtecilik

İmzanın hayatımızda önemli bir yeri vardır. Onunla borç ve yükümlülük altına gireriz ya da borç ve yükümlülüğten kurtuluruz. İrademizi beyan eder, düşüncelerimizi açıklarız ve bu irade beyanının ve düşüncelerin bize ait olduğunu imza ile başkalarına ifade ederiz.

“İmza”, “Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret” şeklinde tanımlanmaktadır.

Kişiye has karakteristik özellikleri barındıran, bir belgeyi onaylamak amacıyla kendisi tarafından her zaman aynı biçimde ad, soyad veya her ikisinin yazılmasıyla ya da çizgisel veya şekilsel işaretlerle oluşturulan kişinin kimliğinin bir simgesi” olarak tanımlanabilir.

İmzanın Yapısı

Birçok kişinin en az üç tip imzası vardır:

- *Resmî dokümanlar için resmî, tam ve doğru imza;*
- *Rutin dokümanlar kişisel yazışmalar için gayri resmî gelişigüzel imzalar*
- *Postacı, dağıtıcı gibi kimseler için atılan çiziktirme tarzı imzalar*

İmzanın Kanuni Unsurları

İmzada bulunması gereken en az üç temel unsur bulunmalıdır.

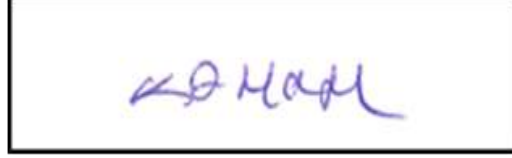
İmzanın kişinin ad ve soyadını içermesi gerekmektedir.

İmza kişinin el yazısı ile atılmalıdır

İmza her zaman aynı şekilde atılmalıdır

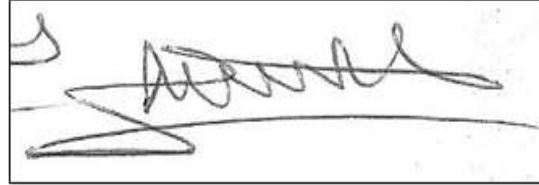
İmzaları atılış şekillerine göre üçe ayırabiliriz

Yazı tarzında imzalar

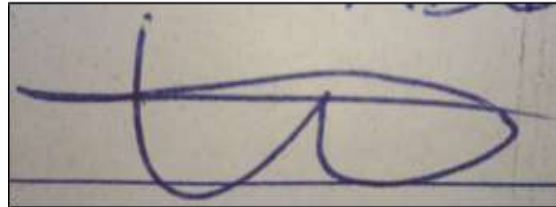
İmza atamayanların, imza yerine usulüne göre onaylanmış olması koşuluyla;

Şekilsel imzalar

- Parmak izi,
- El ile yapılmış bir işaret,
- Mühür kullanabilmektedir.

Basit imzalar

Gerçek İmzaların Kaligrafik Özellikleri

- İşleklik
- Süreklilik
- Tutarlılık

Ters atılan imza

Gerçek İmzaların Kaligrafisini Etkileyen Faktörler

Günlük Olaylar ve Sosyal-Psikolojik Durumlar

Zaman Farkı

Yaşlılık ve Hastalık

Eğitim Seviyesi

Özen Göstermeme

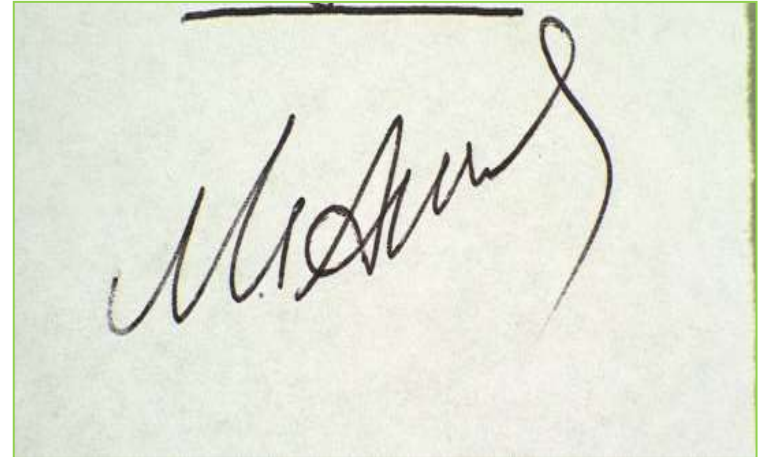
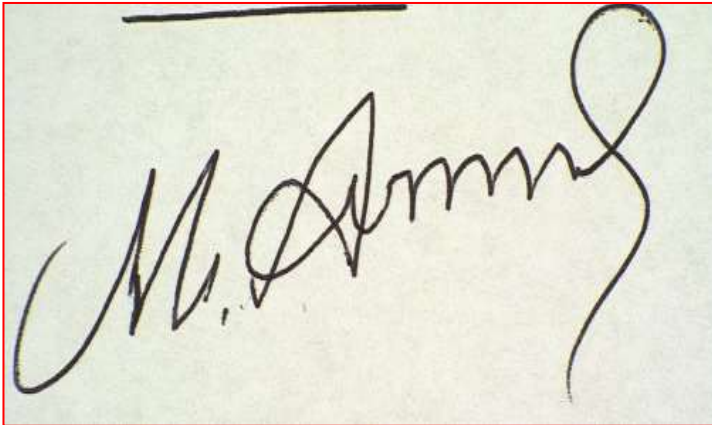
İMZA SAHTECİLİĞİ TÜRLERİ VE SAHTELİK ARIZALARI

- Üsten kopya
- Bakarak kopya
- Serbest taklit
- Pul transferi (nakli)
- Bilgisayar yardımıyla oluşturulan sahte imzalar
- Uydurma sahte imzalar

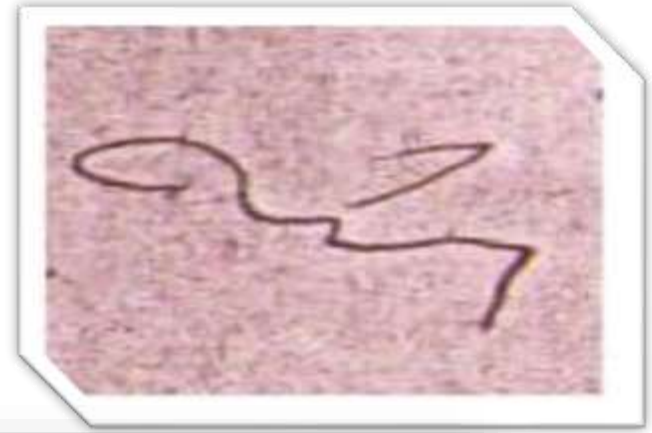
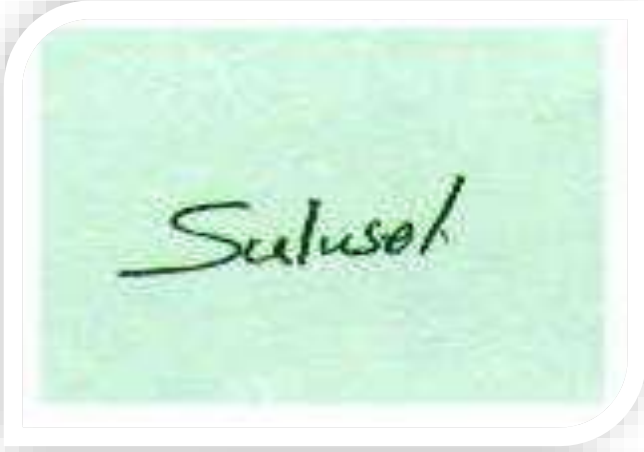

İnceleme Konusu (Şüpheli) Olan Gerçek İmzalar

- I. Hatırlanamayan İmzalar*
- II. Hileyle Elde Edilen İmzalar*
- III. İnkâr Kastı İle Atılı Bulunan İmzalar*

Aynı şahsa ait farklı belgelere, farklı tarihlerde atılmış imzalar

Belgede Sahtecilik İncelemesi

Kimlik kartı, sürücü belgesi, diploma, kurum kartı, banka kartı vb. gibi günlük yaşantımızda kullanılan birçok belge vardır. Bu tür belgeler kullanıcısına bir takım imtiyazlar tanınmasına yardımcı olmasının yanında, kullanıcısını tanımlama ya da belge sahibini başka bir kişiden ayırt edilmesine yarayan özellikleri mevcuttur.

*Bu tür belgeler **güvenli belge** kategorisinde değerlendirilir.*

Güvenli Belgenin Üretimi

Kağıdın Üretimi

Belgenin Dizaynı

Belgenin Kişiselleştirilmesi

İdeal güvenlik unsurları aşağıdaki temel nitelikleri taşımalıdır

- Taklidinin herkes tarafından yapılması zor olmalıdır.*
- Toplumun her kesimindeki insanlar tarafından kolaylıkla tespit edilebilir nitelikte olmalıdır.*
- Belgeye uygulanacak güvenlik unsurları da üç seviyeden oluşmalıdır.*
- Zaman içerisinde kullanılmadan dolayı bozulmalara ve yıpranmalara karşı dayanıklı olmalıdır.*
- Düşük maliyetle üretimi mümkün olmalıdır.*
- Göze hitap edecek estetik nitelikli olmalıdır.*
- Herhangi bir toksik madde ya da sağlığa zararlı bir madde taşımamalıdır.*

ÜRETİMİ ESNASINDA KÂĞIDA EKLENEN GÜVENLİK UNSU

1)Flüoresan vermeme özelliği,

2)Kılcal lifler

a)Flüoresan veren kılcal lifler,

b)Flüoresan vermeyen kılcal lifler.

3)Planşetler

a)Flüoresan veren planşetler,

b)Flüoresan vermeyen planşetler.

4)Filigran,

5)Emniyet Şeridi,

6)Parlayan parçacıklar (Hi-lites).

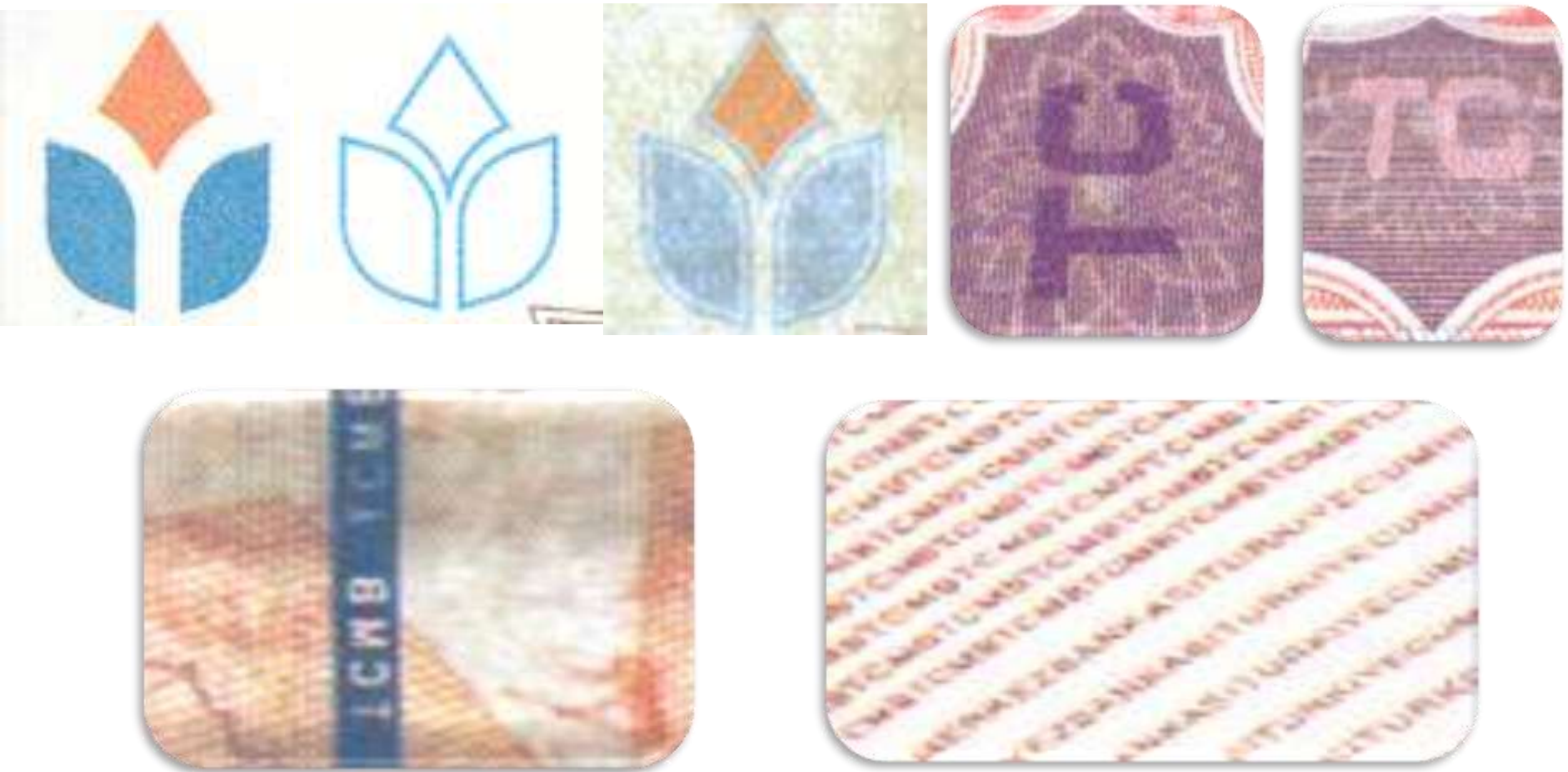

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

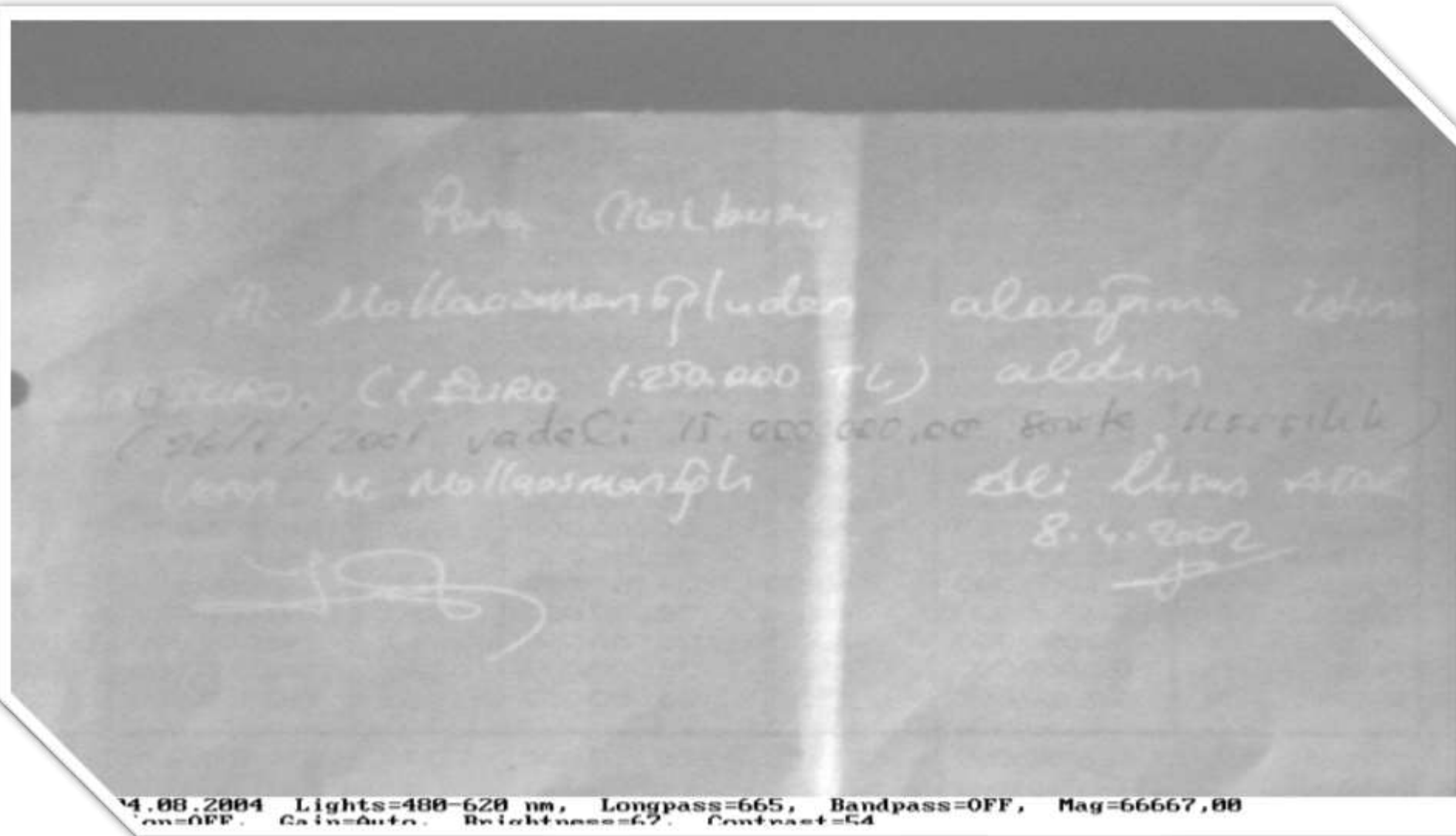
Business
Academy

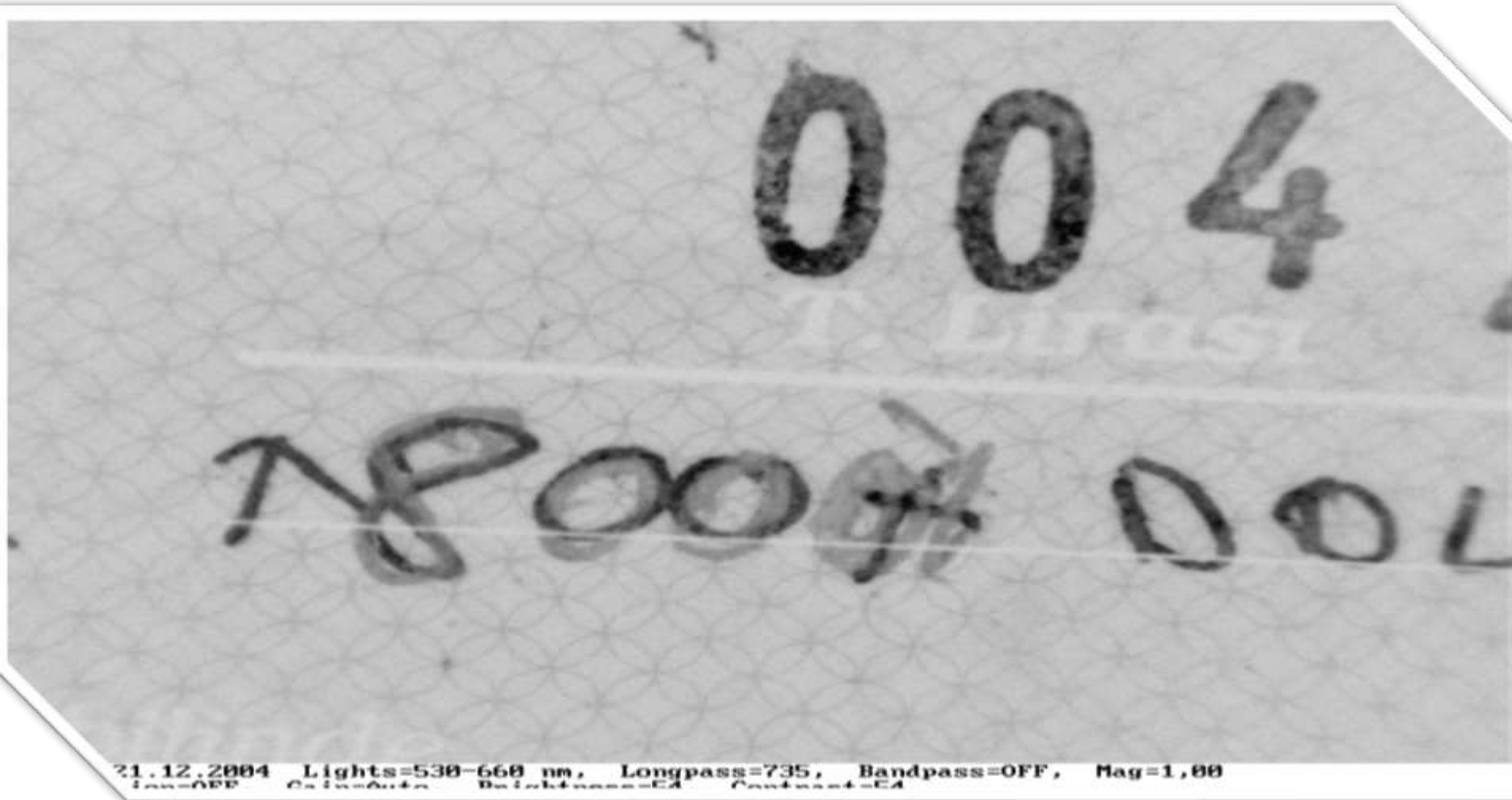

Emniyet şeridi Mikro yazılar Gizli görüntüler Bütünleşen Belge

Satır Ekleme

Üstten ilave

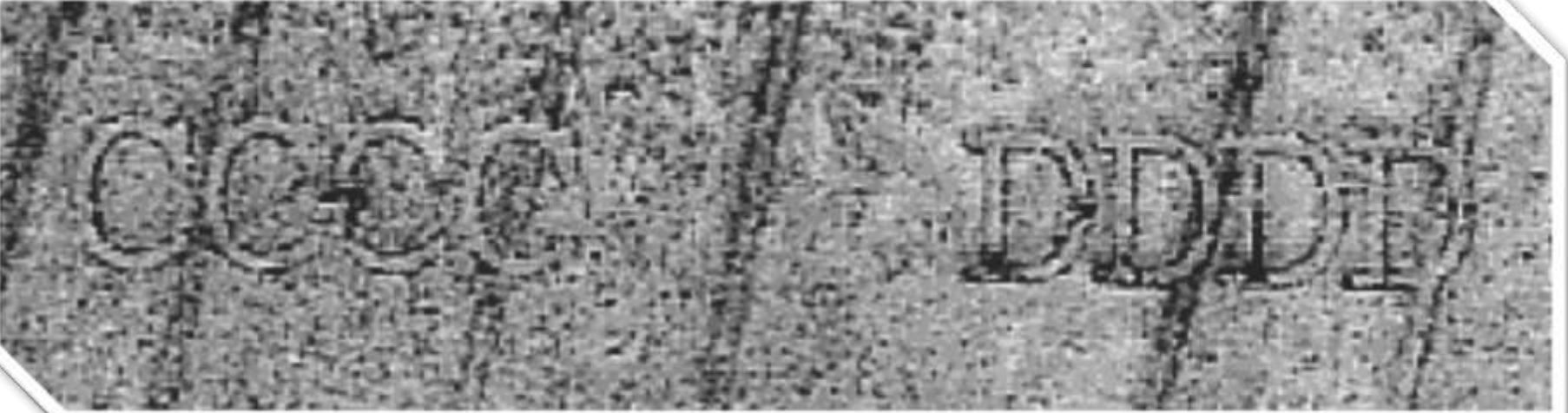

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR / ADLİ MUHASEBE UZMANI

**Business
Academy**

Huzurda alınan yazı örnekleri

... Cesur Vîcdenî Durudoğân'ın Ayakta alınan yazı, rakam örnekleri.

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

Cesur Vîcdenî Durudoğân

Cesur Vîcdenî Durudoğân

Ödeme Günü

15/7/1996

Türk Lirası

4.000.000

No

961756

İşbu emre muharrer senedim mukabilinde onbeşyedi B-Dokü-Doks-Altı tarihinde

Sayın, Cesur Vîcdarî Dura doğan veya emrühavale
yukarıda yazılı yalnız TL.sı

ödeyeceği. Bedeli ahz olunmuştur. İşbu bono vadesinde ödenmediği
takdirde müteakip bonoların da muacceliyet kesbedeceğini, ihtilaf vukuunda kırıkale
mahkemelerinin selahiyetini şimdiden kabul ederim.

Ödeyecek

İsim Gürcan Özyurt

Adres Övəcik Mah-8-Satık Uslu Apt.
AH 9/B-Türkan

Vergi D. Hes. no. KIRIKKALE

KEFİL

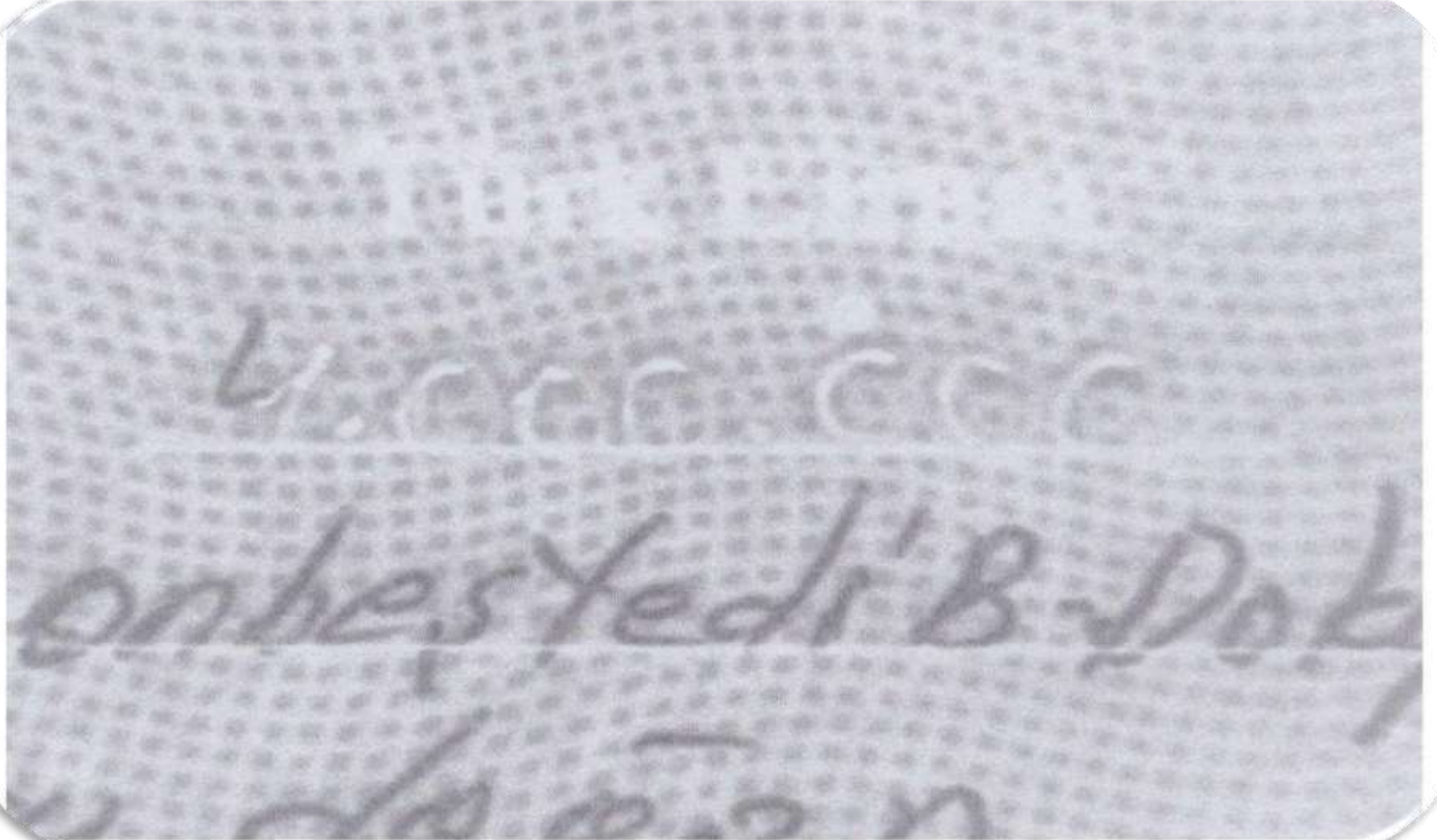

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

Business
Academy

Burdur 5.03.1998 1.000.000.000
" 10.03.1998 1.500.000.000
" 15.03.1998 1.000.000.000
" 20.03.1998 1.000.000.000
" 25.03.1998 1.000.000.000
" 30.03.1998 1.000.000.000
Ayrıca 164200-4201-4202 Nolu Gelir
07.02.1998
Gelir Teslim Eden
Mehmet Özbek

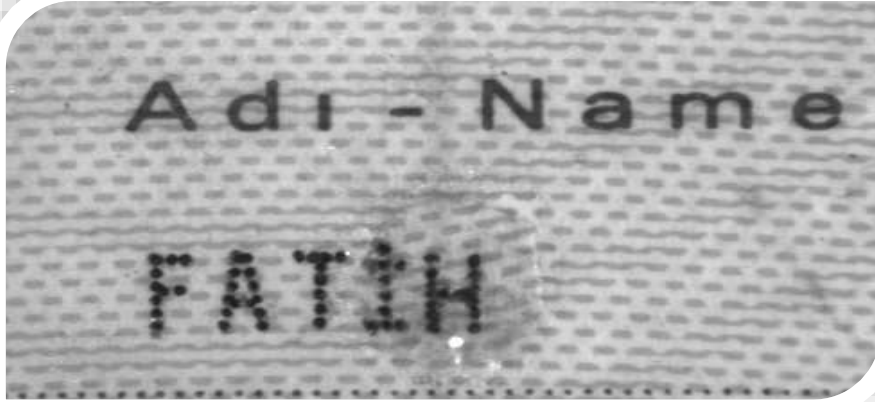

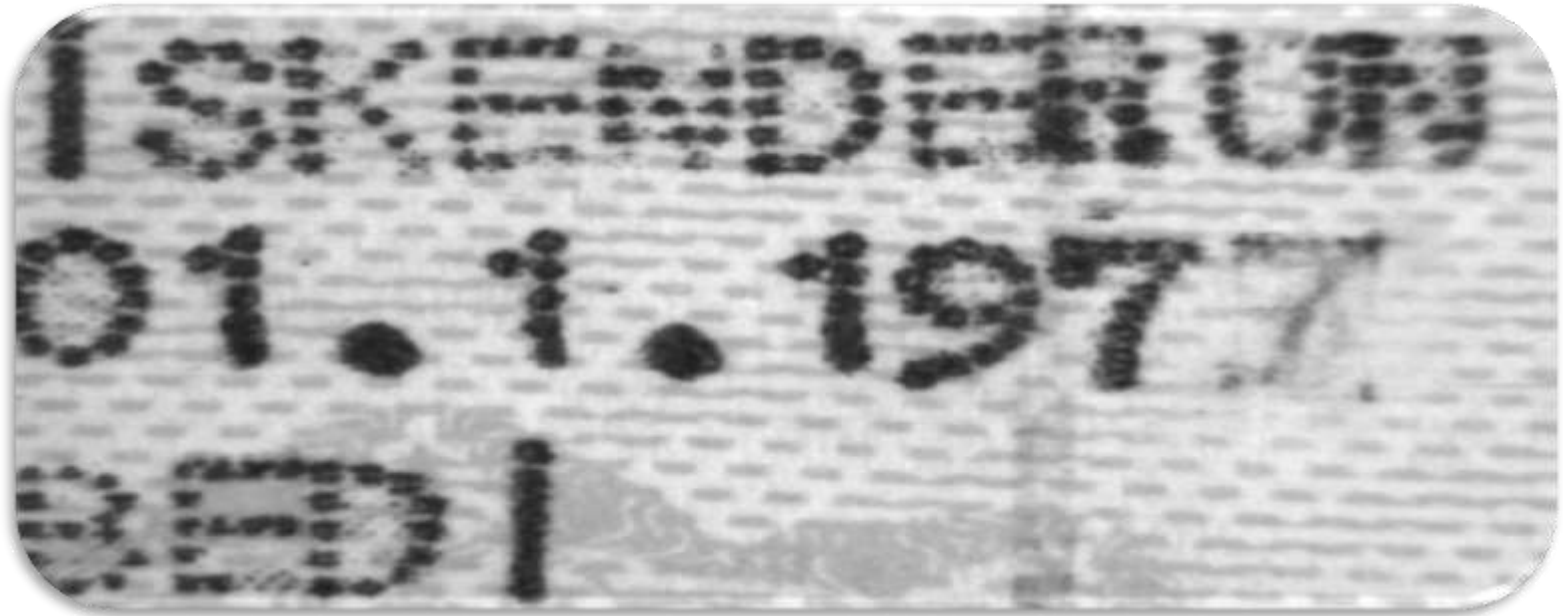
Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLI MUHASEBE UZMANI

FAC
fraud audit corporation

Business
Academy

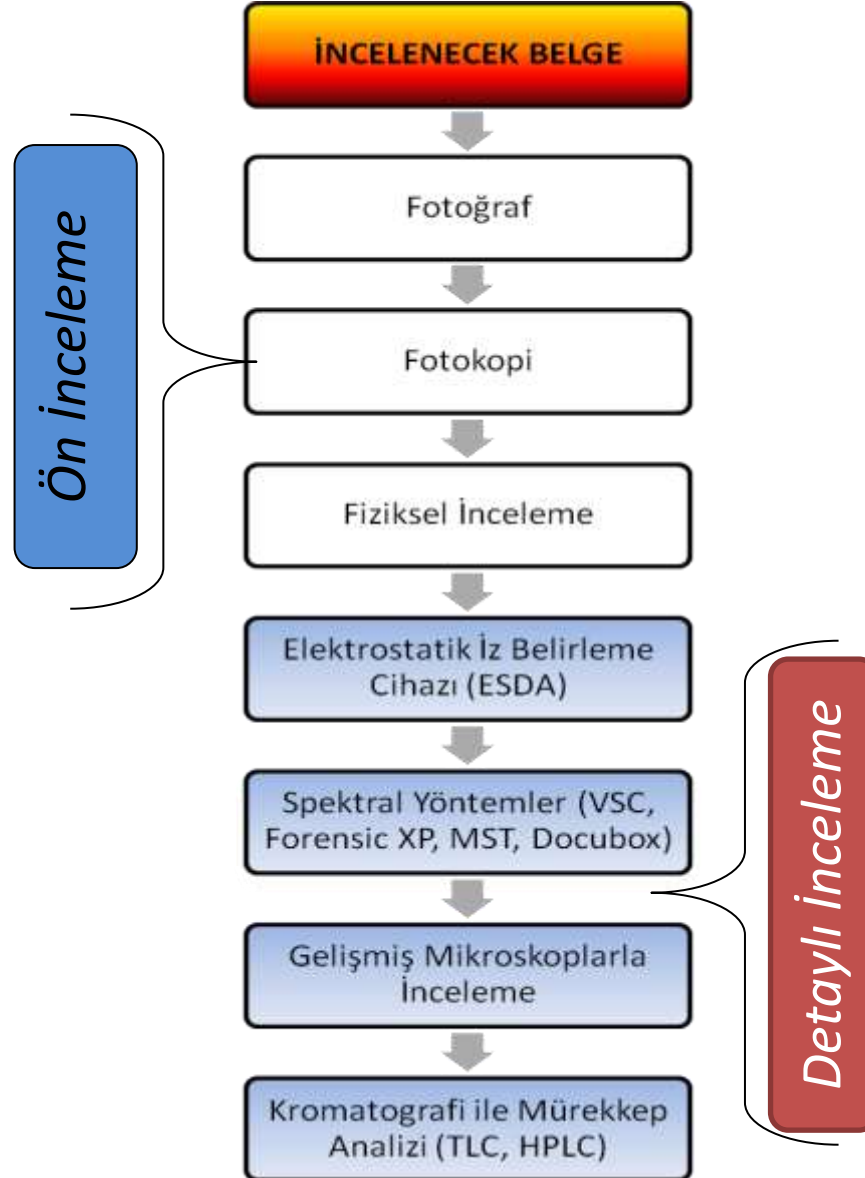

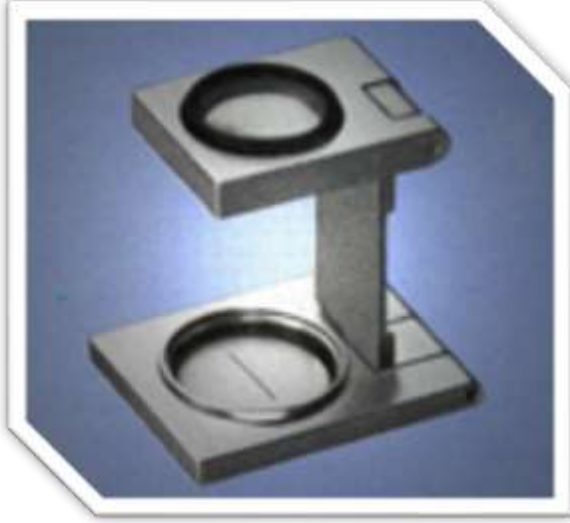

1. **Seviye:** Çıplak gözle yapılan incelemeler.
2. **Seviye:** Küçük cihazlarla yapılan incelemeler.
3. **Seviye:** Laboratuvar ortamında yapılan incelemeler.

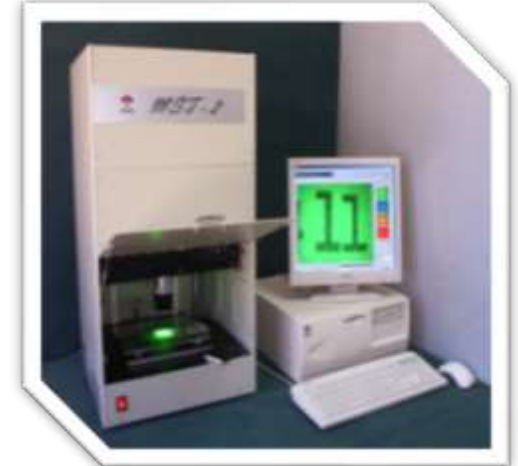

1. Seviye kontrol cihazları

2. Seviye kontrol cihazları

YALANI YAKALAMA YÖNTEMLERİ

Adli muhasebecilerin çalışma alanlarıyla ilgili olarak yaptıkları görüşmelerde kimlerin yalan söylediğini veya yalan söyleme olasılığının yüksek olduğunu anlayabilmeleri gerekmektedir.

Üstelik yalan tanıklık Türk Ceza Kanunu kapsamında adliyeye karşı işlenen suçlar arasında sayılmaktadır.

Çünkü yalan tanıklıkla beraber adaleti yanıltmaya, yanlış kararlar alınmasına yönelik kasıtlı bir eylem söz konusudur.

Üstelik yalan tanıklık, şikayete tabi suçlardan olmadığından resen soruşturulur.

Yani yalancı tanık hakkında kamu davası açılır.

Yalan, herhangi bir kişi, topluluk veya kuruma, yanıltmak amacı güdülerek yapılan rol veya doğru olmayan her hangi bir ifadedir.

Daha yalın bir anlamda, yalan yanlış olduğu (doğru olmadığı) bilinmesine rağmen, üçüncü partinin (kişi, topluluk veya kurumun) doğru olarak algılamasını amaçlayan bir hareket veya ifadedir.

İstatistiklere göre ortalama bir insanın karşısındakini %50 oranında yakalayabilmektedir.

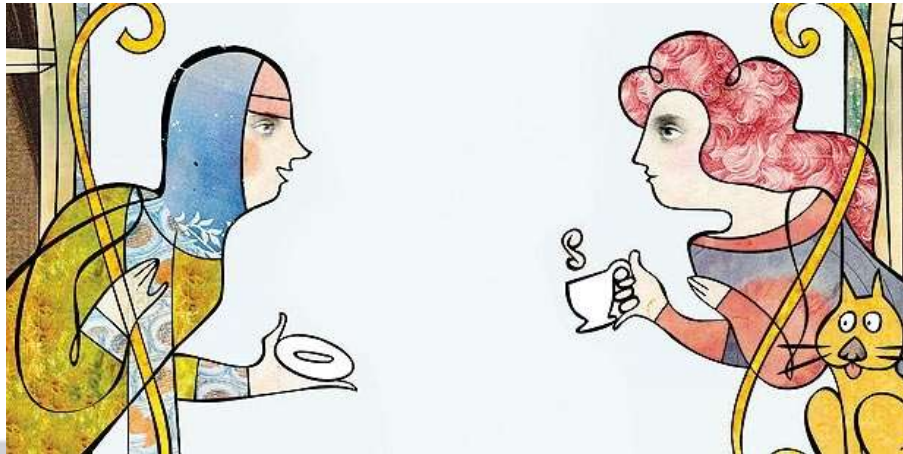
%90 doğruluğa yaklaşanlara ise ancak 1/10.000 oranlarında rastlanır.

Yalan Bir Suç Mu?

Bir sitede ikamet ettiğinizi düşünün. Komşunuz, bir gün kapınızı çalar ve size küçük çocuğunuzun birinci katta asansöre sıkışarak öldüğünü söyler. Komşunuzun tarif ettiği kâbusun adeta kurmaca bir iş olduğunu fark etmek üzere korkuyla sıkışmış, çılgın bir panik halinde ve kalbiniz göğüs kafesinize vurarak alt kata koşturursunuz.

Çocuğunuz iyidir.

Komşunuzun size söylediği şey, sizi korkutmak için tasarlanmış bir yalandı.

Diyelim ki Komşunuz bunu art arda insanlara yapıyor ve bundan sapıkça bir zevk elde ediyor.

Komşunuzun bu davranışı suç olabilir mi?

*Bu soruya verilen cevap ise: "**evet**" olmasını isterdim.*

Yukarıdaki abartılı örneğe konu olan senaryonun haksız fiil sorumluluğuna ilişkin (yani kasıtlı olarak duygusal sıkıntıya maruz bırakmak) tartışmanın da odak noktası olarak katkıda bulunacaktır. Komşunuzun davranışı -ağır zarara neden olması halinde- ceza hukukunun tüm dikkatini çekmeyi ve gerekli yaptırımına maruz bırakılmayı hak etmektedir.

*Bu anlamda komşunuzun yaptığı eylem bir suç olmalıdır - ancak halen **suç değildir**.*

Yetişkinlerin yalan söylemesinin 7 temel nedeni

Bunlar;

- 1-Başklarının Duygularının İncitmemek İçin***
- 2-Gizli Gerekçelerle Yalan Söylemek***
- 3-Kendisini Korumak İçin Yalan Söylemek***
- 4-Hoşa Giden Bir İmaj Yaratmak ve Reddedilmemek İçin Yalan Söylemek***
- 5-Cezadan Kaçmak İçin Yalan Söylemek***
- 6-Başkalarını Korumak İçin Yalan Söylemek***
- 7-Başkalarını Teşvik Etmek İçin Yalan Söylemek***

Yalan Tanımı

*Yalan genel olarak "**gerçek olmayan ifade**" şeklinde açıklanabilir fakat yalan kavramının çok daha fazla şeyi barındırdığı söylenebilir. Goffman'a (1967) göre yalan, "**bir ya da birkaç kişinin bir olayla ilgili ne olup bittiği konusunda başkalarında yanlış kanılar oluşturma çabaları**" şeklinde ifade edilmiştir.*

Yalan söylemenin içerdiği üç bileşeni

- a) ifadenin yanlış olması,***
- b) konuşmacının ifadenin yanlış olduğunu bilmesi,***
- c) konuşmacının karşısındakini niyetli olarak kandırması.***

Yalan Sınıflandırması

Yalanı sınıflandırma konusunda araştırmacılar çeşitli kıstasları önceleyerek kendi görüşlerini sunmuşlardır.

Açık yalanlar,

Abartılı yalanlar

Kurnazca yalanlar

Beyaz gerçek yalanlar

Gri yalanlar

Bilerek susma

Görgü yalanı

Yanılma

Fantezi yalan

Kendini haklı çıkarma yalanı

Dedikodu yalanı

Profesyonel yalan

	Niyet	Sonuç	Fayda	Doğruluk	Kabul Edilebilirlik
Gerçek Yalan	Kötücül Kasıtlı Aldatıcı	Ciddi (vahim) Doğrudan	Bencil Kendine hizmet eden	Uydurma Aşıkâr Yalan Gerçeklik yok	Kabul edilemez Gerekçelendirilemez
Beyaz Yalan	İyicil Hilesiz	Önemsiz Anlamsız Zararsız	Özgeci Başkası yönelimli Koruyucu Yararlı	Kısmen doğru Yarı Gerçek Gerçeği kıvrıma / esnetme	Kabul edilebilir Gerekçelendirilebilir
Muğlak Gri Yalan	Muğlak	Muğlak	Muğlak	Doğruluk düzeyi muğlak	Yoruma Açık
Meşru Gri Yalan	Kötücül	Doğrudan	Kendine hizmet eden	Uydurma	Gerekçelendirilebilir Kabul edilebilir

Yalanın Fizyolojisi;

- *Yalanın iki temel nedeni vardır;
Menfaat ya da ödül almak ve
Ceza ya da yaptırımdan kaçmak*
- *Yalan söylemek insanda stres yaratır*
- *İnsan vücudu bu stresi yenmek için sözlü ve / veya sözsüz işaretler verir.*

Yalan Söylemenin Ahlaki Boyutu

*Her birimizin çocuk iken anne ve babamızdan, büyüklerimizden belki de ilk öğrendiği **ahlâkî ilke; yalan söylemenin yanlış bir davranış olduğudur.***

*Felsefeci Arnold ISENBERG, yalan; “**bir kimsenin kendi inanmadığı bir şeye başka birinin inanmasını sağlama kastıyla yaptığı bir beyandır**” demektedir.*

*Yalan söylemek yaygın bir biçimde yanlış bir davranış olduğundan dolayı kınanmakta iken, bu ahlâkî yasağın arkasında yatan gerekçeler dramatik bir biçimde birbirinden farklılık göstermektedir. Birbirinden farklı olan bu iki görüş, birbiriyle çatışan iki kuram tarafından temsil edilmektedir: **deontoloji ve sonuçsalcılık: birincisi davranışın kendisini hedef alır; diğeri ise davranışların doğurduğu etkileri esas alır.***

Yalan söyleyen kişi göz temasından kaçınır, göz göze gelmemek için elinden geleni yapar.

Yalan söyleyen ya da bir gerçeği saklayan kişi, ellerini ve kollarını daha az kullanır.

Kendisine soru sorulduğunda elleri sımsıkı kapanıyorsa ya da avuçları aşağı dönükse bu yalanın sinyalidir.

Ellerini yüzüne ya da boynuna doğru götürür ama bedeniyle teması sadece bu kısımlarla sınırlı kalır.

Belli belirsiz , kaçamak şekilde omzunu silker.

El kol hareketleriyle söyledikleri arasında zamanlama hatası vardır, baş hareketleri mekaniktir.

Şaşırmış korkmuş ya da mutluymuş rolü yapıyorsa yüzünde beliren ifade ağız bölgesiyle sınırlı kalacaktır.

Konuşma sırasında sırtını dik tutmaz.

Kendisini itham eden kişiden uzaklaşmak isteğiyle muhtemelen bakışlarını kapıya doğru çevirir.

İşaret parmağını ikna etmek istediği kişiye yöneltmez.

Kendisini itham eden kişiyle arasına bir takım nesneler koy

Dr. BAKİ TORAMAN
SM. MALİ MÜŞAVİR ADLİ MUHASEBE UZMANI

Adli Muhasebe Sorgu Tipleri

www.fac.com.tr

- 1- Tamlık İlkesi.**
- 2- Doğruluk İlkesi.**
- 3- Gereklilik İlkesi.**

Soruşturma bu üç sütun üzerine kurulur.

*Olay incelemesinde “**Her temas bir iz bırakır**” prensibinden yararlanır.*

Suç işleyen kişinin her ne kadar dikkatli ve tedbirli olursa olsun iz bırakabileceklerini unutmamalıyız.

Tam Bilgi İlkesi

Her sorunun cevabı zincirin bir halkasıdır. Her soru zincirin bir halkasını diğerine bağlar.

Olayın sorgulanmasında hazırlanan bu sorular cevap bulduğu ölçüde soruşturma, noksansız tam bilgilerden oluşur. Bu sorular;

- 1- KİM?**
- 2- NE?**
- 3- NEREDE?**
- 4- NE ZAMAN?**
- 5- NASIL?**
- 6- NİÇİN?**

Suç Araştırması

- ❖ *Araştırmanın Planlanması,*
- ❖ *Araştırmanın İdare Edilmesi,*
- ❖ *Soruşturma Dosyasının Hazırlanması*

İpucu Niteliğindeki Beyanlar

Belgeler olayı aydınlatan, suçu işleyen kişinin kimliğini tespit eden önemli delillerdendir.

Bu belgeleri özelliklerine göre;

Yazılı belgeler,

Sözlü belgeler,

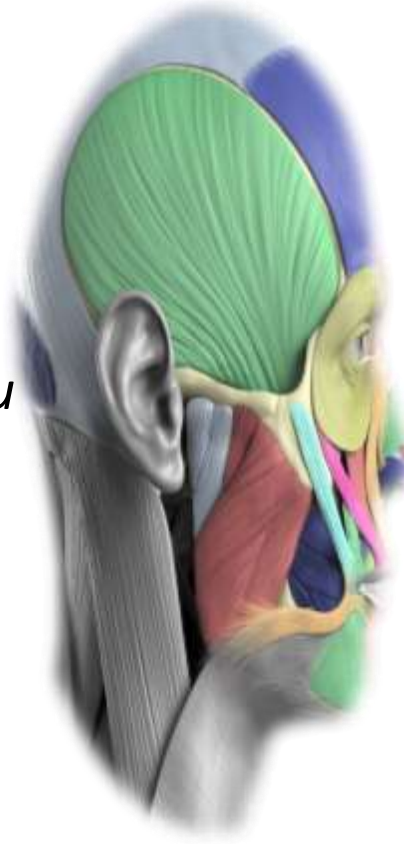
Görsel belgeler, olarak üç grupta toplayabiliriz

SORGULAMADA SORULARIN ANATOMİSİ

SORGU TİPOLOJİSİ (sınıfı)

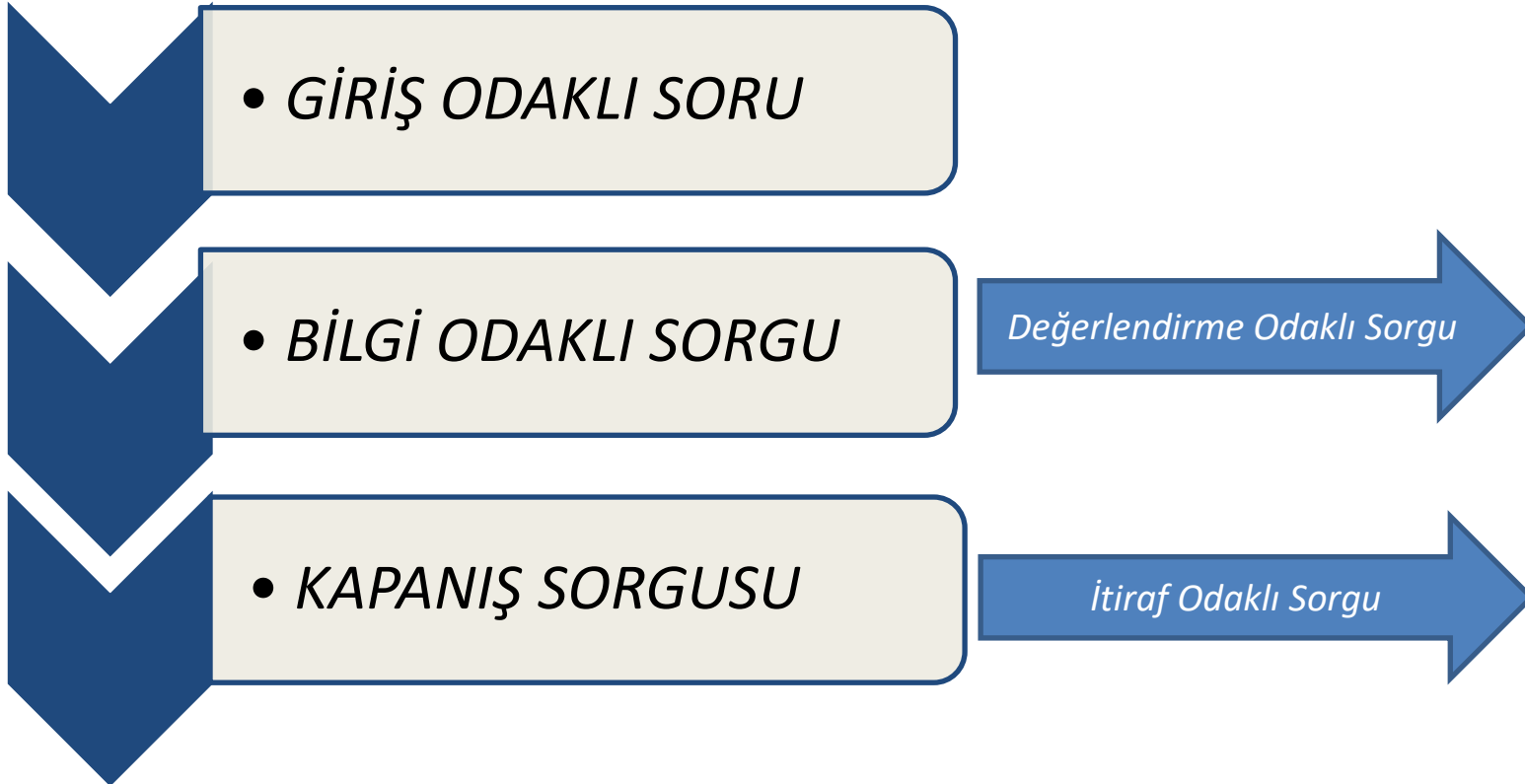
- a)Giriş sorgusu*
- b)Bilgi odaklı sorgu*
- c)Değerlendirme odaklı sorgu*
- d)Kapanış sorgusu*
- e)İtiraf odaklı sorgu*

SORU ÇEŞİTLERİ

- a)Açık uçlu sorular*
- b)Kapalı uçlu sorular*
- c)Yönlendirici sorular*
- d)Çifte –olumsuz sorular*
- e)Kompleks sorular*
- f)Tavır-davranış soruları*

Sorgu Tipi

SORGU TİPLERİ

Değerlendirme Odaklı Sorgu

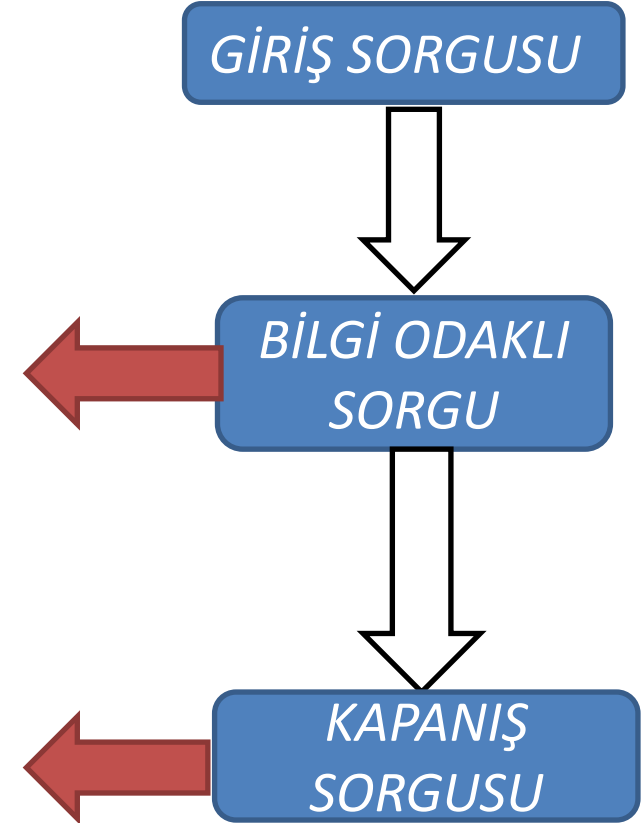
Şüphelinin ifadelerinde dürüst olup olmadığını test ederiz.

Sorular farazi olup, suçlama içermez.

İtiraf Odaklı Sorgu

Şüphelinin suiistimalle ilişkisi net olarak tespit edildiğinde itirafın alınması için sorulan sorulardır.

İtirafın içeriğinde ya masumiyetle ya da suçu kabul etmek vardır.

GİRİŞ SORGUSU

- *Görüşmenin ısınma hareketleridir.*
- *Şüphelinin görüşmeye katılım oranı arttırılır.*
- *Konunun içeriğine girilmez.*
- *Genel olarak pozisyondan, sorumluluklardan, iş ortamından, vs konuşulur .*
- *Genel olarak şüphelinin doğru cevap vereceği sorular sorulur.*

BİLGİ ODAKLI SORGU

- *Konuyla ilgili bilgi toplamak için sorulan sorulardır .*
- *Çoğunlukla açık uçlu sorular sorulur*
- *Gerektiğinde kapalı uçlu ve yönlendirici sorularda sorulabilir.*
- *Belirli bir mantık ve yapılandırılmış bir akış vardır*

KAPANIŞ SORGUSU

- *Toplanan bilgileri teyit amacıyla sorulan sorulardır.*
- *Gözden kaçan, atlanmış bilgiler alınmaya çalışılır.*

AÇIK UÇLU SORULAR

- *Evet / Hayır ile cevaplanması zor olan sorulardır*
- *Şüphelinin detaylı bilgi vermesi için sorulur*
- *Görüşmenin genel olarak bilgi odaklı sorgu bölümünde sorulur*
- *“Lütfen bana yaptığınız görevi anlatın....”*
- *“Satın alma prosedürü departmanınızda nasıl işliyor?*
- *“Harcamalarınızı sisteme nasıl girdiğinizi ve takip ettiğinizi anlatırımsınız?*
- *“Kasada dün akşam çıkan 1000 TL lik açık için ne düşünüyorsun?*
- *“ Mehmet beyin ofisteki arkadaşları ile ilişkileri hakkında ne düşünüyorsun?”*
- *“ Dün saat 14:00 den 17:00 ye kadar neler yaptığınızı anlatınız.”*

KAPALI UÇLU SORULAR

- Genellikle “Evet / Hayır” ile cevaplandırılan sorulardır
- Tarih, yer, miktar, vs gibi belirli bir konu veya teyid için sorulan sorulardır
- Kapalı uçlu sorular **bilgi odaklı sorgu** bölümünde mümkün olduğu kadar az sorulmalıdır .
- Daha çok **kapanış sorgusu** bölümünde sorulur

a) “Daha önce aynı şirkette çalıştın mı?”

b) “Ali bey hangi gün işyerine geldi?”

c) “Eksik olan miktar ne kadardı?”

YÖNLENDİRİCİ SORULAR

- Cevabın en azından bir kısmını kapsayan sorulardır
- Genellikle zaten bilinen bir bilgiyi teyit etmek için sorulur
- Sık kullanılmakla birlikte, dikkatli olunması gerekir

a)“ O zaman...geçen seneden bu yana departmanınızdaki operasyonda değişiklikler yapılmadı?..”,

b)“ Hala Akın Grup`ta çalışıyorsunuz, öyle mi?”

c)“Bu sene promosyon aldınız, değil mi?”

d)“ Başka kaynaklardan geliriniz yok mu?”

ÇİFTE OLUMSUZ SORULAR

- İki ardışık olumsuz beyanın ya da sorunun olduğu ifadelerdir.
- Şüphelinin kafasının karışmasına ve yanlış cevap vermesine neden olabilir.
- Mümkün oldukça bu tarz sorulardan **kaçınmak** gerekir.
 - “ Bazı şeylerin doğru olmadığından şüphelenmedin mi?”
 - “ Bu belgelerin imzalanmaması gerektiğini düşünmemiş miydin?”

KOMPLEKS SORULAR

- *Kolayca anlaşılacak için oldukça karışık ifadeler içeren sorulardır*
- *İçinde birden çok konu veya olay barındırabilir.*
- *Şüphelinin kafasını karıştırabilir ve yanlış cevaplar verebilir*
- *Birden çok cevap gerektirir ve cevap da karışık olabilir*
- *Bu tarz sorulardan mümkün olduğunca kaçınmak gerekir*
- *“Buradaki göreviniz nedir, ve ne zamandır burada çalışıyorsunuz?”*
- *“O sabah saat kaçta ve neyle gelmiştiniz ve ofise geldiğinde neler yapmıştınız?”*

TAVIR – DAVRANIŞ SORULAR

- *Görüşmede uyum ve olumlu bir hava yaratılması için sorulan sorulardır.*

“ Mehmet bey, bu sabah nasılsınız?”

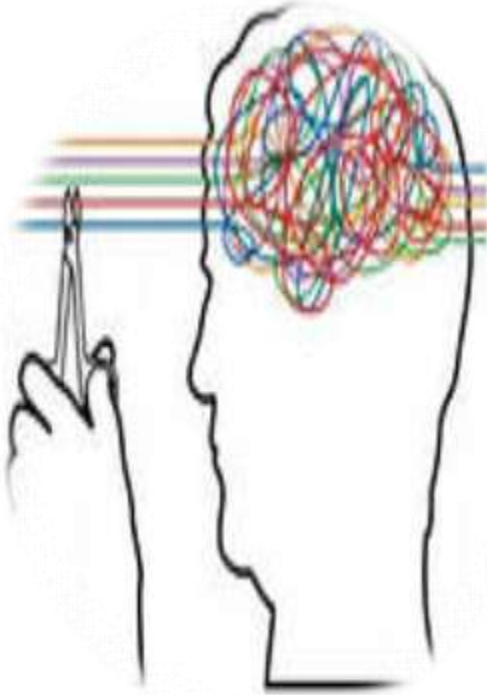
“ Dün sizi oldukça yorgun görmüştüm. Bugün nasılsınız, dinlenebildiniz mi?”

“ Spor yapmayı sever misiniz?”

“ Sürekli uğraştığınız bir hobiniz var mı?”

Davranışları Etkileyen Faktörler

- *Görüşme yapılan yerin fiziksel ortamı*
- *Kişilerin ruhsal durumu, hastalıkları,*
- *Alkollü ve / veya uyuşturucu almış olmaları*
- *İrk, kültür, gelenek, örf ve adetler*
- *Patolojik yalancılık kişiliği*

Yüz ifadelerini okumak

- Vücut dilini okumak
- Konuşma tarzındaki değişiklikler
- Neyi nasıl ifade ettiğini dinlemek
- Tutarsız duygusal davranışlar
- Konunun dışına çıkmak

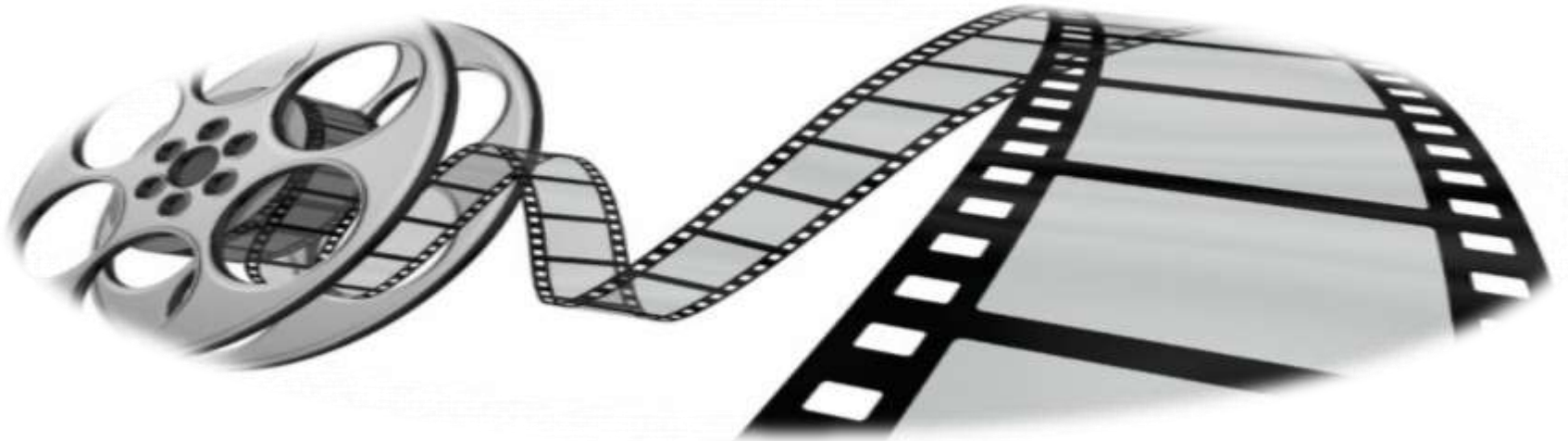
Konuşma tarzındaki değişiklikler

- Daha hızlı veya daha yavaş konuşmaya başlamak.
- Daha yüksek yada alçak ses tonu.
- Kelimelerdeki vurguların ve tonun değişmesi .
- Yalan söylerken öksürükler ve boğaz temizlemeler.

Tekrarlanan Sorular

- *Kişi soruşturmacının sorularını sürekli tekrarlama eğilimindedir.*
- *Amacı cevabı düşünmek ve tasarlamak için zaman kazanmaktır.*
 - “Soru neydi bir daha tekrarlarımısınız?”*
 - “Ogün saat kaçta geldiği mimi soruyorsunuz?”*
 - “Neden müşteriyle irtibata geçmediği mimi soruyorsunuz?”*

Sorgu ile ilgili yorumlar

- *Fiziksel ortam ile ilgili sürekli şikayet ve yakınma*
- *Sorgunun ne zaman biteceğini, sonra ne olacağını, vs sorma*
 - “Oda soğuk, üşüyorum...”*
 - “neden kendi ofisimde görüşme yapamıyoruz?”*
 - “Bu odada olmak zorun damı?”*
 - “Neden masanın bu tarafında oturmak zorundayım?”*
 - “Görüşmemiz ne zaman bitecek?”*
 - “Arkadaşıma sözüm var, yetişmem lazım.”*

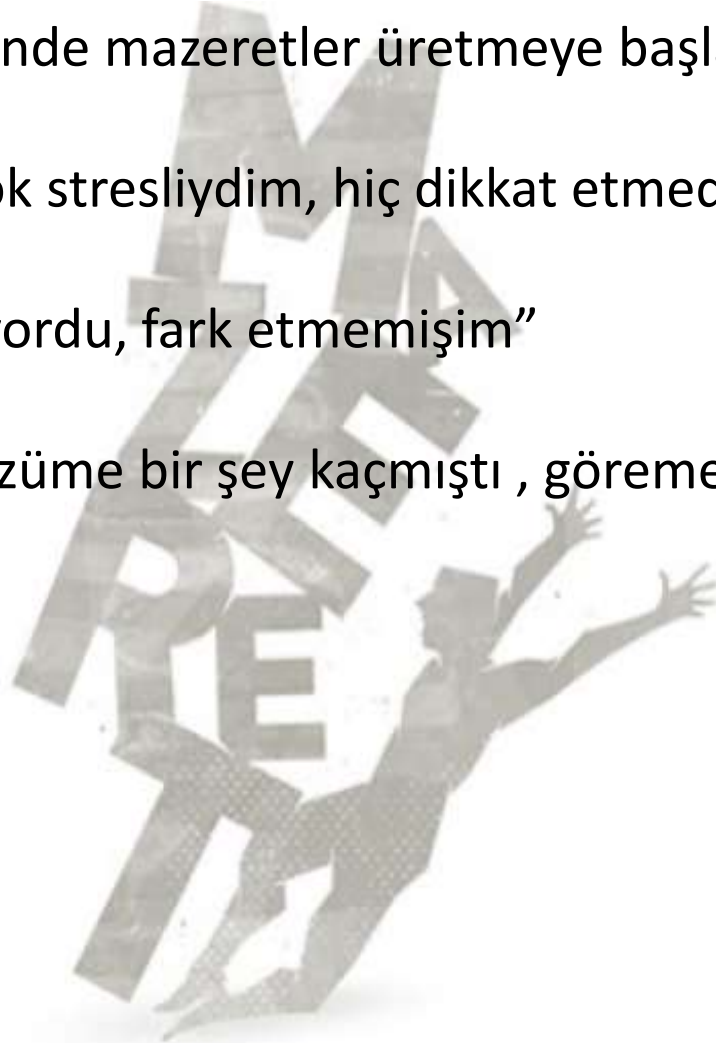
Duruma göre hafıza taktikleri

- Normal, genel konularda iyi hatırlama
- Konuyla ilgili önemli bölümlerde ve sorularda hatırlamada zorluk
“...hiç anımsamıyorum.”
“...şuanda hatırlamıyorum..”

Mazeret üretme

- Önemli konular geldiğinde mazeretler üretmeye başlar
 - “ O zaman çok stresliydim, hiç dikkat etmedim”
 - “ Başım ağrıyordu, fark etmemişim”
 - “ O sırada gözüme bir şey kaçmıştı , göremedim..”

Çok sık yemin ve ant vermek

- Sürekli yemin etmek, ant vererek kredibilitesini arttırmaya çalışmak.

“Vallahi orada değildim....

“Çocuklarımin adına yemin ederim...”

“Kuran Mushaf çarpsın...almadım...”

“Namusum ve şerefim üzerine yemin ederim yapmadım...”

Çok sık doğrulatma ifadeleri

Yalanı sorgu sırasında örtmek ve soruşturmacıyı bu şekilde ikna edebilmek için çok sık kendini doğrulatma ifadeleri kullanır...

“Karıma sorun...”

“Okuldan arkadaşım Mehmet`le konuşun....”

“Genel Müdüre sorduğunuzda aynısını söyleyecektir...”

“Telekom'dan kayıtlarımı isterseniz orada görürsünüz...”

“Ali`nin eski sevgilisi bunu iyi biliyor,ona sorun...”

“Ben dinime bağlı biriyim,herkese sorun söyleyeceklerdir.”

“8 yıldır burada çalışıyorum,herkes beni tanır,..”

Soruya soru ile karşılık vermek

Soruları cevaplamak yerine sıkça sorularla karşılık vermek ve böylece detaylı bilgi vermekten kaçınmak.

“Neden bu kadar üzerime geliyorsunuz?”

“Neden böyle bir şeyi yapayım ki?”

“Neden diğerlerine değil de bir tek bana soruyorsunuz?”

“Bana yalancımı diyorsunuz?”

“Benim yaptırımımı söylüyor?”

“Benim mi çaldığımı düşünüyorsunuz?”

Aşırı saygı ve yakınlık ifadeleri

Yalanı ve yaptığı suiistimali gizlemek adına soruşturmacıya gereğinden fazla saygı gösterilerinde bulunur yada çok samimi davranışlar ve ifadeler sergilemeye çalışır.

“Beyefendi, zat-ı alinize ve yaptığınız işe çok saygı duyuyorum, siz sadece işinizi yapıyorsunuz fakat naçizane benim bu konuda bir ilgim yok...”

“Geçen gün öğlen yemeğinde sizin sınıf arkadaşınız Mehmet abiyle birlikteydik, beni çok sever kendisi, bütün yemek sizin kulaklarınızı çınlattık, size selamları var...”

Anahtar Kelimeler

Genellikle (ama her zaman değil) kasayı ben açarım.

Hesaplarda normal olarak (ama daima değil) ben mutabakat yaparım. [?]

Çoğunlukla (ama daima değil) ikinci imza alırım.

Artık onunla çok sık (tamamen değil) görüşmüyorum. [?]

Onu nerdeyse hiç fakat onu tanıyorum) hatırlamıyorum.

Sorgu yerine **“Görüşme”**

Sahte belge yerine **“gerçek olmayan belge”**

İfade almak yerine **“Bilginize başvurma”**

Ceza yerine **“yaptırım”**

Çalmak yerine **“alma”**

Sorgu odası yerine **“görüşme odası”**

Dolandırıcılık yerine **“yanlış işlem**

“Kanunsuz yerine “prosedürlere aykırı”.

Suçsuz İnsan

Dik oturma ve öne doğru eğilme

Öturma pozisyonu az ve yavaş hareketlerle değiştirir

Kolları açıktır ?

Dikkatli , özenli, kibar

Doğru ve samimi

Rahat görünüm

?

İyi bir göz kontağı

?

Dürüst ve açık ifadeler?

Hilekar İnsan

*Yalan ve aldatan
Endişeli görünüm
Sert ve dik kafalı bir tavır
Zayıf göz kontağı
Duruş ve tavır değişiklikleri
Omuzları düşmüş
Sinirli ve stresli hareketler*

*Ağız kuruması, yutkunma
Kollarını çapraz bağlamak
Ağızını kapatmak, boğazını
Sandalye altında ayaklarını kıvırmak
Esnemek
Göz kırpma
Kazımak, çizmek, saçlarıyla oynama, vs.*

GÜVEN AMA, KONTROL ET

***Fraud Audit Corporation-FAC ailesi adına,
KATILIMINIZ, KATKILARINIZ ve SABRINIZ İÇİN
TEŞEKKÜRLER***

